CONSILIUL SECURITĂȚII STATULUI
DIRECȚIA PERSONAL ȘI INVAȚĂMÎNT

Fapte care nu se uită

CONSILIUL SECURITAȚII STATULUI
DIRECȚIA PERSONAL ȘI ÎNVĂȚĂMÎNT

Pentru uz intern

FAPTE CARE NU SE UITĂ

Seria 1016

1970

Traducere de lt. maj. VASILE GHEORGHE
Coperta executată de plut. CONSTANTIN IONESCU

DIN PARTEA REDACȚIEI

Nimic nu se uită. Nici consecințele dezastruoase ale ultimului război mondial, nici actele pline de eroism ale celor ce au luptat pentru lichidarea cu un ceas mai devreme a flagelului, pentru înfrîngerea monstrului care amenința popoarele lumii cu opacitatea sa — fascismul.

Mai mult chiar, trecerea timpului stimulează parcă fluxul memoriei. De la o zi la alta ies la iveală noi fapte senzaționale și autorii lor, mari izbînzi, dar și înfrîngeri, care au însemnat pentru cei de atunci și pentru noi, pentru istoria „războiului secret" tot atîtea momente de reală importanță în evoluția evenimentelor.

Nu este o noutate pentru nimeni cînd afirmăm că spionajul este la fel de vechi ca și războiul, ca și societatea însăși.

Există dovezi care atestă că în vremuri îndepărtate, egiptenii dispuneau de un sistem organizat de obținere a informațiilor despre dușmanii lor. La rîndul său, calul troian a fost una dintre primele operațiuni de comando cunoscute de istorie.

Mai încoace, în secolul al XVI-lea, regina Elisabeta a Angliei întreținea agenți plătiți la Curtea Spaniei, în timp ce Filip al II-lea îl avea ca informator chiar pe primul ministru al Regatului Unit.

Asupra importanței acțiunilor de spionaj pentru cei ce le realizau cu succes este inutil să insistăm. Însuși Napoleon spunea la vremea sa că un bun spion valorează cît 20 000 de soldați pe cîmpul de luptă.

Cel de-al doilea război mondial avea să constituie un teren extrem de propice pentru numeroase acțiuni întreprinse de

diverse servicii de spionaj și de organizațiile clandestine născute din oroarea civilizației față de fascism.

Prin amploarea pe care a căpătat-o și prin durata lui, acest război a facilitat „eroilor din umbră" să forțeze la maximum granițele imposibilului, atît pe planul mijloacelor și metodelor folosite, cît și pe cel al rezultatelor obținute.

Povestirile selecționate în volumul de față permit cititorului să evalueze în mod just rolul jucat de agenții secreți, de acțiunile întreprinse de ei, în mersul confruntărilor dintre beligeranți și evidențiază pregnant importanța capitală a misiunilor de spionaj îndeplinite.

Indiferent că este vorba de dezinformarea inamicului (Spionul preferat al englezilor, Noi vă așteptam la Dakar, Am fost dublura lui Montgomery etc.), de infiltrarea sau de crearea de agenți dubli (Micropunctul, Agentul dublu etc.), de nimicirea unor obiective dușmane importante (Unsprezece oameni împotriva bombei naziste, Acest om a salvat Londra), de modul cum au fost organizate Rezistența franceză și apărarea anumitor secrete de importanță deosebită, toate aceste povestiri se referă la întîmplări petrecute aevea în culisele războiului secret și ne dau o imagine, nu de puține ori fascinantă, a actelor de bravură înfăptuite de combatanții frontului invizibil. În același timp, faptele relatate într-un limbaj pe cît de comunicativ pe atît de atractiv sînt, prin conținutul lor, deosebit de instructive, de pline de învățăminte pentru ofițerii de securitate.

Dezvăluirea mijloacelor și a metodelor folosite în diverse împrejurări și sublinierea imediată a eficienței acestora, evidențierea spiritului de combativitate și a eroismului, mergînd uneori pînă în pragul sacrificiului, al celor însărcinați cu misiuni clandestine, reliefarea unor condiții esențiale ce trebuie respectate în activitatea de spionaj sau de contraspionaj constituie argumente care pledează pentru citirea cu interes a acestor povestiri, al căror caracter principal rămîne totuși cel documentar.

ACEST OM A SALVAT LONDRA

de GEORGE KENT

Era în toamna anului 1943, în cel de-al cincilea an de război. Michel Hollard se pregătea să treacă în Elveția, forțînd clandestin frontiera. Cu un sac de cartofi pe umeri și cu un topor în mînă, avea aerul unui tăietor de lemne oarecare.

Se furișa cu cea mai mare grijă. Orice zgomot, cît de mic, l-ar fi putut costa viața. Peste tot, în pădure și pe coline, nemții erau cu urechea la pîndă.

Hollard avea patruzeci și cinci de ani. De profesie desenator industrial, el devenise spion pentru a servi Franța. Traversase deja frontiera elvețiană de 49 de ori. Aducea cu el de fiecare dată informații militare care urmau să fie transmise în Anglia. El și colaboratorii săi aflaseră cu precizie amplasarea secretă a terenurilor de aviație germană din Franța, reperaseră bateriile de coastă, descoperiseră planul unei baze de submarine de la Boulogne, semnalaseră itinerarul străbătut de divizii întregi, într-un cuvînt făcuseră rost de informații de foarte mare valoare. Totuși, nici unul dintre aceste secrete nu putea fi comparat cu cel pe care îl ducea în acea zi cu sine.

Într-adevăr, ascuns printre cartofi se afla un document care nu numai că a salvat Londra de la o totală distrugere, dar a și scurtat durata războiului cu multe luni de zile. Hollard avea o copie a pozițiilor de lansare a noii arme zburătoare germane, formidabila V 1.

Hitler intenționa să trimită asupra Londrei o ploaie de 50 000 de V 1, cu o cadență de 5 000 de lovituri pe lună. Pre-

gătirile de lansare a acestor arme erau înconjurate de cel mai mare secret. La construirea rampelor de lansare erau folosiţi muncitori care nu cunoşteau limba franceză, în special olandezi şi polonezi. Acestea erau aproape gata instalate şi terminate în mai mult de o sută de puncte.

Pentru moment, Michel Hollard, singurul om dintre Aliaţi care cunoştea detaliile acestui plan, se apropia de frontieră. Începu să alerge. Curînd atinse linia de demarcaţie. Îşi aruncase deja sacul şi toporul de cealaltă parte, cînd, deodată, îşi simţi genunchiul prins într-o menghină de fier — botul unui enorm buldog poliţist german.

Cîinele se mulţumea să stea şi să-l strîngă. Hollard nici nu se putea mişca. Totuşi, ştia că trebuie să se elibereze, fiindcă foarte aproape se aflau în mod sigur oamenii care veniseră cu cîinele.

Nu avea nici o armă la el, pentru a nu trezi bănuieli în cazul că ar fi fost percheziţionat. Trebuia să arate ca un simplu ţăran, cum pretindea că este. Cuprins de panică, căută în jur ceva cu care ar fi putut descleşta cu forţa botul cîinelui. Ca prin minune, găsi exact ceea ce căuta : un ciomag lung şi gros. Îl introduse încetul cu încetul între maxilarele animalului, apoi îl împinse cu toată forţa în gîtlejul acestuia. Timp de cîteva clipe nu se întîmplă nimic. În sfîrşit, cîinele lăsă prada şi alunecă mort la pămînt.

Hollard se căţără cu greu peste gardul de sîrmă ghimpată şi îşi apucă sacul; văzu atunci că un soldat de pe frontiera elveţiană îşi dusese arma la ochi. Totuşi, nu el era cel vizat, ci doi soldaţi germani care se pregăteau să tragă asupra lui. Nemţii îşi lăsară armele în jos şi se îndepărtară bombănind.

La puţin timp după trecerea lui Hollard, bombardierele Aliaţilor au început să atace poziţiile de tir ale rachetelor V 1. În cinci săptămîni, 73 dintre ele au fost în întregime distruse sau deteriorate în aşa măsură că nu mai puteau fi utilizate. Nemţii au construit altele, mai mici, însă marele plan nazist de distrugere a Londrei se năruise complet. Din cele 50 000 de bombe prevăzute, 2 500 abia dacă-şi atinseseră scopul. Iar acestea au fost lansate nu la sfîrşitul anului 1943, ci la mijlocul anului 1944, adică prea tîrziu şi în număr mult prea mic.

„Este adevărat, a remarcat Eisenhower în „Cruciadă în Europa", că, dacă nemţii ar fi reuşit să perfecţioneze şi să utilizeze aceste noi arme cu şase luni mai devreme, debarcarea noastră în Europa ar fi devenit extraordinar de dificilă, dacă nu aproape imposibilă".

Emoţionant în această istorie este faptul că Michel Hollard — care a fost unul dintre spionii cei mai remarcabili ai celui de-al doilea război mondial — acţiona pur şi simplu din proprie iniţiativă. Nimeni nu-i ceruse nimic. Nimeni nu l-a ajutat. De cîte ori reuşea să obţină informaţii, se mulţumea să pătrundă în Elveţia, trecînd pe furiş frontiera.

Acest mic funcţionar era cel mai simplu om. După intrarea nemţilor în Paris, pe cînd colegii săi începuseră să lucreze pentru inamic, el a simţit că a sosit un moment decisiv. A început prin a-şi părăsi locul de muncă în semn de protest. A devenit astfel agentul unui fabricant de gazogene[1] pe bază de cărbuni de lemn pentru automobile. Noua profesiune i-a fost de mare folos atunci cînd s-a hotărît să-şi îndeplinească sarcina propusă : frecventele sale plimbări prin regiunile împădurite din vecinătatea frontierei elveţiene au fost motivate de căutarea lemnului necesar pentru gazogene.

Într-o zi a încercat să treacă frontiera, care era foarte bine păzită, pentru a-şi oferi englezilor serviciile de informator. A fost prins de nemţi, dar a scos-o la capăt făcînd o reclamă răsunătoare îndeletnicirii sale de căutător de lemn pentru gazogene. La cea de-a doua tentativă, a reuşit să treacă. Englezii i-au cerut să identifice unităţile militare şi să semnaleze direcţiile de deplasare a acestora.

În cei trei ani care au urmat, Hollard n-a ştiut ce e odihna. Avea o soţie şi trei copii pe care îi adora, dar pe care îi vedea rar, pentru a nu le crea neplăceri. Cu timpul, el a recrutat mai mulţi francezi (muncitori feroviari, şoferi de camioane, chelneri, hotelieri), pentru a-l ajuta.

Plecînd de la un nucleu de 5 persoane, organizaţia sa, numită reţeaua Agir, număra către sfîrşitul războiului 120 de agenţi. Dintre aceştia, 20 au fost prinşi şi executaţi de nemţi. Alţii au fost răniţi sau au scăpat ca prin urechile acului din situaţii extrem de dificile. Hollard însuşi, întorcîndu-se într-o noapte din Elveţia, a comis imprudenţa de a-şi păstra în gură ţigara aprinsă. Auzind o voce de neamţ că strigă „Halt !", s-a aruncat la pămînt şi a ridicat mîna pentru a stinge ţigara în scoarţa unui copac. În timp ce el se îndepărta tîrîndu-se fără zgomot, două gloanţe se şi înfipseseră în scoarţa copacului.

Cea mai senzaţională ispravă a sa (depistarea amplasamentelor bombelor V 1) a avut ca punct de plecare o cafenea din Rouen. În luna august 1943, unul dintre agenţii săi auzise

[1] Gazogen — aparat sau instalaţie folosită pentru transformarea unui combustibil solid într-unul gazos.

doi antreprenori vorbind despre o lucrare de tip neobişnuit, executată pentru nemţi. Ceea ce părea nefiresc era extraordinara cantitate de beton utilizată.

A doua zi de la primirea acestei informaţii, Hollard se şi afla la Rouen. Îmbrăcat cu sobrietate în negru, intră în biroul oficial de angajări şi se declară drept reprezentantul unei secte protestante care se interesa de soarta lucrătorilor. Scoase în mod ostentativ nişte biblii şi întrebă dacă în regiune nu există şantiere de construcţii. I se răspunse că era unul la Auffay, la 30 de kilometri de Rouen.

O oră mai tîrziu era la Auffay, îmbrăcat într-o salopetă de lucru. Se trezi într-o poiană vastă, în care lucrau intens mai multe sute de oameni. Aceştia turnau beton pentru ridicarea unor construcţii.

Hollard puse mîna pe o roabă, o încărcă cu cărămidă şi se apucă de treabă. Nu-l opri nimeni. Muncitorii, în cea mai mare parte, nu ştiau franţuzeşte. Cei care ştiau cît de cît îi explicară că se lucra la construirea unor garaje. Era evident că în realitate lucrurile nu stăteau deloc aşa. Aceste edificii erau prea mici pentru o asemenea utilizare. De altfel, ce rost aveau garajele aici, la kilometri întregi de oraşul cel mai apropiat ?

Ceea ce îl intrigă şi mai mult pe Hollard era o bandă de beton de 45 de metri, balizată cu o coardă lungă albastră care se prelungea dincolo de aceasta. Îşi scoase busola şi constată că banda betonată era orientată exact în direcţia Londrei. Cînd îşi dădu seama că nemţii foloseau în permanenţă aceiaşi muncitori pe care-i organizaseră în trei schimburi, se duse să raporteze englezilor despre descoperirea sa.

Winston Churchill şi generalul Eisenhower erau foarte neliniştiţi de pregătirile nemţilor. De la Peenemünde parveniseră ştiri vagi referitoare la „un gen de avion fără pilot" aflat în curs de experimentare. Pe plaja de la Bornholm, un danez găsise rămăşiţele unei arme bizare, după toate probabilităţile căzută din cer. Părea că se pregăteşte o nouă ofensivă fulger, a cărei natură şi importanţă rămîneau necunoscute.

În aceste împrejurări, raportul lui Hollard a avut efectul unei bombe. Francezul a primit ordin să lase la o parte orice altă treabă, pentru a-şi putea concentra atenţia asupra enigmaticelor construcţii germane.

Hollard şi alţi patru agenţi ai săi au început atunci să parcurgă sistematic nordul Franţei cu bicicletele. În trei săptămîni ei descoperiseră mai mult de 60 de asemenea misterioase poziţii de tir. La jumătatea lunii noiembrie cunoşteau alte 40, toate situate pe un culoar de aproape 300 de kilometri în lungime şi 50 în lăţime, cu laturile sensibil paralele şi orientate spre Londra. Dar despre ce era vorba, la urma urmei ?

În materie de spionaj, şansa joacă adesea un mare rol; o serie de coincidenţe l-au ghidat pe Hollard pînă la secretul păstrat cel mai bine de Hitler. Într-o zi, unul din agenţii săi îi recomandă cu căldură un prieten, un tînăr numit Robert, care căuta o ocazie de a face rău nemţilor. Hollard îi găsi de lucru pe un aeroport. Robert, la rîndul lui, se introduse în Bois-Carré, unul dintre ciudatele şantiere de construcţii, printr-unul dintre prietenii săi, André, pe care îl convinsese să se prezinte voluntar pentru ocuparea unui post. La opt zile după ce şi-a luat în primire noul post, André veni să-i dea raportul lui Hollard şi-i aduse copiile planurilor care îi trecuseră prin mînă. Hollard îi dădu ordin să-şi procure cu orice preţ copia unui plan de ansamblu.

La Bois-Carré, un neamţ ţinea acest plan în buzunarul din interior al mantalei pe care o purta chiar şi în birou. Nu o scotea decît pentru puţin, la ora 9, cînd mergea la toaletă.

Timp de mai multe zile, André cronometră absenţele matinale ale neamţului. Ele variau între trei şi cinci minute. Într-o dimineaţă, atunci cînd acesta dispăru, André se furişă în biroul lui şi făcu o copie a planului; îşi reluase deja locul atunci cînd proprietarul mantalei reveni de la toaletă.

Către sfîrşitul săptămînii, urmînd sfaturile lui Hollard şi utilizînd un medicament pe care i-l dăduse acesta, André se plînse de dureri groaznice de stomac. Medicul neamţ făcu o figură sceptică, dar cînd bolnavul începu să vomite, îi semnă o autorizaţie pentru a se putea întoarce la Paris ca să „consulte doctorul care îl trata de obicei".

La Paris, André şi Hollard au început să compare planul de ansamblu cu planurile de detaliu pe care reţeaua Agir reuşise să le procure. Apoi au verificat schiţele de plan prin observaţii la faţa locului. Au sfîrşit prin a pune fiecare element la locul lui şi atunci a apărut, magnific detaliat, planul unei baze pentru rachete V 1.

Acesta era documentul care trecea frontiera ascuns într-un sac de cartofi, atunci cînd cîinele poliţist îi prinsese piciorul lui Hollard.

După ce francezul şi-a trimis informaţiile acolo unde era nevoie de ele, de la Londra a sosit o telegramă cu cuvintele : „Captura dv. a fost primită. Felicitări".

Atunci s-a produs criza. Hollard era obosit de a fi dus prea mult timp o activitate susţinută, obosit de a fi trăit fiecare clipă numai în nelinişte şi grijă. Englezii au insistat foarte mult ca acesta să-şi prelungească şederea în Elveţia şi a fost chiar tentat să o facă. Dar s-a gîndit la şefii de gară care, cu riscul vieţii lor, recopiau orarele trenurilor militare, la oamenii care se strecurau pe furiş în hangarele avioanelor şi pe şantierele navale, la cei care se căţărau în clopotniţele bisericilor pentru a supraveghea mişcările trupelor germane. Şi astfel a hotărît să se reîntoarcă în Franţa. Cîteva luni mai tîrziu, în urma unei imprudenţe comise de una dintre colaboratoarele sale, a fost arestat într-o cafenea. Din cei trei oameni care au fost prinşi o dată cu el, unul a murit într-un lagăr de concentrare, iar ceilalţi au fost eliberaţi după trei luni de închisoare. Hollard a fost torturat îngrozitor, dar nu a vorbit. Nu exista nici o dovadă împotriva lui, aşa că n-a fost împuşcat, ci trimis în lagărul de concentrare de la Neuengamme.

Războiul apropiindu-se de sfîrşit, nemţii au golit lagărul şi au îngrămădit deportaţii în calele unor nave pe care le-au abandonat în derivă în plină Mare a Nordului, sperînd că acestea vor fi scufundate de Aliaţi. Ca prin miracol, Hollard, care era închis cu sute de tovarăşi de suferinţă şi mizerie, a fost transbordat în ultimul moment de pe una din navele condamnate pe un vas al Crucii Roşii suedeze.

Au fost necesare şase săptămîni de îngrijiri de spital pentru a-l repune pe picioare. Cu avionul care-l ducea în Franţa, el a trecut la mică înălţime pe deasupra obiectivului Auffay şi a putut vedea un morman de grinzi răsucite şi de moloz — tot ceea ce mai rămăsese din prima poziţie de tir pentru racheta V 1.

Aviaţia britanică trimisese un avion să-l aducă la Londra, unde trebuia să primească cea mai înaltă decoraţie militară care putea fi decernată unui străin, D.S.O. (Distinguished Service Order). Dar Hollard era deja în drum spre ţara sa. El a fost decorat mai tîrziu, la Paris.

Generalul sir Brian Horrocks, care comanda cel de-al 30-lea corp al Armatei britanice de eliberare, a spus, referitor la el, următoarele :

— Hollard merita incontestabil să primească cea mai înaltă distincţie pentru bravura sa. El este, literalmente, „omul care a salvat Londra“.

ERAM SPIOANĂ

Povestire redată de CLAIRE PHILLIPS

În luna februarie a anului 1942, eu şi fiica mea, Diana, mergeam în urma trupelor americane care se repliau în ordine în Filipine. Nu doream să mă îndepărtez de John, soţul meu, care lucra în statul-major al regimentului 31 de infanterie. Urmărite de japonezi, a trebuit să ne ascundem în munţi, unde trăiam ca nişte animale hăituite. Deoarece Diana făcuse cîteva crize grave de malarie şi avea neapărată nevoie de îngrijirile unui medic, am făcut tot posibilul ca să ajung la Manila, unde am fost găzduite de judecătorul Mamerto Roxas, o rudă a primului meu soţ, tatăl Dianei.

În tot timpul acestor teribile luni petrecute în munţi, aversiunea mea faţă de japonezi se transformase în ură. Aşa se face că l-am anunţat pe judecătorul Roxas că doresc să devin spioană. Intenţia mea era de a deschide un local de noapte în apropierea coastei, de unde aş fi putut observa toate mişcările navelor şi ale trupelor japoneze şi aş fi putut obţine şi informaţii de la clienţii mei japonezi. Judecătorul Roxas se strădui să mă facă să renunţ la această idee, atrăgîndu-mi atenţia că puteam fi imediat prinsă şi executată.

Dar eu îi cunoşteam destul de bine pe japonezi, pentru a nu încerca faţă de poliţia şi organizarea lor un profund dispreţ. Timp de două luni, am lucrat în localul de noapte al Annei Fey, sub numele de doamna Dot, fără a trezi nici cea mai mică bănuială, deşi eram chiar sub nasul lor. Avînd tenul închis la culoare şi părul foarte brun, puteam trece foarte bine drept o italiancă măritată cu un filipinez. Fiindcă după termi-

narea colegiului am jucat într-o trupă ambulantă, cunoșteam foarte bine lumea spectacolelor. Vocea mea răgușită, ușor voalată, îmi permitea să interpretez, fără prea mare greutate, cîntece melancolice. În timpul șederii mele la Anna Fey, am studiat pe îndelete localurile de noapte din Manila și caracterele japonezilor. Am ajuns la concluzia că-mi va fi cu putință să reușesc ce mi-am propus, cu condiția de a cere prețuri exorbitante, pentru a-mi asigura o clientelă alcătuită din înalți funcționari japonezi și ofițeri superiori din marină și armată.

Pentru a strînge fondurile necesare localului meu de noapte, am amanetat un diamant și un ceas cu brățară. Am căutat în cartierul Ermita o casă de unde puteam supraveghea cu ușurință portul. Am dat localului meu numele de Tsubaki Club. În spiritul japonez, „clubul" evoca un cerc foarte restrîns, iar „tsubaki" însemna în limba lor „camelie", floare al cărei simbol reprezintă bunurile și plăcerile greu de obținut. Ca vedetă am angajat-o pe Fely Cucuarra, o tînără filipineză care știa ce scop urmăream și care, ulterior, avea să-mi salveze de mai multe ori viața.

La 15 octombrie 1942, în seara deschiderii, mă aflam la intrarea localului meu. De cîte ori sosea cîte un ofițer japonez, înclinam capul foarte lent, zicîndu-i : „kombara", cel mai curtenitor fel de a spune bună seara unui japonez. Îl conduceam îndată la o masă; el își alegea o animatoare, care îi umplea paharul, îi aprindea țigara și îi surîdea amabil. Cea mai mare parte a localurilor din Manila dădeau un spectacol pe săptămînă. La mine se dădea cîte un spectacol pe fiecare seară. Fely interpreta cîntece japoneze, eu cîntam foxtroturi lente, iar tinerele și tinerii filipinezi pe care-i angajasem executau dansuri indigene foarte apreciate de japonezi.

La început însă am avut unele greutăți. Japonezii își permiteau să facă tot felul de gesturi, care nu lăsau nici o îndoială asupra intențiilor lor. Cînd le spuneam că „aici nu e o casă din acelea", de multe ori ne pălmuiau. Puțin cîte puțin, clientela s-a îmbunătățit și n-am mai avut astfel de incidente.

În primele seri, clienții se plîngeau de tariful mare al consumațiilor. A trebuit să le explic că la fixarea acestui tarif ținusem seama de prețul spectacolului și apoi, oricum, nu era prea scump „privilegiul de a intra într-un local atît de select ca al meu".

Într-una din zile, considerînd că a sosit vremea să mă apuc de lucru, am luat legătura cu căpitanul John Boone care comanda detașamentele de partizani din sectorul Bataan. În transmiterea informațiilor trebuia să utilizez scrisul convențional, cu expresii împrumutate din vocabularul alimentar. Cînd era vorba de o afacere importantă, scriam astfel : „Fasolea e delicioasă". Cînd o informație nu era prea recentă, raportul meu se termina cu cuvintele : „Varza era stricată încă de la sosire".

Primul nostru mesager a fost prins și împușcat. În sfîrșit, cel de-al doilea a reușit să ajungă unde trebuia. Mesajul era ascuns în încălțămintea cu talpă dublă pe care o purta acesta. Cînd primeam o informație a cărei transmitere mai departe era extrem de urgentă, o încredințam unui servitor filipinez care făcea parte din personalul meu și care lua imediat direcția munților. Aveam ca misiune să notez mișcările navelor de război și destinația trupelor japoneze care treceau prin oraș.

Într-o seară am primit la Tsubaki Club vizita unui comandant al unei nave-spital japoneze. Îmbătîndu-se, acesta îmi destăinui că sosea de la Bougainville cu un important contingent de trupe. L-am întrebat dacă avea răniți la bord.

El a rîs cu hohote și mi-a răspuns :

— Avem numai cîțiva, răniți ușor. Toți ceilalți sînt soldați de elită. Noi știm că acești idioți de americani nu vor încerca niciodată să atace un vas al Crucii Roșii.

În aceeași seară am trimis în munți un mesager care-i avertiza pe prietenii mei că japonezii utilizau navele-spital pentru transporturile de trupe.

Din timp în timp, îmi ajungeau la ureche rezultatele muncii mele. Comandantului unui portavion îi plăcea s-o audă pe Fely cîntînd. În timpul unei mici serbări de adio care s-a organizat în localul meu, Fely i-a cerut insistent adresa, ca să-i poată scrie. El i-a răspuns că se întoarce la Singapore și că de acolo va pleca la Rabaul. Fără a pierde nici o clipă, am și transmis informația amicilor noștri. Cîteva luni mai tîrziu, unul dintre ofițerii de pe acest portavion a venit la Tsubaki și i-a spus cu tristețe lui Fely :

— Iubitul dumitale e mort, ca și cea mai mare parte a ofițerilor care erau sub comanda lui.

Într-o altă seară, m-a găsit pe gustul său comandantul unei flotile de submarine. M-a rugat foarte mult să execut pentru el dansul evantaiului.

— Reveniți mîine seară, i-am răspuns.

Am fabricat două evantaie din bambus şi hîrtie de mătase. Fely mi-a confecționat un maiou de culoarea pielii, iar eu am pregătit un proiector care difuza o lumină slabă, roşiatică. Comandantul a revenit în cea de-a doua seară, însoţit de 40 de ofiţeri din flotila sa, care s-au holbat tot timpul la mine, încercînd să vadă dacă eram într-adevăr goală. În ziua următoare a venit iarăşi la Tsubaki Club cu aproape toată escorta din ajun.

— Dansaţi din nou dansul evantaiului, mă rugă el. În zori vom porni spre insulele Solomon.

Dansul meu a avut cel mai mare succes posibil. După plecarea lor, am trimis un mesaj în munţi. Cîteva luni mai tîrziu, un vizitator mi-a spus că era unul dintre puţinii supravieţuitori ai flotilei... S-a îmbătat cumplit în amintirea camarazilor săi.

În acelaşi timp, pentru a veni în ajutorul soţului meu care se afla într-un lagăr de prizonieri de la Cabanatuan, am încercat să iau legătura cu acest lagăr. Aflasem că pachetele trimise de Crucea Roşie în loc să fie înmînate gratuit prizonierilor le erau pur şi simplu vîndute. Eu cîştigam mulţi bani şi doream să-i trimit lui John o serie de lucruri de care ar fi avut nevoie. Am reuşit în cele din urmă să stabilesc un contact. Mesajul care mi-a fost trimis ca răspuns m-a năucit: „Sînt cincisprezece zile de cînd a murit soţul dumneavoastră. Japonezii pretind că din cauza malariei. În realitate a murit de foame".

Preoţii Robert Taylor şi Frank Tiffany, care, împreună cu alţi 1 600 de americani, aveau să-şi găsească moartea în timpul torpilării unei nave-închisori în drum spre Japonia, mi-au scris pentru a-mi înfăţişa groaznica situaţie a prizonierilor. Atunci am aderat la grupul „U", o organizaţie însărcinată cu transmiterea în lagăre a mesajelor, banilor, alimentelor şi medicamentelor. Am început să deşirăm cuverturi pentru a tricota ciorapi. Fabricam chiar şi medicamente. Beri-beri şi scorbutul, contractate din cauza absenţei de vitamina C în hrană, decimau prizonierii. Din portocalele indigene numite „calamansis", făceam un sirop care ajungea în lagăre în damigene numite „demijohns". Cumpăram tăcerea gardienilor cu ceasuri americane, stilouri şi aparate fotografice.

O sută de mesaje, conţinînd aproximativ 20 000 de pesos, erau uneori grupate şi expediate prin acelaşi curier. Eu mai păstrez şi acum un bocal[1] plin cu chitanţe îngălbenite, unele mîzgălite pe vechi pachete de ţigări.

Legăturile mele cu lagărul de la Cabanatuan m-au pierdut. La 23 mai 1944, în timp ce-mi luam micul dejun gîndindu-mă cu spaimă la consecinţele pe care le-ar putea avea capturarea lui Roman, unul dintre mesagerii de la Cabanatuan, patru japonezi aparţinînd poliţiei militare au năvălit în cameră. Am sărit imediat în picioare, dar n-am mai apucat să mai fac vreo mişcare că doi japonezi mi-au şi înfipt revolverele în coaste.

— Spioano! strigă unul din ei, arată-ne actele!

Inima îmi încetase să mai bată şi în gît mi se pusese parcă un nod. Ştiam că spionii erau împuşcaţi sau, şi mai rău încă, decapitaţi... Poliţiştii mă legară la ochi şi mă duseră de acolo. Mai tîrziu, într-una din zile, japonezii au început să-mi ia interogatoriul, fără a mă dezlega însă la ochi.

O voce demnă de un film de spionaj îmi pronunţă numele conspirativ şi mă anunţă că ştie totul despre mine.

Auzind aceste cuvinte, am încremenit. Însemna că japonezii interceptaseră una din scrisorile mele. Dar care dintre ele şi cui îi era adresată? Lui Boone? Atunci eram pierdută.

Poliţistul începu să citească o scrisoare de-a mea adresată preotului Tiffany. Am înţeles imediat că una din tinerele noastre mesagere filipineze fusese arestată.

— Cine e Cal? mă întrebă el brusc.

I-am răspuns că aceasta era o prescurtare a cuvîntului „calamansis". În această scrisoare îi explicam preotului că eram pe punctul de a nu mai avea „demijohns" şi îl rugam să mi le returneze pe cele din pachetele anterioare.

Spre marea mea uimire, japonezii nu m-au crezut. Au început să dea în mine cu pumnii şi cu picioarele.

— Cine e Cal? Cine e Demijohn? Răspunde!

Eu repetam tot timpul că „demijohns" erau nişte recipiente, iar „calamansis" erau portocalele indigene.

— Ne iei probabil drept idioţi! a strigat poliţistul care conducea interogatoriul. „Cal" este un cuvînt din codul tău, iar John e un prenume englezesc. Imediat să ne spui tot ce ştii despre acest „Demijohn".

[1] Bocal — vas cu gîtul larg şi scurt.

Cu vocea alterată de mînie, am repetat urlînd aceleași explicații. Asupra mea se abătură iarăși lovituri de pumni. Apoi călăii m-au întins pe jos, mi-au fixat solid mîinile, picioarele și capul. Mi-au băgat un furtun în gură și atunci am înțeles că voiau să mă supună supliciului apei, mai groaznic chiar decît un înec. Natural că am leșinat. Cînd mi-am venit în fire, urlam de durere. Japonezii începură să-și înfigă țigările aprinse în carnea picioarelor mele.

— Cine e mister John ? Cine e Cal ?

Le-am dat același răspuns, între două urlete.

— Cred că îți mai este încă sete, mi-a replicat polițistul. Dar în momentul în care acoliții săi se pregăteau să-mi bage din nou furtunul în gură, am avut putere să strig :

— Căutați „demijohn" în dicționar !

Apa îmi năvăli cu putere în gură și în nări și astfel am leșinat din nou.

După ce mi-am revenit, nu m-au mai interogat. Orice ofițer japonez avea în buzunar un dicționar anglo-japonez, așa că chinuitorii mei își putuseră da seama că nu mint. Au părăsit încăperea, iar gardienii mi-au luat banda de pe ochi.

Am rămas singură în această cameră timp de trei săptămîni. În fiecare zi mi se dădeau trei cești de apă și un castronaș de orez. Într-o dimineață l-am chemat pe gardianul care spăla culoarul și i-am cerut prin semne puțină apă ca să-mi spăl veșmintele murdare. El a ridicat găleata care era plină cu o apă negricioasă și unsuroasă și mi-a aruncat-o în plină față. Cu părul zbîrlit, murdară, devorată de tot felul de insecte, îmi petreceam zilele șezînd pe podea. Din cauza lipsei de hrană nu mai aveam nici o putere. Slăbeam văzînd cu ochii. Arsurile de la țigări se infectaseră. O să păstrez semnele lor pînă la moarte. Vorbeam de una singură pentru a-mi auzi sunetul propriei voci și a mă asigura că trăiesc.

După trecerea celor trei săptămîni, am fost transferată la închisoarea din Santiago, unde am stat împreună cu alte 11 deținute, într-o celulă de 3 pe 2,50 metri. Trei luni mai tîrziu, timp în care mi s-a părut că fiecare oră durează un secol, am văzut trecînd prin fața ferestrei noastre un ofițer care venea uneori pe la Tsubaki Club. L-am chemat și i-am spus că simt că mai am puțin și înnebunesc. L-am rugat să intervină ca judecarea mea să fie grăbită și astfel să scap din infernul acela.

La ora 2 dimineața — japonezilor le plăcea să-și scoale prizonierii din somnul cel mai profund, în speranța că le vor smulge ușor mărturisirile — am fost condusă în fața călăilor mei. Aceștia mi-au spus că scrisorile care erau în dosarul meu fuseseră pierdute, dar că descoperiseră altele. Într-una din acestea făcusem imprudența să scriu : „Sînt americană și țin un local de noapte rezervat numai pentru japonezi...".

Scrîșnind din dinți, un polițist îmi aruncă în față :

— Hoațo ! Goleai buzunarele japonezilor ca să cumperi de mîncare acestor americani degenerați !

Urmă o nouă tortură. Mi-au fixat sub unghia unuia din degete un cui pe care mi l-au înfipt în carne cu o lovitură de ciocan. O durere atroce m-a fulgerat din creștet pînă în tălpi, lăsîndu-mă ca și moartă. Chiar să fi vrut, eram incapabilă să răspund la cea mai mică întrebare. Suferința îmi dislocase parcă, în cele din urmă, pînă și creierul.

— Roagă-te, acum. Vei fi omorîtă.

Ar fi trebuit să mi se facă frică. Dar eram incapabilă de cea mai mică reacție. O liniște profundă mă înconjura. Aveam impresia că timpul se scurge ca un torent. Fusesem pusă să mă rog. Vocea ofițerului rupse, în sfîrșit, tăcerea.

— Ești o femeie curajoasă. Speram că în cele din urmă ne vei dezvălui numele. Dar fiindcă n-ai vorbit, am ajuns la concluzia că...

N-am mai auzit sfîrșitul frazei, fiindcă am căzut leșinată.

Am fost tîrîtă, trei zile mai tîrziu, în fața unui consiliu de război. Am încercat să spun ceva ca să mă apăr, dar o lovitură de pumn mi-a închis gura și mi-a spart un dinte.

— Mulțumește-te să răspunzi „vinovată" sau „nevinovată", s-a auzit o voce. Într-un sfîrșit, am spus „vinovată" și am fost condamnată imediat la moarte prin împușcare, pentru spionaj.

În fiecare seară, culcată pe podeaua închisorii Bilibid, îmi spuneam : „În această noapte vor veni să mă ia ca să mă împuște". Dar zilele treceau. Frica mea, cu timpul, începu să slăbească. Această situație s-a prelungit pînă la 22 noiembrie 1944.

Apoi, spre marea mea surpriză, am fost judecată încă o dată. Nu mai eram acuzată de spionaj, ci „de acte dăunătoare guvernului imperial japonez". Chestionată ca și întîia oară asupra atitudinii pe care doream să o adopt, am murmurat

„vinovată", cu un fel de uşurare. Am fost condamnată la douăzeci de ani de muncă silnică.

În ziua următoare am fost condusă într-o închisoare de femei, un adevărat paradis pe lîngă ce cunoscusem eu pînă atunci, timp de atîtea luni. Totuşi, şi aici eram înfometată. Ca hrană mi se dădeau foi de banane fierte şi oribili pesmeţi de manioc. Eram ocupate cu treburi de grădinărie, sub ordinele unui brav filipinez, care nu ne cerea decît să îngrijim grădina.

Rănile mi se vindecau încet. Sufletul meu îşi regăsea puţin cîte puţin echilibrul. În sfîrşit, a sosit şi ziua de 10 februarie 1945, cînd am văzut primele caschete americane. Am plecat cu picioarele goale, în zdrenţe, dar fericită că sînt din nou liberă şi că-mi voi putea revedea patria şi pe scumpa mea Diana.

SPIONUL PREFERAT AL ENGLEZILOR

Povestirea unui fost agent secret britanic

La sfîrşitul anului 1940, guvernul generalului Franco solicită o viză de intrare în Anglia pentru un falangist [1] care se ocupa de mişcările de tineret din Spania.

Foreign Office a răspuns favorabil cererii autorităţilor spaniole, mai ales că persoana respectivă nu dorea altceva decît să studieze activitatea organizaţiei britanice de scutişti [2].

Serviciul englez de contraspionaj ştia însă cam multe lucruri despre viitorul oaspete, printre care şi faptul că tot ce va vedea sau va auzi, va transmite imediat la Berlin. Prin urmare, scopul voiajului său era cu totul altul decît cel expus oficial.

De aceea, falangistul a devenit spionul favorit al englezilor şi, în consecinţă, s-a bucurat de o deosebită afecţiune din partea gazdelor.

•

Cîţiva dintre noi, de la serviciile secrete britanice, am jucat rolul de conducători scutişti. Sub această acoperire, l-am întîmpinat la aeroport într-un mod foarte călduros şi apoi l-am condus la hotelul Athenaeum Court, unde îi rezervase-

[1] Falangist — membru al partidului fascist spaniol.

[2] Scutism — denumire dată mişcării promovate de o organizaţie creată în anul 1909 de generalul englez Baden-Powel, care avea drept scop dezvoltarea calităţilor fizice şi morale ale tineretului.

răm un apartament pe care îl înțesaserăm literalmente cu microfoane. Mai mult, în semn de respect, îl aprovizionarăm pe musafirul nostru cu cele mai variate băuturi și, în general, nu-l lăsarăm să ducă lipsă de nimic.

Pe atunci, în regiunea londoneză nu existau în total decît trei baterii grele antiaeriene.

Una dintre ele a fost imediat plasată în grădina publică din fața hotelului Athenaeum Court. Ea a primit ordin ca în timpul fiecărei alarme să tragă fără întrerupere și în ritmul cel mai rapid, indiferent dacă pe cerul capitalei vor fi avioane inamice sau nu.

Bateria aceasta și-a îndeplinit misiunea cum nu se poate mai bine. Cum în fiecare noapte era cel puțin cîte un raid aerian, spionul nostru a petrecut ore întregi ascuns într-un adăpost, urmărit obsedant de tim-taram-ul produs de tunurile antiaeriene. Am aranjat în așa fel ca să poată vizita bateria postată sub ferestrele sale, un remarcabil dispozitiv, dotat cu piese de 190 mm. Pretextul acestei vizite a fost stabilirea de contacte directe cu tinerii scutiști care deserveau bateria.

La puțin timp după aceea, l-am dus spre Windsor, pentru a-i arăta și alți scutiști. Dintr-o coincidență care nu poate fi numită decît extraordinară, singurul regiment pe picior de război de pe tot cuprinsul Regatului Unit și toate tancurile pe care le posedam se aflau adunate pe itinerarul parcurs de spaniol. Trecînd prin fața acestei unități de gardă, compusă din soldați tot unul și unul, i-am explicat în treacăt că aceasta nu era decît o mică trupă care fusese retrasă de pe pozițiile de apărare a insulelor, pentru a-i încredința un rol pur decorativ pe lîngă familia regală. Omul nostru a avut un aer puțin surprins, dar a trebuit să se plece în fața evidenței.

După aceea l-am condus într-un port în care erau ancorate toate navele disponibile ale flotei britanice. I-am spus că recente și secrete întăriri navale ne permiseseră să dispunem de toate aceste vase, pentru apărarea exclusivă a unui singur port. Spaniolului i s-a tăiat pur și simplu respirația, dar vasele de război erau totuși acolo, în fața ochilor săi. În același timp i-au fost prezentați și tinerii scutiști. Începuse deja să nu-i mai suporte, și noi la fel, dar trebuia să jucăm comedia pînă la capăt.

Din punctul de vedere al punerii în scenă, cea mai grozavă reușită a noastră a fost o călătorie făcută cu avionul în Scoția. Este bine știută slăbiciunea aviației militare britanice din acea vreme: avea la dispoziție numai cîteva escadrile de avioane tip Spitfire sau Hurricane. Ei bine, în timpul călătoriei, spionul a avut ocazia să vadă un mare număr de avioane tip Spitfire. Sărmanul om nu avea de unde să știe că era vorba de una și aceeași formație, care apărea și dispărea printre nori, venind din toate direcțiile, în mod succesiv.

În Scoția, în timpul manevrelor, i-am arătat din nou regimentul de gardă și blindatele pe care le văzuse aproape de Windsor. O clipă m-am temut că-i va recunoaște pe soldați, dar n-a fost așa. L-am informat că acest regiment este o mică unitate slab echipată, care urma să se refacă înainte de a se alătura altor detașamente, în vederea executării unor ample exerciții de instrucție pe un vast sector.

De altfel, trupele de manevră, în mod relativ numai, erau puțin numeroase, toate fiind luate din liniile de apărare ale insulelor. Bineînțeles că în aceste locuri figurau și tinerii scutiști.

Întorcîndu-ne la Londra, am observat alte avioane Spitfire, cam vreo sută la număr. Pot să jur că dacă n-aș fi fost pus la curent cu șiretlicul acesta, aș fi crezut în mod sigur că cerul mișună de avioane englezești. Cîteva zile mai tîrziu, spaniolul și-a luat rămas bun, mulțumindu-ne cu efuziune pentru ospitalitatea acordată.

Ulterior, am avut ocazia să citesc cîteva extrase din raportul trimis de acesta la Berlin, după care am reușit să ne procurăm o copie. Era un text teribil. Marea Britanie era descrisă ca un imens cîmp de fortificații. Se menționa, printre altele, că zvonurile referitoare la starea necorespunzătoare a apărării porneau, fără îndoială, chiar de la englezi, aceștia vrînd să atragă Wehrmacht-ul într-o capcană, pentru a-l zdrobi în cazul cînd ar fi fost tentat să debarce în Anglia. Aceste informații au fost considerate de prim rang, iar germanii, ca atare, le-au acordat cel mai înalt credit.

NOI VĂ AŞTEPTAM LA DAKAR

de DONALD COSTER

În anul 1942, într-o noapte de toamnă, formidabilele escadre de submarine germane din Atlantic au primit ordin să se regrupeze de urgenţă într-un punct situat în largul apelor Dakarului. Pe uscat, trupele franceze din Vichy făceau de gardă în puternicele întărituri de coastă care, cu doi ani în urmă, respinseseră cu succes atacul combinat al englezilor şi al francezilor liberi, condus de generalul de Gaulle. După traversarea Atlanticului, forţele americane de debarcare urmau să cadă în această cursă, cu urmări categoric dezastruoase pentru ele; aşa cel puţin considera Înaltul comandament german.

Însă, la data de 7 noiembrie, în timpul nopţii, posturile emiţătoare germane anunţau: „Achtung! Achtung! O puternică armată duşmană se îndreaptă spre coasta de nord a Africii". Forţele americane, înşelînd speranţele nemţilor, debarcaseră la o distanţă de mai mult de 3 000 de kilometri de locul unde erau aşteptate. „Planul de acoperire" a Dakarului, una din vicleniile cele mai eficace ale acestui război, reuşise din plin.

Pentru a se realiza această simulare intraseră în acţiune mai multe elemente. Unul dintre cele mai importante roluri a fost încredinţat unui tînăr agent de publicitate din New York, numit Donald Coster, care se remarca printr-o extremă timiditate.

În anul 1940, Coster conducea o ambulanţă americană în cadrul armatei franceze. A fost făcut apoi prizonier. După ce

petrecuse cîteva săptămîni dezagreabile în mîinile nemţilor, a reuşit să scape şi să se reîntoarcă în ţară pentru a intra în serviciul Marinei. A fost de îndată detaşat la Biroul de servicii strategice (O.S.S.) condus de generalul de brigadă William Donovan.

*

Într-una din duminici am fost convocat în biroul generalului Donovan.

— Vei pleca la Casablanca, îmi spune el. În momentul de faţă, acesta este punctul cel mai important de pe glob.

Eu tresării surprins la auzul acestei veşti.

— Africa franceză va fi invadată curînd, urmă el, fie de nemţi, fie de către noi. Rolul dumitale este de a furniza date despre planurile nemţilor în această direcţie.

— Bine, abia reuşii eu să îngîn.

— Germanii au la Casablanca o comisie de armistiţiu însărcinată să vegheze asupra executării condiţiilor impuse Franţei de către ei în 1940. Încearcă să-i convingi că debarcarea noastră se va produce la Dakar. Îţi dau mînă liberă în executarea acestei misiuni.

Dîndu-mi perfect de bine seama de greutatea misiunii pe care generalul mi-o propunea cu un aer detaşat, simţeam cum mi se pune un nod în gît.

Mă simţeam într-un fel ca şi mica Scufiţă Roşie care, peste un minut, era pe punctul de a intra într-o pădure plină de lupi. Figuri halucinante de ucigaşi aparţinînd Gestapo-ului, de superspioni şi scene de asasinări după toate rafinamentele naziste îmi torturau veşnic închipuirea.

La cîteva zile după aceea făceam parte din cadrele Ministerului Afacerilor Externe, cu titlul de viceconsul. Donovan folosea această acoperire pentru aceia dintre agenţii săi care operau pe teritoriul condus de guvernul francez de la Vichy.

La Washington am fost informat în cea mai mare grabă cu privire la codul pe care urma să-l folosesc, iar în ceea ce privea restul, mi s-au dat numai cîteva noţiuni elementare. Am luat avionul spre Londra, conştient de lipsa mea de experienţă.

Atunci a început pentru mine o serie de coincidenţe curioase. O tînără englezoaică pe care o cunoscusem la nişte prieteni a înţeles din două-trei vorbe că plecam în Africa de

Nord. Ea mă rugă să fac tot posibilul ca să-l găsesc şi să-l ajut pe unul dintre cei mai buni prieteni ai săi — un austriac pe nume Freddy — care aparţinuse Legiunii străine franceze şi care trebuia să se afle într-un lagăr de concentrare al guvernului de la Vichy, aproape de Casablanca. Ca spion, stăteam bine. Nimeni nu părea a-mi cunoaşte deplasările. Englezoaicei nu i-am promis nici măcar din vîrful buzelor că voi încerca să-l regăsesc pe austriac.

La Londra, la Lisabona şi Gibraltar, m-am întîlnit cu personaje foarte importante de la Intelligence Service. Toţi aveau un aer imposibil şi redutabil, iar siguranţa lor calmă mă făcu să-mi simt în mod crud nepriceperea. Mi-au vorbit foarte mult de generalul Theodor Auer, şeful comisiei germane de armistiţiu din Maroc, pe care mi l-au prezentat ca pe un adversar sinistru. Sistemul său de contraspionaj era fără cusur şi nu cunoştea mila.

Englezii s-au arătat mai mult decît sceptici în ceea ce priveau şansele mele de a-l convinge pe herr general de ceva care nu corespundea realităţii. Nu era un novice în asemenea probleme, aşa că am fost sfătuit foarte caritabil să am mare grijă de soarta mea. Tratamentul rezervat de către nemţi inoportunilor era simplu : îi atrăgeau pe o străduţă întunecoasă şi îi înjunghiau. În momentul în care am pus piciorul pe scara avionului care trebuia să mă ducă la Gibraltar, un englez mă bătu gentil pe umăr :

— Baftă, bătrîne. Ne vom gîndi la dumneata.

Tonul vocii lui mi se păru mai degrabă lugubru decît vesel.

La Casablanca, numai cîţiva dintre principalii funcţionari americani erau la curent cu acţiunea generalului Donovan. Personalul regulat al consulatului se mînia veşnic în faţa inexplicabilei prezenţe a acestor tineri colegi care se ocupau foarte puţin de sarcinile consulare normale şi aveau un fel cît mai puţin protocolar cu putinţă de a discuta cu şefii echipelor de docheri, cu pescarii şi cu tot felul de alte personaje mai mult sau mai puţin bizare. În ceea ce mă priveşte, aveam mari necazuri cu posturile emiţătoare de care ne foloseam pentru transmisii, fiindcă trebuia să le ascundem bine de curiozitatea colegilor.

Cu Crucea de război la butonieră şi cu cunoştinţele mele de franceză, n-am întîrziat să-mi fac relaţii care ar fi putut eventual deveni surse de informaţii. Persoane care erau impo-

triva guvernului din Vichy se oferiră în mare număr pentru a controla valoarea acestor surse. Proprietarul unei flotile de pescuit îmi făcu rost de un bilet de liberă trecere, cu ajutorul căruia puteam naviga către coasta marocană. Un arhitect francez, scăpat dintr-un lagăr de muncă din Germania, mă urmă la biserică timp de două duminici consecutive. Am aranjat cu el să-mi facă rost de desenele ultimelor tipuri de piese aparținînd bateriilor antiaeriene germane, la a căror construcție fusese constrîns să participe. Toate aceste informații nu erau lipsite de interes, dar eu nu găseam deloc mijlocul de a-l întîlni pe generalul Auer.

Și iată că într-o seară s-a produs cea de-a doua coincidență curioasă. Mă aflam împreună cu un alt „viceconsul" într-o cafenea rău famată din port și tocmai ne pregăteam să ascultăm la radio informațiile despre mișcările de nave. Doi tineri trecură prin fața mesei noastre.

— Walter, strigă tovarășul meu către unul din ei, vino să-ți prezint un amic: Donald Coster. Și el lucrează tot la consulat.

Cei doi tineri luară loc la masa noastră și își spuseră povestea: austrieci de origine, se aflau în Franța datorită invaziei germane. Făcînd parte din Legiunea străină au fost băgați într-un lagăr de concentrare al guvernului de la Vichy, de unde reușiseră să scape pentru a veni la Casablanca.

Îi spusei, într-o doară, lui Walter:

— Într-o zi, pe cine credeți că văd, trecînd din întîmplare, pe stradă? Pe Freddy Auer, generalul care conduce comisia de armistițiu și pe care-l văzusem la Paris înainte de război.

— Ei bine, zise Wlater cu un surîs, am făcut următorul pact cu el. Noi îi facem rost de informații, iar el ne va scăpa de primejdia închisorii. Sîntem și unul și altul antinaziști și nu dorim decît înfrîngerea nemților.

Eram pe cît de tulburat, pe atît de perplex. Una din două: sau Walter și camaradul său erau pe urmele mele din însărcinarea lui Auer — și atunci era vorba de o cursă — sau mi-i trimitea cerul. Austriacul, al cărui nume îmi scăpase, se întoarse către mine, întrerupîndu-mi cursul reflecțiilor.

— Veniți, deci, de la Londra, spuse el cu un suspin. Am lăsat acolo o fată minunată. Numai dacă o să mă mai reîntorc...

Deodată, aproape că sări la mine.

— Asta e scrisul ei! strigă el arătîndu-mi un plic din portofelul pe care îl scosesem ca să achit nota de plată.

Era vorba de scrisoarea pe care o primisem de la fata din Londra și al cărei scris cu caractere mari era ușor de recunoscut. Interlocutorul meu era deci Freddy, cel pe care fata mă rugase să-l caut.

În timpul nopții, mi-am alcătuit un plan de operații: să intru în pielea unui personaj stupid și tot bînd și pălăvrăgind să furnizez austriecilor anumite informații exacte, dar fără importanță, pe care ei le vor transmite, bineînțeles, lui Auer. Citisem despre această stratagemă prin cărți, dar nu prea credeam în succesul ei. Altă soluție însă nu vedeam.

Cîteva zile mai tîrziu, Auer destăinuise austriecilor, care îi semnalaseră noua lor sursă de informații, că toți americanii sînt niște idioți. Nu trebuie decît să-i îmbeți ca să-i faci să vorbească.

Primele cereri de informații ale lui Auer nu erau greu de satisfăcut. Era clar că generalul încerca să stabilească, după detaliile date, sinceritatea acestei noi surse de informații.

Într-o zi i-am găsit pe cei doi amici ai mei cu fețele îngrijorate. În noaptea precedentă, herr general se arătase foarte nemulțumit.

— Porci de austrieci ce sînteți, strigase el, nu cunoașteți nici un american. Pur și simplu ați vrut să mă stoarceți de bani.

Freddy și Walter îl asiguraseră însă că mă cunosc foarte bine și că pot să-i dovedească acest lucru.

— Bine, dați-mi dovezi cît mai repede, altfel vă arăt eu ce înseamnă să jucați fals cu un general german.

Eu îmi vedeam planul năruindu-se sub proprii mei ochi. Dacă Auer intră la bănuieli, va pune pe urmele noastre serviciul său de contraspionaj și întreaga rețea de informații va fi paralizată. Dintr-o dată am avut o sclipire. De ce să nu-l invităm pe general în seara următoare la acest restaurant din port, pentru a ne putea observa în liniște, în timpul cinei?

— Îi voi oferi un spectacol care îl va convinge de calitatea rapoartelor noastre, adăugai eu.

Austriecii își veniră iar în fire.

— Iar nota de plată va fi achitată de general, zise Walter, căruia îi plăcea să facă ironii.

Niciodată nu voi uita acea seară. Toți, fără excepție, la fel de nervoși, eram pe cale să ne începem fripturile cînd își

făcu intrarea solemnă generalul, însoţit de principalii membri ai comisiei germane de armistiţiu. Acest om blond, cu figura severă, era, de fapt, adevăratul şef al Africii de Nord care se găsea sub ocupaţia franceză. Îi simţeam privirea aţintită asupra mea.

Atunci am început să-mi joc rolul. M-am apucat să bat în masă cu pumnul, să debitez istorii indiscrete la adresa Ministerului Afacerilor Externe al Statelor Unite şi să comand sticlă după sticlă, interpelînd mereu chelnerul, bătîndu-i din ce în ce mai des cu palma pe spate pe Walter şi pe Freddy şi aruncînd din cînd în cînd o privire provocatoare spre nemţi. În realitate mă simţeam de parcă aş fi stat pe cărbuni aprinşi.

Puţin cîte puţin, se înveseliră şi austriecii.

— Foarte bine, murmura Walter. Herr general este mulţumit : şi-a făcut o impresie bună şi şi-a recăpătat încrederea în noi.

După cină, am mers să parcăm maşina în faţa consulatului german, făcînd şi acolo scandal cît ne ţinea gura.

Luni, Freddy prezentă lui Auer o notă de plată, puţin umflată, de cîteva mii de franci. Acesta o achită strălucind de bucurie.

— Sehr gut, mein Junge (Bine jucat, tinere), spuse el rîzînd. Acum trebuie să-mi scoateţi de la acest imbecil informaţii cît mai importante despre americani.

Mie nici nu-mi venea să cred. Generalul începu să-i invite pe austrieci la toate petrecerile sale, de unde aceştia culeseseră un mare număr de amănunte despre problemele care prezentau cel mai înalt interes pentru noi. Am aflat, astfel, că chimiştii lucrau la producerea în masă a unui gaz toxic şi că Înaltul comandament german renunţase la ideea de a invada Africa franceză trecînd prin Spania. În fiecare noapte trimiteam informaţii de acest gen prin radio sau utilizînd valiza diplomatică.

Din cînd în cînd le spuneam lui Freddy şi Walter că americanii pregătesc o debarcare în Africa. În luna iulie, Auer începu să dea semne de nelinişte şi le porunci austriecilor să se consacre în întregime descoperirii datei şi locului în care vor da americanii marea lovitură.

— Transmiteţi-i lui Auer, le-am spus eu, că planul de invazie este stabilit definitiv. Vom debarca la Dakar către sfîrşitul toamnei.

După aceasta, am petrecut o noapte albă. Va cădea, oare, Auer în cursă ? Sau i-a trimis pe Freddy şi Walter să joace cu mine jocul pe care credeam că-l fac eu cu ei ? Dacă m-am înşelat în privinţa austriecilor, cîţi soldaţi aliaţi nu vor plăti această greşeală cu viaţa lor !

A doua zi de dimineaţă, austriecii jubilau. Herr general se arătase foarte încîntat :

— Îi vom face praf pe porcii ăştia. Vor cădea în cursă ca şobolanii. Această noutate trebuie imediat transmisă Înaltului comandament !

Îşi chemă imediat aghiotantul şi un lung mesaj porni spre Wiesbaden. Apoi au băut cu toţi şampanie, toastînd de nenumărate ori în cinstea lui Hitler, pentru „gloria armatelor germane“, pentru „fidelii amici austrieci“ ai lui Auer şi chiar şi pentru „acest imbecil de american“. Freddy şi Walter au primit o importantă recompensă.

Reuşisem deci perfect în ceea ce privea „planul de acoperire“ a Dakarului. Bineînţeles că le-am indicat germanilor şi alte piste false şi „scăpări“ voluntare de informaţii, toate destinate să atragă atenţia asupra Dakarului.

Cîteva luni mai tîrziu, am cunoscut cea mai mare bucurie din viaţa mea. În ziua J, trupele americane au debarcat pe plaja Oranului, la mai mult de 3 000 de kilometri de Dakar. Operaţiunea Torch a cucerit Africa franceză aproape fără nici o vărsare de sînge şi fără ca vreuna din navele imensei noastre armate să fi fost scufundată. Am pornit-o spre Tafaroui, unde am făcut 600 de prizonieri şi am primit ordin să luăm legătura cu ofiţerul din Vichy care era comandantul şef al lagărului de acolo. De cum mă văzu, acesta se înroşi tot şi, îndreptînd un deget acuzator către mine, izbucni :

— Ce dracu căutaţi aici ? Noi vă aşteptam la Dakar.

AM FOST DUBLURA LUI MONTGOMERY

de M. E. CLIFTON JAMES

Într-una din zilele primăverii anului 1944, dimineaţa tîrziu, pe cînd mă aflam la biroul meu din Leicester, la Serviciul de trezorerie al armatei regale, răsună soneria telefonului. Am ridicat receptorul şi am auzit o voce agreabilă care-mi spuse :

— Locotenente James, aici colonelul Niven de la Serviciul de cinematografie al armatei (acesta era celebrul actor David Niven). V-ar interesa turnarea unor filme pentru armată ?

— Da, domnule colonel, fără nici o îndoială că...

— Ei bine, mă întrerupse Niven, în acest caz, prezentaţi-vă la Londra pentru o probă.

Am pus încet receptorul în furcă. Armata îşi dăduse în sfîrşit seama de eroarea de a mă fi ţinut la trezoreria militară, în ciuda totalei mele incapacităţi pentru o astfel de muncă şi a faptului că eram actor cu state vechi ?

Am sosit la Londra foarte în formă şi m-am dus imediat la adresa pe care mi-o comunicase David Niven : Curzon Street. Niven mă salută cordial apoi mă lăsă în grija unui tip îmbrăcat civil ce se prezentase sub numele de colonelul Lester.

— Domnule James, spuse acesta, eu fac parte din serviciul de contraspionaj M.I.-5 al armatei. Ceea ce vă voi spune vă va mira, fără îndoială, căci nu pentru a turna un film v-am convocat aici. Aţi fost ales pentru a deveni dublura generalului Montgomery.

Natural că știam că semăn cu Monty. De multe ori, prietenii mei se amuzaseră pe seama acestei asemănări. O dată chiar, fotografia mea apăruse în News Chronicle. Aveam o beretă pe cap, iar dedesubtul fotografiei scria : „Nu dumneavoastră sînteți : este vorba de locotenentul James Clifton". Totuși, misiunea pe care urmau să mi-o încredințeze mă aruncă într-o teribilă încurcătură.

Colonelul Lester mă observa timp de cîteva clipe, apoi îmi explică planul.

— Debarcarea este iminentă, mă anunță el. O enormă armată urmează să debarce în Franța și să o pornească apoi asupra Berlinului. Este cert că nemților nu le mai poate fi ascunsă o asemenea mișcare de trupe și de material, dar ei pot fi induși în eroare asupra datei și mai ales a locului de debarcare. De aceea, am hotărît să încercăm o manevră menită să le distragă atenția. Am primit în acest sens aprobarea generalului Eisenhower. Este vorba de a lăsa să se creadă că Montgomery, care, după toate probabilitățile, va comanda corpul expediționar britanic, părăsește Anglia și se va îndrepta în altă parte. În acest scop, trebuie ca, după cîteva zile de pregătire, să deveniți „generalul Montgomery". Bineînțeles că nu veți sufla nimănui absolut nici o vorbă, mă avertiză în încheiere colonelul Lester. Aveți vreo întrebare de pus ?

Am dat din cap că nu. Aveam atît de multe întrebări în cap că era mai bine să nu pun nici una. După această întrevedere m-a apucat un fel de febră care semăna întrucîtva cu tracul actorilor. Am făcut primul război mondial ca simplu soldat și aveam încă în mine o teamă plină de panică în fața ofițerilor superiori. Nu era caraghios că trebuia să-l reprezint pe cel mai mare șef militar al nostru ? N-am avut prea mult timp de gîndire. În zilele care au urmat, am examinat fotografiile din presă și am vizionat filme de actualitate în care figura Monty. Colonelul Lester și doi adjuncți ai săi mi-au făcut cunoscute mii de detalii necesare rolului. Și n-au uitat să-mi repete importanța unei absolute discreții, în așa măsură, încît, la început mă temeam să adresez cuiva, oricine ar fi fost, măcar un singur cuvînt.

La sfîrșitul antrenamentului au hotărît să mă lase să petrec mai multe zile la statul-major personal al lui Montgomery, pentru a-l putea observa mai de aproape. A fost evitat riscul unor întrebări insidioase sau al unor bănuieli, prezentîndu-mă ca pe un subofițer de contraspionaj. Numai

doi ofițeri din statul-major erau la curent cu această operațiune.

M-am prezentat deci îmbrăcat într-o bizară uniformă de subofițer de contraspionaj și înarmat cu hîrtii corespunzătoare. A doua zi de dimineață, am luat loc într-un Jeep care avea să meargă în urma Rolls-Royce-ului generalului. Coloana de vehicule, separate unul de altul printr-un spațiu constant de cinci metri, s-a oprit în fața unui castel din împrejurimile Portsmouth-ului. După cinci minute de așteptare într-o stare de tensiune evidentă, au apărut aghiotanții lui Montgomery, la intervale regulate, care ne-au trecut separat în revistă după un minuțios ritual. Apoi a apărut generalul însuși. Era exact așa cum mi-l imaginasem, cu celebra lui beretă neagră și cu o bluză de aviator din piele. Am remarcat îndată salutul lui, foarte particular, în doi timpi, care era mai mult un gest amical decît un salut milităresc.

În sfîrșit, convoiul s-a urnit din loc și șoferul meu menținea distanța reglementară în spatele Rolls-ului generalului, în așa fel ca să-l pot vedea tot timpul pe Monty. Treceam pe drumuri de țară și călătorii, rari la această oră matinală, se opreau și ne priveau. Cînd îl recunoșteau pe general îi surîdeau și-i făceau cu mîna, iar Montgomery răspundea printr-un salut cordial.

Cînd am ajuns la țărmul mării, am asistat la un spectacol extraordinar. Era vorba de o repetiție generală a debarcării. În larg, pînă la linia orizontului, se vedeau nave de toate genurile : cuirasate, crucișătoare, distrugătoare etc. De pe enorme șlepuri de debarcare erau descărcate tancuri, mitraliere, automate și tunuri cu sutele. Cerul mișuna de avioane, iar infanteria punea tocmai piciorul pe plajă.

După o scurtă întrunire cu ceilalți comandanți ai forțelor aliate care supravegheau desfășurarea exercițiului de pe terasa unui hotel din apropiere, Monty a reapărut și, cît ai clipi din ochi, în spatele lui s-a format un adevărat cortegiu. M-am strecurat și eu printre ceilalți și am uitat de restul, într-atîta mă fascina personajul. Mergea cu pas sigur, dominînd scena, dar nu intervenea decît în caz de nevoie. Din timp în timp se oprea și punea întrebări ofițerilor, subofițerilor sau oamenilor din trupă, verifica unele lucruri, dădea sfaturi sau ordine pe un ton scurt. Ce uluitoare personalitate ! Apariția lui, chiar înainte de a deschide gura, fascina oamenii.

„Ce actor ar fi fost!", mă gîndeam eu.

În zilele următoare am înregistrat nenumărate elemente utile misiunii mele. Generalul nu fuma niciodată, nu bea alcool. Era un pasionat adept al culturii fizice. Colonelul Lester i-a telefonat pentru a-l întreba dacă avea anumite preferințe alimentare pe care ar fi util să le cunosc. El a replicat scurt:

— Nici un fel de preferințe. Atîta doar că niciodată nu pun nici lapte și nici zahăr în porridge[1]; asta e totul.

În timpul meselor pălăvrăgea vesel. Îl interesau mult păsările, animalele sălbatice și florile. Îi necăjea în glumă pe ofițerii care nu erau pasionați de zoologie și botanică și nu făcea niciodată nici cea mai mică aluzie la război.

Îl priveam mereu și încercam să-i sesizez expresiile, chiar și cele mai fugitive. Astfel, am remarcat că avea un mers caracteristic, cu mîinile la spate, că se ciupea de obraz în momentele de meditație. Îi studiam mișcările bruște, felul de a sta la masă, obiceiul de a insista îndelung în expunerea punctelor sale de vedere. Cu timpul, am început să cred că am să-l pot dubla în privința vocii, a gesturilor și a obiceiurilor. Dar, fiind prin excelență un timid, mă voi ridica oare la înălțimea rolului? Îi voi putea copia extraordinara personalitate, autoritatea, siguranța de sine? Mă îndoiam de asta.

Pentru a-mi desăvîrși pregătirea, mi-a fost acordată o audiență personală la general. Acesta era așezat la biroul său și scria ceva. Cînd am intrat, s-a ridicat în picioare și mi-a surîs. Era mai în vîrstă decît mine, dar asemănarea era totuși stupefiantă. Aveam impresia că mă privesc într-o oglindă. Nu era nevoie nici de sprîncene false, nici de obraji artificiali și nici de vreun alt fel de machiaj special.

Înainte de a mă face comod, Montgomery a descoperit rapid că aveam puncte comune, fiind crescuți, eu în Australia, iar el, nu departe de acolo, în Tasmania. Cînd vorbea, îl ascultam cu atenție și-i înregistram timbrul vocii și vocabularul. Nu folosea niciodată fraze lungi și din această cauză, uneori, conversația lui părea aridă.

— Vă asumați o mare răspundere, îmi spuse el cînd mi-am luat rămas bun. Aveți încredere în forțele dumneavoastră?

[1] Porridge — mîncare națională englezească.

În fața ezitării mele, generalul adăugă repede:

— Mergeți, nu vă faceți griji, totul va trece cu bine.

Avea o asemenea forță comunicativă, încît într-o clipă toate temerile mele s-au spulberat.

Cîteva zile mai tîrziu, la Ministerul de Război era o atmosferă încordată.

— Ei bine, James, mă anunță colonelul Lester, a sosit momentul să ridicăm cortina. Mîine seară, la 18 h 30', vei deveni generalul Montgomery. Te vei duce la aeroport cu automobilul și, în prezența a zeci de persoane, vei urca în avionul primului ministru. A doua zi dimineața, la 7 h 45', vei ateriza la Gibraltar. Zvonurile, răspîndite prin grija noastră pe coastele Africii, pretind că Monty trebuie să formeze o armată anglo-americană care va debarca în Provența. De fapt, pentru a justifica aceste zvonuri vei vizita regiunile mediteraniene. Fiecare deplasare de-a dumitale va fi notată cu grijă de către spionii naziști. Noi îți putem indica în linii mari regulile de conduită, dar trebuie să ții seama că există situații neprevăzute. Atunci va trebui să te descurci singur. Înainte de toate, în absolut orice împrejurare, va trebui să nu-ți pierzi sîngele rece. Și nu uita următoarele: în tot acest timp, ofițerii cu grad oricît de mare sînt subordonații dumitale.

A doua zi, tremuram de neliniște în timp ce îmbrăcam uniforma de general de armată și-mi puneam pe cap celebra beretă neagră cu insigna trupelor blindate pe ea: sosise ora H. Colonelul Lester s-a declarat satisfăcut cînd m-am prezentat în fața lui pentru ultima trecere în revistă.

— Un ultim amănunt a mai rămas totuși, spuse el.

Și îmi întinse un teanc de batiste kaki marcate cu inițialele generalului: B.L.M. Apoi adăugă:

— Fă în așa fel, ca să-ți scoți batista atunci cînd vei crede de cuviință. În astfel de afaceri, detaliile, chiar și cele mai neînsemnate, își au partea lor de importanță.

Îmi luă mîna, mi-o strînse cu putere, îmi ură noroc și se retrase.

Fără a mai pierde o secundă, mi-am aranjat pentru ultima oară bereta și, urmat de cei doi aghiotanți ai mei, generalul Heywood și căpitanul Moore, am coborît scara. Trei mașini ale armatei așteptau în fața ușii. Mai mulți gură-cască se adunaseră în jurul celei care purta fanionul lui Monty. Am pornit-o repede într-acolo. Se auziră strigăte. Am răspuns printr-o strălucită imitație de salut „à la Monty" și cu obiș-

nuitul său surîs. Răsunară mai multe urale de: „Trăiască Monty !". Am zîmbit și am salutat de atîtea ori, încît îmi anchilozaseră mușchii feței și mă durea brațul.

La aeroportul din Northolt, erau, de asemenea, mulți oameni, iar, pe de altă parte, lîngă avionul meu se afla un grup impozant de ofițeri superiori dintre care unii îl cunoșteau pe Montgomery și-i erau prieteni intimi.

Inima îmi bătea cu putere. Trebuia totuși să sar cu dezinvoltură din mașină. N-am uitat să afișez un ușor zîmbet. Urmat de generalul Heywood, am pornit-o prin fața rîndurilor de persoane importante, trecîndu-le în revistă. M-am îndreptat apoi spre avion.

— Bună, Slee, cum merge treaba ? mă adresai eu pilotului. Crezi că o să facem o călătorie plăcută ?

Am schimbat apoi cîteva cuvinte referitoare la situația meteorologică. Am trecut în revistă echipajul și apoi am urcat scara. M-am întors încă o dată și am salutat. În fine, am intrat în avion, încîntat că trecusem cu succes această primă încercare. (Mai apoi, am aflat că nici unul dintre ofițerii prezenți în ziua aceea nu s-a îndoit o clipă de identitatea mea. Unul dintre ei, care îl cunoștea bine pe Montgomery, remarcase numai că „șeful era într-o formă destul de bună, dar arăta puțin cam obosit").

A doua zi de dimineață, avionul a aterizat, cortina s-a ridicat și astfel a început un nou act. Decorul era alcătuit din stîncile faimoase ale Gibraltarului. În fața mea se aflau două grupe de ofițeri și o coloană de mașini. În inevitabila mulțime de curioși se aflau muncitori spanioli, printre care, neîndoielnic, erau și agenți inamici. L-am auzit pe generalul Heywood murmurînd :

— Trebuie să faceți în așa fel ca să fiți văzut de cît mai mulți oameni posibil.

Ușa avionului se deschise în fața mea. Am rămas nemișcat cîteva clipe. Apoi, într-o liniște desăvîrșită, am salutat „à la Monty" și am coborît scara cu pași repezi.

După ceremoniile obișnuite la sosire, am trecut cu mașina pe străzile Gibraltarului, sub privirile multor spanioli. În fața reședinței guvernatorului se înghesuiau, de asemenea, o mulțime de oameni. Ne-am oprit ; un pichet de onoare prezentă armele și generalul sir Ralph Eastwood, guvernatorul Gibraltarului și un vechi amic al lui Montgomery, îmi strînse mîna zîmbind și spuse :

Noroc Monty, ce plăcere pentru mine că te văd !

— Fusesem pregătit pentru această întîlnire și știam că Montgomery i se adresează întotdeauna lui Eastwood cu porecla :

— Ce faci, Rusty ? l-am întrebat eu cu vocea aspră a lui Monty. Am impresia că ești în formă bună.

L-am luat cu familiaritate de braț și am intrat.

Eastwood mă conduse în biroul său, aruncă o privire pe culoar, închise ușa cu grijă și, fără să spună un cuvînt, mă cercetă din ochi. În sfîrșit, fața i se lumină și îmi strînse cordial mîna :

— Formidabil ! exclamă el. Semănați leit cu Montgomery ! La început am crezut că ați renunțat la ideea asta și că a venit chiar el în persoană.

M-a condus apoi în camera mea. Mi s-a servit micul dejun, pe care l-am luat singur. După aceea, m-am așezat un moment în fața ferestrei. Am ridicat ochii și am remarcat o siluetă pe acoperișul unei clădiri vecine. Un muncitor, cocoțat acolo, mă viza cu un instrument care foarte bine putea să fie o armă. Am încercat mai întîi o spaimă de nedescris. În fine, mi-am dat seama că ceea ce eu luasem drept o armă era în realitate un telescop portativ cu care omul încerca să mă examineze.

După un anumit timp a venit să mă caute un aghiotant care m-a condus din nou în biroul guvernatorului. Acesta îmi explică urmarea programului :

— În exact douăsprezece minute, vom merge, și eu și dumneata, să ne plimbăm prin grădina din spatele casei. Doi eminenți financiari spanioli care mă cunosc — nu pot spune că sînt și prietenii mei — vor veni să-mi admire covoarele marocane. Înainte de a intra aici vă vor vedea prin grădină, ca din întîmplare.

Guvernatorul își consultă ceasul și mă conduse spre grădină spunîndu-mi :

— Din copilărie nu m-am mai amuzat așa de mult ca acum, cu această ocazie.

Soarele sclipea pe un cer fără nori, iar noi ne plimbam printre straturile de flori, oprindu-ne ici-colo și discutînd despre horticultură. Pe o alee laterală, care ducea spre aripa stîngă a reședinței, am remarcat pe o schelărie un grup de zidari care reparau pereții. Unul dintre ei mă fixă cu atenție, dar cînd privirile noastre se încrucișară, el își plecă ochii și își reluă munca. L-am recunoscut. Era omul cu telescopul.

Ne-am reluat plimbarea pînă în momentul cînd în poartă au apărut doi oameni care se îndreptară către noi prin aleea centrală. Erau cei doi spanioli, între treizeci și opt și treizeci și nouă de ani, rași proaspăt și îmbrăcați în costume sobre.

— Fii calm, James, îmi șopti Eastwood în timp ce ei se apropiau. Nu-ți pierde capul, asta e totul !

M-am făcut că nu-i observ pe cei doi spanioli și am început să vorbesc despre cabinetul de război și despre planul 303. Guvernatorul mă strînse de braț ca pentru a mă preveni, iar eu m-am întrerupt părînd surprins de apariția celor doi oameni. Eastwood îi primi amical, iar ei se înclinară după moda spaniolă. Mi-i prezentă și ei mă priviră cu o incontestabilă expresie de respect înscrisă pe față. M-am arătat politicos dar distant, și am avut grijă ca în timp ce vorbeam să stau cu miinile la spate, în poziția obișnuită a lui Monty.

Unul dintre spanioli, care avea o figură specifică de trădător din romanele de aventuri, nu mă slăbea din ochi, ca un șarpe care își pîndește prada. Celălalt, dimpotrivă, părea că se interesează de ce spunea generalul Eastwood, nu însă fără a nu pierde nici cel mai mic prilej de a mă cerceta din cap pînă în picioare. Și unul și celălalt ascultau cu o atenție comică banalitățile pe care le debitam despre timp, flori și despre istoria reședinței. Cînd am considerat că am fost văzut destul, am declarat pe un ton ferm :

— Ei bine, sper că timpul va rămîne frumos... Mai am încă mult de mers cu avionul.

Și m-am îndepărtat, puțin. Ei își luară imediat rămas bun, iar Eastwood îi conduse în casă. Toate acestea n-au durat decît cîtvea minute. Totuși, acest scurt incident trebuia să marcheze un moment decisiv în viața a doi oameni și poate și în viața a mii de soldați aliați.

Într-adevăr, din cele ce-am aflat pe urmă, cei doi spanioli erau în realitate doi dintre cei mai buni agenți naziști de informații. Zvonurile răspîndite de oamenii serviciilor M.I.-5 ajunseseră la urechile stăpînului Reich-ului și cei doi spioni, înarmați cu acte cu nume false, părăsiseră Berlinul și se introduseseră rapid, în calitate de bancheri, în înalta societate spaniolă. Se instalaseră la Gibraltar cu unicul scop de a mă supraveghea. Aveau la dispoziția lor două ajutoare, dintre care unul se angajase ca zidar și lucra la restaurarea reședinței, iar celălalt își găsise o ocupație la aeroport. Fiecare dintre cei patru agenți trebuiau să trimită un raport separat în care să figureze toate amănuntele observate.

Spaniolii nu și-au pierdut vremea : la două ore după vizita lor la guvernator, reprezentanții lui Hitler la Madrid au și aflat că generalul Montgomery sosise la Gibraltar și că își va continua drumul cu avionul spre Africa de Nord. Curînd, Berlinul a primit o depeșă disperată : „Descoperiți cu orice preț în ce constă planul 303. Aveți vreo informație în legătură cu acesta? Foarte urgent". Și, fără a pierde un minut, serviciile naziste de contraspionaj au ordonat o studiere amănunțită a acestei probleme.

Plecarea mea din Gibraltar a fost asemănătoare cu sosirea. Baionetele străluceau în soare și o escadrilă de avioane tip Spitfire s-a ridicat în aer cu aripile înclinate pentru a-mi da onorul. Formalitățile oficiale o dată terminate, l-am luat pe generalul Eastwood de braț și ne-am plimbat în lung și-n lat prin refectoriul [1] aeroportului, unde știam că lucrează cel de-al patrulea agent al Gestapo-ului. Aproape de fereastra deschisă a refectoriului, am găsit mijlocul de a evoca, cu aerul cel mai serios din lume, o problemă militară, aparent gravă și urgentă.

— A propos de apărarea portului, Rusty, spuneam eu, l-am anunțat pe primul ministru că C-4 era locul ideal pentru noi. Vreaŭ deci ca marinarii să asigure o îmbarcare rapidă a blindatelor. (Am făcut apoi un gest în direcția radei). La 90 de grade în dreapta capului, echipele de geniu vor aduce modificările necesare pentru îmbunătățirea operațiunii 303.

Am continuat pe aceeași direcție. Inutil să precizez că spuneam ce-mi trecea prin cap. Am avut chiar impresia că guvernatorul îmi făcuse un semn rapid din ochi.

Etapa următoare era Algerul. Acolo, de asemenea, zvonurile răspîndite spuneau că generalul Montgomery venise, fără nici o îndoială, să organizeze o puternică armată anglo-americană în vederea unei debarcări pe coastele Provenței.

Am fost primit la aeroport de către ofițerii statului-major al generalului Maitland Wilson. Ca de obicei, am trecut în revistă detașamentul de serviciu. Nu departe de acolo se afla o mulțime cosmopolită de civili atrași de zvonurile referitoare la vizita mea ultrasecretă. Toată lumea voia să-l observe pe generalul Montgomery.

Printre aceștia se aflau doi italieni care afișau ostentativ sentimente favorabile față de Aliați, dar despre care noi știam în mod sigur că sînt oamenii Gestapo-ului.

[1] Refectoriu — sală de mese, sufragerie.

Printre altele, şeful lor direct, un misterios comandant francez, aflat la Alger de aproximativ o săptămînă, un aşa-zis membru al Biroului 2 şi, în realitate, unul dintre cei mai buni agenţi secreţi ai inamicului, îşi exprimase dorinţa de a fi prezentat generalului Montgomery în cazul cînd acesta ar fi trecut prin Alger. Serviciile noastre îi dădură satisfacţie.

Înainte de a părăsi aeroportul, „comandantul" francez în chestiune mi-a fost prezentat de către un colonel din statul-major al generalului Wilson. Rar am văzut un om cu o figură mai suspectă : ochii negri şi lucioşi, faţa lividă marcată de o cicatrice, gura care exprima cruzime, toate indicau un criminal în stare de orice. Nu m-am putut împiedica să nu-i supraveghez chiar şi cele mai mici gesturi, pină într-atît mă temeam că va recurge la un atentat împotriva mea. Graţie cerului, ne-am limitat, şi el şi eu, la o stringere de mînă şi la debitarea citorva banalităţi.

Apoi, un colonel american m-a însoţit de la aerodrom pînă la Alger. Maşina era condusă de o femeie, într-o uniformă bine croită a W.A.C., care mă salută şi-mi ceru un autograf. Prevăzînd acest gen de solicitări din partea americanilor, mari amatori de autografe, colonelul Lester îmi dăduse nişte fotografii de-ale lui Montgomery, cu semnătura generalului. I-am întins una tinerei, reţinîndu-mi orice zîmbet, căci aversiunea lui Monty faţă de femei pe teatrele de operaţiuni era bine cunoscută. M-am mulţumit să-i spun sec :

— Sper că sînteţi mulţumită !

Îmi voi aminti pînă la sfîrşitul zilelor mele de călătoria de la aeroport pînă în oraşul Alger. Escorta americană fusese prevenită că s-ar putea comite un atentat împotriva lui Montgomery. Neavînd destui soldaţi pentru a marca parcursul, lung de aproximativ optsprezece kilometri, se decisese să-l parcurgă cu cea mai mare viteză posibilă, în speranţa că totul se va sfîrşi cu bine. Am pornit de la aeroport ca vîntul şi am luat-o spre Alger ca o salvă de rachete. În urletele sirenelor, am plasat cîteva fraze „à la Monty", colonelul american fiind, bineînţeles, avertizat. Această pseudoconversaţie era destinată fermecătoarei noastre şoferiţe. Pot spune însă că nu m-am simţit deloc în largul meu decît în momentul cînd am intrat pe poarta mare a cartierului general al lui Wilson, pentru a ne opri, în sfîrşit, în faţa unei clădiri albe. Uşile s-au închis în urma mea şi cortina căzu, marcînd sfîrşitul unui alt act al comediei.

Zilele următoare s-au scurs într-o atmosferă de vis reluat fără încetare : decolări şi aterizări, recepţii oficiale, pichete de onoare, pălăvrăgeli incoerente asupra înaltei strategii, mulţimi de civili (fără îndoială înţesate de spioni nazişti), străzi mărginite de soldaţi entuziaşti. Faptul de care m-am temut în această călătorie era să nu întîlnesc cumva ofiţeri superiori cu care ar fi trebuit să discut probleme militare. Dar serviciile M.I.-5 organizaseră aşa de bine totul, încît am luat întotdeauna masa singur şi n-am avut contacte strînse cu ofiţerii ce l-ar fi putut cunoaşte intim pe generalul Montgomery — în afară de aceia care fuseseră puşi la curent cu problema.

În fiecare clipă eram arătat agenţilor inamicului. Îmi amintesc că generalul Heywood îmi adusese unul, un civil destul de în vîrstă, care, cu barbişonul lui, cu hainele negre tocite şi cu pălăria cu boruri largi, avea un aer de tragedian scăpătat.

— Generale, scuzaţi-mă, îmi spuse Heywood, dar se află aici profesorul Salvadore X..., care ar fi foarte onorat să vă prezinte omagiile sale. Este o persoană celebră în arheologie... Este, de asemenea, şi un bun patriot italian, adăugă el în faţa aerului meu sceptic.

O clipă m-am întrebat de ce mi-aş pierde timpul cu un arheolog. Totuşi, ştiam că Heywood lucrase mult timp la contraspionaj, că fusese ales în mod special pentru a mă însoţi în acest turneu trucat şi că nu acţiona decît în cunoştinţă de cauză. Astfel am schimbat cîteva cuvinte cu profesorul. Apoi, după ce acesta se înclină şi se îndepărtă cîţiva metri, m-am întors spre Heywood şi am reluat conversaţia cu o voce destul de tare despre complexe probleme de strategie militară.

O dată cu trecerea zilelor, intrasem atît de perfect în pielea personajului meu încît „devenisem" generalul Montgomery. Îi păstram alura şi obiceiurile chiar şi cînd eram singur.

Într-o zi, după ce tocmai aterizasem, Heywood mă întrebă:

— Vă mai ţin nervii ?

În maniera exactă a lui Montgomery, eu i-am replicat :

— Nervii mei ? Glumeşti poate, sărmane Heywood.

El îmi răspunse, fără să rîdă :

— Scuză-mă, generale.

După o săptămînă de „inspecţii" am revenit în Alger. Îmi dădeam seama de faptul că-mi executasem misiunea fără mari greşeli. Nimeni, din cei care-l cunoşteau pe general, nu s-a îndoit nici o clipă că n-ar fi fost el acela.

Ziua J nu mai era departe şi misiunea mea era terminată. M-am întors la cartierul general al generalului Wilson copleşit pentru ultima oară de onoruri, mi-am îmbrăcat uniforma de locotenent şi am ieşit pe furiş pe poarta de serviciu. De acum înainte, asemănarea mea cu generalul Montgomery ar fi fost supărătoare căci, pînă în ziua debarcării în Normandia, exista riscul ca înscenarea noastră să fie descoperită. Într-o după-amiază, am fost trimis în mod foarte discret cu un avion la Cairo, singurul oraş destul de mare din acele locuri, pentru a mi se putea pierde urma. Am rămas ascuns acolo pînă la 6 iunie 1944.

Multă vreme m-am întrebat la ce au folosit toate eforturile mele. Numai după război am înţeles totul : vicleşugul prinsese şi statul-major hitlerist ţinuse departe de plajele Normandiei diviziile blindate ale lui Rommel, ceea ce a contribuit la reuşita debarcării.

În acelaşi timp, am descoperit că misiunea mea fusese ameninţată de reale pericole. Atunci cînd vestea călătoriei lui Montgomery în Africa de Nord şi în Orientul Mijlociu a ajuns la Berlin, Înaltul comandament nazist dăduse ordin ca avionul meu să fie abătut din drum şi, în caz de eşec, să fiu asasinat în Spania sau în Africa. În ultimul moment totuşi, se deciseseră să se asigure mai întîi dacă eu eram într-adevăr Monty. Iar cînd nu mai rămăsese nici o îndoială asupra acestui lucru, Hitler însuşi a fost acela care a intervenit pentru a-mi salva viaţa. Într-adevăr, el a ordonat amînarea execuţiei lui Montgomery atîta timp cît va dura aflarea sectorului în care va avea loc debarcarea proiectată. Or, lucrul acesta n-a fost aflat de nemţi decît în zorii zilei de 6 iunie 1944.

AGENTUL DUBLU

de J. EDGAR HOOVER

La 6 aprilie 1942, olandezul Albert Van Loop s-a prezentat la consulatul american din Madrid ca să ceară o viză de trecere pentru el şi soţia sa. Conform celor spuse de el, serviciul german de informaţii îl trimitea în Statele Unite cu misiunea de a spiona trupele şi industria de război. Trebuia, printre altele, să monteze un emiţător clandestin şi să comunice regulat cu Hamburgul. Pentru a dovedi adevărul celor spuse, el arătă micropunctele, adică nişte fotografii infinit de mici, care reproduceau montarea unui post de radio cu unde scurte, modul de întrebuinţare, lista pieselor de asamblat, tabelele de frecvenţe, procedeele de cifrare şi un cod detaliat. Van Loop îşi etală apoi avutul : 16 230 de dolari în monede şi în cecuri.

Olandezul pretinse că a intrat în serviciul nemţilor şi că a urmat cursurile unei şcoli naziste de spionaj cu singurul scop de a evita Europa. Afirmîndu-şi voinţa de a coopera la războiul dus de Aliaţi, el propuse să fie afectat serviciilor de informaţii americane, lăsîndu-i pe nemţi să creadă că lucrează pentru ei.

Consulul i-a răspuns că-i ia cererea în consideraţie, dar ne avertiză de îndată. La Washington am găsit un fişier cuprinzînd date din viaţa lui Van Loop : născut în Olanda, în vîrstă de aproximativ 50 de ani, căsătorit cu o nemţoaică, omul era totodată şi inginer şi bijutier. Făcuse deja spionaj în timpul războiului din 1914—1918. Am transmis imediat mesajul : „Trimiteţi-ni-l".

Pînă la plecarea sa, Van Loop a fost supravegheat cu strictețe. Noi știam că înainte de a se îmbarca, acesta primise în scris următoarele instrucțiuni :

„Americanii lucrează la dezintegrarea atomică, luînd ca punct de plecare uraniul. Cunoașterea stadiului în care se află aceste experiențe este de cea mai înaltă importanță pentru noi".

Urmau apoi numele și adresele a foarte mulți specialiști.

Nu trebuie să uităm că toate acestea se întîmplau la începutul anului 1942, într-o perioadă cînd chiar și printre înaltele personalități ale sferelor guvernamentale, puțini erau la curent cu cercetările noastre.

L-am primit pe Van Loop, întovărășit de soția sa, pe un vas portughez, chiar la sosirea lor. După un interogatoriu foarte strîns, el a adăugat că făcuse deja spionaj în favoarea nemților în timpul primului război mondial și că suferise o pedeapsă prin detențiune pentru faptul de a-i fi furat 7 000 de dolari unui amic. L-am surprins de mai multe ori în flagrant de minciună și păru a fi foarte încurcat.

Cuplul a fost instalat prin grija noastră într-un hotel. Amîndoi, și soțul și soția, au fost supuși celei mai stricte supravegheri.

Am hotărît să utilizăm postul emițător al lui Van Loop, pentru a comunica sub numele lui cu serviciile secrete germane. Cea mai mică falsă manevră din partea noastră însă s-ar fi soldat cu un eșec. Nemții utilizau un operator de radio numit Vizetum, capabil să identifice emisiunile acelora cu care intrase deja o dată în legătură. Or, acest Vizetum cunoștea perfect felul de a emite al olandezilor.

Am trecut atunci la înregistrarea pe discuri a unor emisii de semnale morse executate de Van Loop. Tehnica lui a fost studiată de trei oameni de-ai noștri de la Serviciul secret, pînă cînd aceștia au reușit să-l imite la perfecție. Esențiala particularitate a modului de emitere al olandezului consta în faptul că punctele erau aproape la fel de lungi ca și liniuțele. Agenții noștri studiară apoi stilul și idiotismele unui olandez care vorbea limba germană.

Postul a fost instalat pe o proprietate retrasă din Long Island, iar la 7 februarie 1943 am stabilit primul nostru contact cu Germania, prin mesajul :

„Sînt gata să operez. Prudența e necesară, dar cred că sînt în siguranță. Vă ascult la ora 17".

Cinci zile mai tîrziu sosea și răspunsul :

„Unchiul e foarte satisfăcut. Vă trimite felicitări și cele mai bune urări de sănătate".

Noi jubilam. Timp de mai mult de doi ani — pînă la 1 mai 1945 — am rămas în relații cu Hamburgul, aprovizionîndu-i pe nemți cu informații militare și industriale, în cea mai mare parte adevărate. Le trimiteam buletine meteorologice, nume de nave ancorate în porturile noastre sau de cuirasate aflate în reparație, mesaje referitoare la creditele alocate pentru fabricarea de muniții și nave americane.

Cum nu doream ca Van Loop să treacă în ochii șefilor săi drept un om prea bine informat (nemții nu ignorau faptul că activitățile unui agent izolat în Statele Unite erau în mod necesar limitate), i-am făcut să creadă că doi muncitori germani de pe șantierele navale din Brooklyn și Boston îi furnizau informații în mod regulat. Astfel, renumele agentului dublu creștea din lună în lună.

Toate acestea nu constituiau numai un simplu joc. Noi doream să demascăm și alți spioni care operau în America. Hamburgul putea, într-adevăr, să-i ceară lui Van Loop să-i contacteze. Voiam să știm cum își plăteau naziștii agenții de pe continentul american. În sfîrșit, speram să dezorientăm înaltul comandament german furnizîndu-i informații false.

Van Loop, prin mijlocirea noastră, a pretins de nenumărate ori că e imposibil să-și continue misiunea, dacă nu-i vor trimite bani. Șeful său, un general nazist, a făcut eforturi supraomenești pentru a satisface cererile sale de ajutoare bănești. El s-a oferit mai întîi să expedieze 2 000 de dolari unei bănci elvețiene, care urma să-i trimită la New York. Pentru a vedea de ce sînt capabili nemții, am respins această ofertă ca fiind prea periculoasă. Generalul a încercat atunci să trimită timbre rare, prin America de Sud. În doi ani, Van Loop nu primi însă decît două transporturi, a căror valoare nu depășea 150 de dolari. Dacă naziștii întîmpinau atîtea dificultăți la trimiterea de subsidii unui spion, în ciuda ajutorului binevoitor al F.B.I.-ului, imaginați-vă jena lor în cazul cînd circumstanțele erau și mai puțin favorabile.

Noi continuam mereu să cerem fonduri. În cele din urmă, nemții au trimis în State'e Unite un cineast olandez bogat, cu misiunea, printre altele, de a-i remite lui Van Loop bijuterii în valoare de 6 000 de dolari. Sosirea iminentă a acestui nou agent — să-i zicem Shubert — ne-a dat multă bătaie de cap.

Dacă-l arestam, Berlinul putea crede că l-a trădat Van Loop. Dacă îl lăsam să se întîlnească cu acesta şi apoi să se întoarcă în Germania, putea ieşi la iveală jocul agentului dublu.

Lucru curios, ducîndu-se la consulatul din Madrid pentru a obţine viza, cineastul olandez şi-a oferit, de asemenea, serviciile sale Aliaţilor. Cred că era sincer, fiindcă ne-a ajutat din toate punctele de vedere.

A sosit şi ziua cînd Van Loop primi prin radio ordinul de a-i telefona lui Shubert la hotel. Unul din agenţii noştri a luat aparatul în locul lui.

— Aici M. Kliemann, spuse el. Vă transmit cele mai bune urări de la unchiul. Aveţi ceva pentru mine?

Shubert răspunse afirmativ. S-a convenit ca cei doi oameni să se întîlnească în holul unui hotel.

Bijuteriile trebuiau să fie predate contra parolei „Kliemann". Shubert ne-a dat aceste detalii, ca să putem descoperi şi apoi aresta omul care venea la întîlnire.

Spre marele lui noroc, cineastul olandez a găsit holul plin de lume. Un individ oarecare murmură „Kliemann" la urechea lui, luă bijuteriile şi dispăru în mulţime.

Lui Shubert aproape că-i venea să plîngă. Nici el, — nici agenţii noştri, gîndea el —, nu putuseră repera omul care murmurase „Kliemann" la urechea lui. Dar dacă cineastul l-ar fi văzut pe acest om, ar fi constatat că era un negru de toată frumuseţea, în uniformă de şofer. El nu va putea deci spune niciodată nemţilor că noi îl cunoşteam pe Van Loop.

Deznodămîntul afacerii se apropia. Nemţii i-au cerut lui Van Loop să-şi concentreze eforturile asupra planurilor de invadare a Europei, să le descrie insignele trupelor staţionate în New York, codurile de înmatriculare ale camioanelor militare şi alte lucruri de genul acesta. Le-am dat numeroase informaţii şi am început, fără a avea aerul că le dăm o importanţă deosebită, să le plasăm frînturi de informaţii referitoare la Islanda.

Van Loop lucra atunci într-un magazin de bijuterii. Am trimis în Germania această informaţie: „Am înţeles de la un coleg de magazin că fiul lui urmează să fie trimis în Islanda". Ca urmare, în toate emisiile (cu un caracter la fel de inofensiv ca şi precedenta) cuvîntul Islanda revenea mereu ca un laitmotiv.

La data de 3 martie 1944, am transmis următorul mesaj:

„În ultima duminică, într-un bar, beau şi pălăvrăgeau nişte ofiţeri. Răspunzînd la o glumă în legătură cu Islanda, un colonel a declarat tovarăşilor săi că n-ar trebui să rîdă, căci era posibil ca şi unii dintre ei să fie trimişi acolo. El a adăugat apoi: «Am putut să constat, înainte de a părăsi insula, că se pregăteau cantonamente pentru un foarte mare număr de unităţi»".

Timp de luni de zile, nici un avion de recunoaştere german nu zburase pe deasupra Islandei. După transmiterea acestui mesaj, chiar de a doua zi, apăru unul. Pilotul putea să constate că toate cîmpurile erau acoperite de baracamente — artificiale, e drept — şi că portul Reykjavik era înţesat de nave.

În urma informaţiilor primite, Înaltul comandament german se pregătea să respingă o eventuală invazie în Norvegia.

Noi am tărăgănat afacerea — trimiţînd mesaje care anunţau că invazia fusese amînată — pînă în ziua cînd armata aliată şi flota au atacat Normandia. Oricît de curios ar părea, informaţiile eronate pe care le furnizase Van Loop n-au făcut să-i scadă creditul în ochii şefilor săi. Niciodată nu a fost dojenit. Noi am continuat, în consecinţă, să trimitem din ce în ce mai multe informaţii sugestive referitoare la creşterea neîntreruptă a potenţialului nostru naval, fiindcă ştiam că nemţii le vor comunica japonezilor...

La 27 aprilie 1945 am primit de la Hamburg următorul mesaj: „Dată fiind situaţia actuală trebuie să întrerupem relaţiile, rămîneţi însă în emisie o dată pe săptămînă. Unchiul va continua să vă apere interesele".

Am rămas în stare de alarmă în aşteptarea unui semnal. Degeaba însă, n-a mai sosit nici unul. Unchiul fugise. Germania fusese înfrîntă. Nu era decît Van Loop, un bijutier olandez care ne făcuse jocul, dar nu de bună voie cum pretindea, ci cu un revolver în spate...

JOC DUBLU PE SUB NASUL LUI HIMMLER

de EDWIN MÜLLER

Încă de la începutul războiului, M. Eric Erickson, din Stockholm, fusese înscris pe lista neagră a Aliaților ; era acuzat de comerț și de colaborare economică cu inamicul. Serviciile secrete aliate semnalaseră că el făcea trafic cu carburanți și întreținea legături strînse cu înalte personalități germane.

Această descoperire zdrobi familia lui Erickson. Cei mai vechi prieteni ai săi, toți proaliați ardenți, treceau pe celălalt trotuar ori de cîte ori îl vedeau. Nimeni nu o mai vizita pe soția lui. Erickson se născuse și crescuse la Brooklyn. Își făcuse studiile la Universitatea din Cornell. Părinții lui, care se aflau în Statele Unite, i-au trimis scrisori pline de reproșuri. Nimic nu a reușit însă să-i schimbe atitudinea.

Era exact tipul omului de afaceri american. Intrase în industria carburanților fiindcă i se părea pasionantă și plină de viitor.

În timpul celor douăzeci de ani care precedaseră războiul, lumea petrolului se lărgise considerabil. Un afacerist putea fi întîlnit la Sanghai, apoi la Londra, iar după alte șase luni, tocmai la Teheran. Astăzi se afla într-o tabără, mîine în cealaltă. Indiferent de nație, americani, englezi, olandezi sau nemți, toți trăiau într-o atmosferă plină de riscuri și își făceau tranzacțiile pe sub toate frontierele. Erickson se stabilise în Suedia. Devenise de curînd cetățean suedez și se ocupa de importul carburanților de proveniență americană.

La puțină vreme după declanșarea războiului, a început să facă afaceri cu naziștii. În această perioadă, Germania avea

încă destul petrol pentru a putea exporta; era lipsit de sens să presupui că într-o zi Aliații le vor afecta sensibil stocurile prin bombardamentele lor. Erickson a aderat la Camera de Comerț germană de la Stockholm și a intrat în raporturi strînse cu prințul Carl Bernadotte, nepotul regelui Suediei.

El nu ignora faptul că afacerile cu carburanți erau tratate în ultimă instanță de șeful Gestapo-ului, Heinrich Himmler. Se orientă deci spre Finke, un nazist fanatic, care era reprezentantul acestuia în Suedia. Finke avea o mare slăbiciune pentru tot ce ținea de prinți și capete încoronate, așa că prințul Carl Bernadotte, cu care era în relații, nu întîmpină nici o dificultate atunci cînd i-l prezentă pe Finke lui Erickson. La puțin timp după aceea, Erickson l-a putut invita pe Finke să petreacă cîteva zile la el, la țară.

Lucrurile nu au mers însă chiar așa de ușor. Un anume Ludwig, atașat comercial la legația germană, îl detesta pe Erickson. Acesta va obține însă autorizația pentru Germania în primăvara anului 1941, împotriva voinței lui Ludwig. Va pleca cu scrisori de recomandare semnate de Finke și de alte personalități.

Pe aerodromul din Bromma, aproape de Stockholm, atunci cînd avionul se pregătea să decoleze, poliția suedeză l-a invitat pe Erickson să coboare și l-a percheziționat. Negăsindu-se asupra sau nici un document suspect, a fost lăsat să plece.

La Berlin, un automobil oficial l-a dus la cartierul general al Gestapo-ului, unde a întîlnit doi indivizi cu care călătorise în același avion și care au dat de înțeles că incidentul de pe aeroport fusese provocat de către reprezentanții Aliaților în Suedia.

Erickson a intrat în relații cu rafinorii germani de petrol, în special cu cei din Hamburg. Le-a vizitat uzinele, a discutat cu directorii lor despre termenele contractelor pe care ar fi dorit să le încheie. S-a străduit, de asemenea, să întîlnească unele persoane cu care fusese în relații înainte de începerea războiului. S-a întîlnit mai întîi cu un tip care crescuse în Anglia și care lucrase un timp la Shell. Erickson nu dorea ca negocierile sale să fie cunoscute; discuțiile pe care le-a avut cu acest om au rămas absolut confidențiale. S-a împrietenit, de asemenea, cu un magnat al petrolului din vechea nobilime hamburgheză, herr von Stürker. A avut foarte mare grijă ca nici una dintre aceste două noi relații să nu-și dea seama de existența celeilalte.

Aproape imediat după întoarcerea lui Erickson în Suedia, nemții și-au început primele livrări de petrol. Atunci l-au trecut Aliații pe lista neagră.

În lunile care au urmat, Erickson s-a dus de foarte multe ori în Germania și a continuat să-și cultive relațiile cu Gestapo-ul. Invitat acasă de colaboratorii lui Himmler, el le oferea soțiilor acestora unt, haine de piele și alte cadouri aduse din țara sa. Deși exportul de carburanți devenea tot mai dificil pe măsură ce bombardamentele Aliaților se înmulțeau, el nu și-a întrerupt deloc tranzacțiile comerciale.

Directorul unei importante rafinării pe care venise să o viziteze, l-a rugat odată să rămînă la cină. El a ezitat, dar, găsind că nu e bine să refuze, a sfîrșit prin a accepta. Au luat masa în biroul directorului. Cînd s-au despărțit, era aproape de miezul nopții. La puțin timp după aceea, au sosit și bombardierele. Uzina a fost distrusă în întregime. În felul acesta, Aliații puneau mereu obstacole negocierilor lui Erickson cu inamicul.

Atacurile avioanelor aliate s-au înmulțit. Era către sfîrșitul anului 1944 și industria germană tot mai continua să funcționeze încă pe scară întinsă. Reparațiile se făceau mult mai rapid, iar anumite uzine erau atît de perfect ascunse, încît scăpau de bombardamente.

În toamna anului 1944, efortul Aliaților s-a concentrat asupra bătăliei decisive de pe Rin. Erickson avea acum prilejul să încheie noi afaceri. De multă vreme proiectase să facă o inspecție generală uzinelor germane de carburanți. Sosise momentul. Ca om de afaceri priceput, el își dădu seama însă că de această dată trebuia să intre în relații cu șeful întregii organizații, în cazul de față, cu Heinrich Himmler. A propus să se construiască în Suedia o gigantică uzină de carburant sintetic, care urma să coste aproximativ cinci milioane de dolari. Finanțarea ei urma să fie asigurată cu capital suedez și german. Era sigur că planul său îi va seduce pe nemți din două motive: mai întîi fiindcă îi permitea Germaniei să posede o sursă de carburanți într-o țară neutră, ferită de bombardamentele Aliaților. În al doilea rînd era un bun plasament pentru fondurile naziste, în cazul că Germania ar fi fost învinsă.

Erickson îi prezentă planul lui Finke, care a fost entuziasmat. Înaltele personalități naziste s-au arătat extrem de interesate. O singură voce discordantă s-a ridicat: aceea a lui Ludwig, care se încăpățîna să susțină că Erickson juca fals.

Dar Ludwig făcea parte din clanul Ribbentrop. Or, pe măsură ce războiul progresa, acesta din urmă se găsea din ce în ce mai des în opoziție cu Gestapo-ul, adică cu Himmler; și Himmler sfîrșea aproape întotdeauna prin a învinge. Ceea ce s-a întîmplat și de această dată. Ludwig nu a fost ascultat. De acum înainte, pentru Erickson era ușor să-l întîlnească pe Himmler.

În octombrie 1944, Erickson a luat încă o dată avionul de la Bromma, a zburat peste apele cenușii ale Balticii și peste cîmpiile posomorite ale Germaniei de Nord, pentru a ateriza pe aerodromul din Tempelhof. I se rezervase un apartament în cel mai bun hotel din Berlin, cruțat pînă atunci de bombardamente, iar duminică dimineața, o impozantă mașină neagră escortată de polițiști a venit să-l ia pentru a-l conduce la cartierul general al Gestapo-ului.

Acolo a fost foarte bine primit de șeful suprem, care îi declară :

— Finke mi-a spus că ați obținut realizări importante în acest domeniu.

El vorbi îndelung despre planul lui Erickson și despre necesitatea acestuia de a cunoaște în profunzime instalațiile germane.

Ca urmare a acestei întrevederi, a primit un document prețios care îl autoriza să meargă oricînd voia să viziteze toate uzinele de carburanți din Germania. La dispoziția sa au fost puse o mașină și o cantitate apreciabilă de benzină.

Erickson a parcurs Europa centrală, de la Cologne la Praga ; a inspectat Leuna, Annendorf, Halle, pe scurt, instalațiile cele mai importante, s-a întreținut cu directorii, s-a inițiat în metodele și în proiectele lor. În felul acesta și-a putut face o imagine exactă a cîmpului său de acțiune, cu care s-a întors apoi în Suedia.

La sfîrșitul războiului, legația Statelor Unite de la Stockholm a oferit un mare banchet în cinstea lui Erickson, la care au fost invitați și foștii lui amici. În mijlocul toasturilor și al felicitărilor, el a fost, în sfîrșit, reabilitat.

S-a arătat acum că un reprezentant al serviciilor secrete aliate venise să-l caute la puțin timp după începerea ostilităților, că Erickson acceptase să facă spionaj, dar că refuzase să primească orice fel de retribuție pentru serviciile sale. S-a mai dezvăluit faptul că el însuși sugerase să fie înscris pe lista neagră. Cît despre prințul Carl Bernadotte, cu care lucrase, era, de asemenea, un agent al Aliaților. Carburantul luat de la

nemți fusese înapoiat societăților Vacum Oil și British Petroleum și utilizat chiar împotriva producătorilor. S-a aflat, în sfîrșit, că Erickson făcuse rost pentru von Stürker și alții de certificate care dovedeau că aceștia îi ajutau în secret pe Aliați, piese ce urmau să le devină indispensabile după victoria Națiunilor Unite, dar care fuseseră pentru el ca tot atîtea pumnale suspendate de un fir de păr deasupra capului său și care îl costaseră nenumărate nopți albe în timpul călătoriilor prin Germania ; se temea, într-adevăr, în fiecare clipă că Gestapo-ul îi va bate în ușă pentru a-l aresta, ceea ce ar fi însemnat în mod sigur moartea. Informațiile pe care el și asociații săi la furnizaseră cu prețul a mii de pericole, n-au întîrziat însă să-și arate roadele. În lunile care au precedat bătălia de pe Rin, ofensiva contra uzinelor germane de carburanți ajunsese la paroxism. Piloții anglo-saxoni cunoșteau exact amplasamentul uzinelor, și al celor mari și al celor mici. În ziua în care o nouă uzină era pusă la punct, primeau imediat planul acesteia și o reperau oricît de bine camuflată ar fi fost. Ei știau unde erau avioanele de vînătoare, bateriile antiaeriene și ecranele producătoare de fum protector. După ce distrugeau o uzină, erau informați cu exactitate asupra timpului care era necesar pentru reparații și, în ziua în care era gata să funcționeze din nou, o bombardau iarăși.

Aprovizionarea Wehrmacht-ului și a aviației germane cu benzină începuse să slăbească tot mai mult. Cînd a venit ziua asaltului final, multe tancuri germane au rămas imobilizate în drum și multe avioane erau țintuite la sol din cauza lipsei de benzină.

Aliații și-au ținut promisiunile făcute prin Erickson lui von Stürker, ca și celorlalți asociați. Ludwig, dimpotrivă, a reflectat în închisoare asupra presentimentului său atît de bine fondat. Cît despre Finke, acesta a fost, în sfîrșit, arestat, după ce stătuse ascuns timp de mai multe luni în Danemarca, sub un nume fals.

Erickson și-a abandonat existența aventuroasă și trăiește în prezent cu soția sa la Stockholm.

MISIUNE DE SABOTAJ ÎN STATELE UNITE

de LAWRENCE ELLIOTT

În ziua de sîmbătă, 13 iunie 1942, puțin după miezul nopții, paznicul de coastă John Cullen, în vîrstă de douăzeci și unu de ani, își părăsea postul de la Amagansett, din Long Island, statul New York, pentru a face rondul obișnuit pe plajă. Ținea în mînă o lampă electrică cu care, din timp în timp, proiecta o fișie luminoasă în fața lui; dar, din cauza ceței groase, nu putea vedea nimic la mai mult de cinci pași.

La aproximativ 800 de metri distanță de post, tînărul paznic dădu pe neașteptate de patru oameni care se învîrteau, în apa ce le ajungea pînă la glezne, în jurul unui mic vas.

— Ce faceți acolo ? întrebă el pe un ton agresiv.

Unul dintre necunoscuți, un om cu fața prelungă, care vorbea cu un ușor accent străin, îi explică cum că el și amicii săi sînt pescari și că s-au rătăcit din cauza ceței. Cullen a fost cuprins de îndoială.

— Urmați-mă la post, spuse el.

Persoana cu figura prelungă îl strînse atunci de braț.

— Ascultă, băiete ! Tu ai precis încă părinții în viață și ții să-i revezi, nu ? Atunci, ia asta și du-te de te distrează ! Dar să uiți ce-ai văzut ! S-a înțeles ?

Tînărul Cullen simți un teanc de bani strecurîndu-i-se în mînă. Nu era înarmat și își dădu dintr-o dată seama că a nimerit pe neașteptate într-o încurcătură pe care n-ar putea-o rezolva singur. Făcu cîțiva pași ca să-și revină, apoi o luă la fugă din toate puterile către postul pazei de coastă.

Omul cu fața prelungă și tovarășii lui s-au apucat să descarce imediat, în cea mai mare grabă, mica barcă pneumatică ce îi transportase de la submarinul U-202 pînă la mal. Ei au săpat o tranșee și au îngropat în ea patru casete etanșe pline cu exploziv, sisteme de ceasornic și detonatoare, materiale care urmau să alimenteze un atac masiv împotriva centrului vital al puterii industriale americane. Apoi, în timp ce Cullen alerga încă spre vechea baracă de lemn a pazei de coastă pentru a cere ajutoare, intrușii au părăsit în grabă plaja și au apucat pe drumul gării din Amagansett. Între timp, Cullen și încă doi colegi de-ai săi, după ce se înarmară, au pornit spre locul incidentului, dar, o dată ajunși acolo, n-au găsit decît plaja goală inecată în ceața cenușie.

Astfel a început prima fază a debarcării unei echipe de sabotori germani pe coastele Statelor Unite.

Liniile generale ale acestei activități care viza paralizarea producției cîtorva puncte industriale cheie, fuseseră trasate de Abwehr. Punerea la punct a operațiunii fusese încredințată unui ofițer de informații, locotenentul Kappe, care timp de doisprezece ani făcuse propagandă nazistă la Chicago și New York. Proiectul lui Kappe consta în recrutarea nemților care trăiseră și munciseră în Statele Unite, oameni familiarizați pînă intr-atît cu obiceiurile și limbajul americanilor, încît puteau evolua în orice colț al țării, fără a trezi nici cea mai mică bănuială.

După un antrenament intensiv, mici unități de comando alcătuite din astfel de oameni, perfect echipați, urmau să fie debarcate, cu ajutorul submarinelor, în Statele Unite. Kappe era convins că vor fi ajutați cu siguranță de nenumărați germano-americani rămași credincioși patriei-mame. Ei trebuiau să păstreze legătura cu Kappe prin mici anunțuri codificate și publicate în Chicago Tribune. De îndată ce rețeaua de sabotaj era pusă la punct, Kappe urma să sosească personal, în mod clandestin, și să preia comanda operațiunilor, instalat într-un punct secret din Chicago.

Walter Kappe a început recrutările în cursul iernii anului 1941. A fost o muncă grea și plictisitoare. Consultă la început listele de repatriați ale Gestapo-ului. Făcu apel la instituțiile germane create peste hotare în scopul atragerii oamenilor în Partidul național-socialist. Studie dosarele Wehrmacht-ului, apoi examină și interogă personal pe fiecare eventual candidat. În cele din urmă, la 10 aprilie 1942, pe o proprietate înconjurată de păduri, în împrejurimile Berlinului, a avut loc o întrunire a micii trupe de voluntari destinați să dirijeze „invazia" germană. Printre ei se aflau :

Georg Hans Dasch, un tip cu figură prelungă, în vîrstă de treizeci și nouă de ani, conducătorul grupului. Intrat ilegal în Statele Unite, în anul 1922, lucrase mai întîi la New York ca ospătar, apoi servise în aviația militară americană, înainte de întoarcerea sa în Germania, în anul 1941 ;

Werner Thiel, care intrase în anul 1927 în Statele Unite, stătuse acolo paisprezece ani și depusese o cerere de naturalizare ;

Eduard Kerling, nazist convins, care lucrase timp de unsprezece ani în Statele Unite ca șofer și ca servitor ;

Hermann Neubauer, bucătar ;

Herbert Hans Haupt, cel mai tînăr din grup, care petrecuse șaisprezece ani din douăzeci și doi în Statele Unite și care era de fapt cetățean american din cauza naturalizării părinților săi ;

Ernst Peter Burger, membru al partidului nazist, care lucrase în Statele Unite ca mecanic și servise în garda națională ;

Heinrich Heinck, un montator care număra treisprezece ani de ședere în America ;

Richard Quirin, care intrase în anul 1927 în Statele Unite și care profitase cîțiva ani mai tîrziu de oferta făcută de Reich de a plăti repatrierea tuturor mecanicilor germani calificați.

În după-amiaza zilei de 10 aprilie, locotenentul Kappe își însoți echipa la vizitarea proprietății. Pe lîngă dormitor, aceasta mai avea un gimnaziu, o sală de curs cu un laborator extrem de bine utilat, un turn pentru încercarea explozivelor și două poligoane de tir. Își anunță oamenii că începînd din acea zi rupseseră orice legătură cu restul lumii. Nimeni nu trebuia să știe unde se află ei.

A doua zi, în zori, a început un antrenament intensiv: gimnastică, un curs despre produse incendiare, explozive, rachete, sisteme întîrzietoare de explozie, cerneluri simpatice, aruncări de grenade, ședințe de tragere și de lupte corp la corp și exerciții practice de sabotaj.

Instructorii îi specializau în folosirea unor materiale care puteau fi cumpărate de oricine de la o drogherie, fără a trezi suspiciuni. Astfel, un excelent produs incendiar putea fi obținut din acid sulfuric și zahăr pudră. Pentru a obține o cerneală simpatică era suficientă dizolvarea unei aspirine în alcool. După uscarea cernelii, scrisul dispărea complet și reapărea foarte clar dacă hîrtia era frecată cu o pînză de bumbac îmbibată în alcool.

Ingenioase și ucigătoare erau și metodele folosite pentru declanșarea exploziei unui material detonant. Una din aceste metode nu utiliza decît un bușon înzestrat la bază cu o sîrmă de fier care plutea într-o cutie de conserve găurită în așa fel încît lichidul din ea se putea scurge numai picătură cu picătură. Cînd cutia se golea complet, iar sabotorul avusese deja timp să se depărteze suficient de obiectiv, bușonul atingea fundul și între metalul firului și cel al cutiei se crea un circuit electric care declanșa explozia.

În ultima săptămînă de instrucție, întregul grup a fost condus la gara de mărfuri a Berlinului. Acolo, experții demonstrară cum poate o mînă de nisip aruncată pe cuzinetul unei locomotive să o scoată din funcțiune, cum poate fi paralizată timp de mai multe zile o bună bucată de cale ferată cu o mică încărcătură de exploziv. De la gara de mărfuri, elevii au fost duși să facă un stagiu de trei zile la uzinele de aluminiu și magneziu ale I. G. Farbenindustrie. Kappe le arătă cît de ușor era totul : tăierea unui cablu de înaltă tensiune și deteriorarea cu un simplu foc de armă a unui transformator erau de ajuns pentru ca o uzină de acest gen din America să fie privată de curent electric pe o perioadă de cel puțin opt ore, timp în care aluminiul lichid urma să se răcească și să distrugă rețeaua complicată de cuptoare și băi de călire. Rezultatul era imobilizarea producției pe mai multe săptămîni, pînă cînd se instala un nou utilaj.

Examenele „de absolvire" au început la 29 aprilie. Fiecare echipă a primit cîte un plic cu instrucțiuni în care era indicat locul unei uzine factice, al unei false gări sau al unui simulacru de depozit de benzină. După ce studiau în secret situația, candidații trebuiau să prepare explozivele corespunzătoare și să distrugă aceste obiective în timp de treizeci și șase de ore. Doi dintre ei au fost concediați imediat deoarece fuseseră surprinși de un rond al gărzilor școlii că-și îndeplineau de mîntuială misiunea.

La terminarea examenelor, candidaților admiși li se promise că după război vor avea o slujbă agreabilă în cadrul administrației fără prea mari bătăi de cap; apoi au fost împărțiți în două grupe, fiecare primindu-și instrucțiunile respective de sabotaj. Echipa numărul unu, condusă de Dasch și alcătuită din Burger, Heinck și Quirin, trebuia să atace uzinele de aluminiu din Alcoa, statul Tennessee, din East Saint Louis, statul Illinois, din Massena, statul New York și uzinele de criolit din Philadelphia. Această grupă avea, printre altele, și misiunea de a distruge ecluzele de pe Ohio, între Pittsburg și Louisville.

Echipa numărul doi, comandată de Kerling și compusă din Neubauer, Thiel și Haupt, trebuia să-și concentreze eforturile asupra podurilor de cale ferată și a tunelurilor, să arunce în aer, la New York, podul de la Hell Gate de pe East River și să distrugă sistemul de aprovizionare cu apă a orașului. Iar de cîte ori va fi posibil, cele două grupe vor trebui să plaseze bombe în locuri publice, pentru a provoca panică.

Kappe le-a dat ordin categoric să-l omoare fără scrupule pe acela dintre ei care va da semne de slăbiciune sau va compromite misiunea. A comis însă o foarte mare greșeală.

În dimineața zilei de 26 mai, cu două zile înainte de îmbarcarea celor două echipe pe U-201 și U-202 la baza de submarine din Larient, a distribuit fondurile care trebuiau să finanțeze operațiunea: 50 000 de dolari americani pentru fiecare șef de echipă, iar pentru ceilalți cîte o centură care conținea 4 400 de dolari. Dasch tocmai își aranja banii într-o valiză cu fundul dublu, cînd observă că o foarte mare parte din sumă se prezenta sub formă de bancnote convertibile în aur retrase din circulație cu nouă ani în urmă. Bancnotele cu pricina au fost schimbate imediat, dar o ușoară neliniște se strecurase deja în sufletele sabotorilor. Dasch va povesti mai tîrziu, referitor la acest lucru :

„Nu mă puteam deloc opri să nu mă gîndesc tot timpul la acești bani. Dacă șefii noștri comiseseră un asemenea fapt, atunci cît valoram noi în realitate în ochii lor ? Și ce șanse de a o scoate la capăt aveam ?".

În timp ce se grăbea, în această dimineață de 13 iunie pe drumul care duce de la plajă la gara din Amagansett, Dasch își dădu seama că apăruseră noi și îndreptățite motive de îngrijorare. Primul lor necaz, întîlnirea cu acel blestemat paznic de coastă, se produsese înainte ca ei să fi putut măcar să-și tragă ambarcațiunea la mal. Se mai zbuciuma încă atunci cînd funcționarul gării din Amagansett apăru la ghișeu. Cei patru nemți așteptau în fața geamului.

— Ce-i cu voi, măi băieți ? Ați sărit direct din pat ? glumi omul cu ei.

— Venim de la pescuit, răspunse Dasch, care lua biletele.

Cumpără apoi mai multe ziare pe care le împărți complicilor săi, recomandîndu-le să se scufunde în citirea lor, ca și ceilalți călători, și să nu deschidă deloc gura. La 6 h 57′ s-au urcat în tren.

O dată ajunşi la New York, s-au despărţit. Dasch şi Burger îşi luară o cameră la hotelul Governor Clinton, pe Rue Onest 31, iar Heinck şi Quirin, la Martinica, ceva mai departe.

Pînă acum, puteau fi mulţumiţi de felul în care se descurcaseră. Debarcaseră aproape fără nici o dificultate; în tren nimeni nu le-a aruncat nici măcar cea mai mică privire şi au reuşit să se strecoare în oraş pe nesimţite. Mai tîrziu, după ce îşi vor face rost de o maşină, vor trebui să meargă să-şi dezgroape echipamentul şi să-l transporte într-o ascunzătoare definitivă din munţii Catskill, după cum se înţeleseseră dinainte. În rest, nu-i grăbea nimic. Kappe le spusese clar că nici o acţiune de sabotaj nu va putea fi întreprinsă pînă cînd cele două echipe nu se vor instala perfect.

Cu toate acestea, operaţiunea a luat o anume întorsătură. Nu se va şti niciodată cu precizie de ce acest moment critic a survenit atît de brusc. De îndată ce Dasch şi Burger au rămas singuri, primul începu să măsoare nervos camera în lung şi în lat.

— Ascultă, începu el, sînt extrem de neliniştit. Spune-mi sincer ce crezi despre afacerea asta. Eu am un proiect care ne-ar scuti de necazuri.

— Ştiu ce ai de gînd să faci, îi răspunse Burger.

— Prea bine !... Numai că, dacă nu eşti de acord, voi fi obligat să te lichidez imediat.

— N-avea nici o grijă în ceea ce mă priveşte, i-a spus Burger simplu.

La ora 19, în aceeaşi seară, inspectorul Dean McWhorter de la F.B.I. ridica receptorul telefonului instalat pe biroul său din Palatul Federal de Justiţie de la New York. Un om care vorbea cu un uşor accent străin îi spunea că a fost debarcat de un submarin german şi că ar avea chestiuni extrem de importante de comunicat lui J. Edgar Hoover, directorul F.B.I.-ului.

— Eu voi veni la Washington în cursul acestei săptămîni pentru a-i vorbi în persoană, adăugă el înainte de a întrerupe legătura.

Toate acestea se petreceau cam la şase luni după tragedia de la Pearl Harbor. F.B.I.-ul fusese asaltat fără încetare de apeluri asemănătoare date de maniaci sau dezechilibraţi. McWhorter făcu un raport asupra acestei misterioase convorbiri şi trecu apoi la alte ocupaţii. Această convorbire telefonică căpătă însă o semnificaţie reală atunci cînd garda de coastă informă F.B.I.-ul

despre cele întîmplate pe plaja de la Amagansett şi despre casetele cu exploziv descoperite după aceea.

În acest timp, la aproximativ 1 500 de kilometri mai la sud, submarinul U-201, care transporta echipa de sabotaj nr. 2, naviga către coasta Floridei. El a apărut la suprafaţă la 17 iunie, în dreptul localităţii Ponte Vedra Beach, la 40 de kilometri de Jacksonville, în partea de sud-est. O barcă pneumatică a fost pusă pe apă şi Kerling, Neubauer, Thiel şi Haupt vîsliră pînă la mal. Au îngropat iute materialele, şi-au schimbat hainele şi au luat-o spre şoseaua naţională nr. 1, unde au rămas să aştepte autobuzul pentru Jacksonville. În dimineaţa următoare, Kerling şi Thiel luau trenul spre Cincinnati, în timp ce Haupt şi Neubauer călătoreau spre Chicago.

Timp de patru zile, înainte de a pleca la Washington, Georg Dasch se plimbă prin New York, omorîndu-şi timpul în compania unor foşti camarazi cu care juca cărţi. Ajuns la Washington, el chemă din nou F.B.I.-ul la telefon :

— Eu sînt cel care a telefonat la biroul din New York, zise el; mă aflu la hotelul Mayflower, camera 351.

Cîteva minute mai tîrziu îşi depăna incredibila istorie inspectorilor Duane Traynor şi Thomas Donegan.

A vorbit timp de două zile încheiate. Traynor şi Donegan erau înlocuiţi de inspectorii Frank Johnstone şi Norval Wills; la fiecare două ore, o nouă stenodactilografă se prezenta la camera 351, pentru schimb. Depoziţia lui Dasch, dezlînată şi plină de digresiuni inutile, cuprindea 254 de pagini dactilografiate la un rînd.

Printre alte informaţii preţioase, neamţul a dat relaţii despre Kappe şi şcoala lui de sabotaj. El a indicat, de asemenea, obiectivele ambelor echipe, a dat semnalmentele fiecărui sabotor, precum şi numele şi adresele eventualilor lor corespondenţi americani. A făcut referiri la chestiunea alimentaţiei, a locuinţelor şi la situaţia militară a Germaniei. El le-a destăinuit că submarinele naziste operau la o adîncime foarte mare, cu mult sub raza de acţiune a grenadelor submarinelor aliate. La urmă, a pretins ca în schimbul colaborării sale să i se dea posibilitatea să prezinte la radio emisiuni de propagandă destinate poporului german.

În timp ce la Washington Dasch îşi termina mărturisirile, la New York agenţii F.B.I.-ului împingeau uşa neîncuiată a camerei lui Burger de la hotelul Governor Clinton şi îl puneau pe acesta sub stare de arest. Burger păru mai mult uşurat decît surprins. O oră mai tîrziu, Heinck şi Quirin, care

se întorceau la hotelul Martinica, după ce petrecuseră toată după-amiaza la cinema, dădură peste agenții F.B.I.-ului care-i așteptau.

Șeful echipei nr. 2, Eduard Kerling, era căsătorit și soția lui locuia la New York. El sosise de la Cincinnati în ziua de 22 iunie, ca să o vadă, și a doua zi era arestat, la rîndul său, împreună cu Thiel, care îl întovărășea.

În același timp, la Chicago, Haupt se reinstala în vechea lui cameră din casa părinților. Plin de încredere și foarte stăpîn pe sine se prezentă într-o zi la birourile F.B.I.-ului pentru a se interesa de situația sa militară.

— Nu aveți nici o complicație, i se răspunse.

Nici una, într-adevăr. La numai o săptămînă după aceea însă, F.B.I.-ul îl arestă și pe el.

În sfîrșit, în noaptea de 27 iunie, Haupt a fost prins nu însă fără a-l denunța în prealabil pe Hermann Neubauer, ultimul dintre cei opt sabotori.

Cinci zile mai tîrziu, la data de 2 iulie, președintele Roosevelt desemna membrii unei Comisii militare care urma să cerceteze această afacere. Era pentru prima oară în Statele Unite, după asasinarea lui Abraham Lincoln, în anul 1865, că se folosea o asemenea jurisdicție. Această comisie a studiat cazul în cel mai mare secret posibil.

Dezbaterile au fost începute cu rechizitoriul procurorului general Francis Biddle, care ocupa în persoană scaunul procurorului, asistat de avocatul general de armată, Myron Cramer. În sprijinul mărturisirilor extrem de detaliate ale fiecărui inculpat, el a prezentat Curții explozivele pe care aceștia le aduseseră în Statele Unite. Luă act de mustrările de conștiință ce le avuseseră acuzații în momentul în care au atins solul Statelor Unite, dar demonstră că numai acțiunea rapidă a F.B.I.-ului de a-i captura îi împiedicase pe unii dintre ei să-și îndeplinească misiunile de distrugere. Puteau oare fi absolviți de vină numai pentru faptul că unul sau doi dintre ei și-au pierdut cumpătul în clipa cînd a fost vorba să se treacă la acțiune ?

Apărarea se baza pe unicul argument, destul de solid, conform căruia nemții nu comiseseră de fapt nici un singur act de sabotaj și nici nu avuseseră vreodată intenția să acționeze în acest sens ! Erau naziști prieteni care luaseră parte de bună voie la această operațiune numai pentru a putea ieși din Germania și a-și întîlni amicii și părinții în Statele Unite.

Unul după altul, elevii locotenentului Kappe au defilat apoi prin fața barei, pentru a-și afirma secreta repulsie față de regimul hitlerist. Burger a făcut referiri la dificultățile pe care le avusese cu Gestapo-ul. A amintit, de asemenea, tribunalului că declarațiile sale conțineau informații de mare valoare pentru Statele Unite : semnalmentele detaliate ale complicilor săi, modul de funcționare a materialului ascuns de către sabotori, schemele și precizările făcute asupra structurii submarinului U-202.

Este foarte probabil că, înainte de pronunțarea verdictului, membrii comisiei și-au pus întrebări de genul acesta : Este posibil sau pur și simplu poate fi crezut că, în sinul unei puteri militare de prima mînă ca Germania nazistă, Abwehr-ul n-a putut găsi pentru o misiune atît de delicată ca aceasta agenți mai buni decît Dasch, un nevropat nesatisfăcut, și decît complicii săi, oameni la fel de instabili ?

Sau nu era vorba decît de o falsă fațadă, de o atitudine studiată cu grijă și afișată în cazul că erau arestați ?

Trăgind concluziile dezbaterilor pentru acuzare, procurorul general se adresă celor opt ofițeri ai tribunalului în acești termeni : „Domnilor, admiterea versiunii apărării ar duce pur și simplu la concluzia că inculpații au sosit aici nu ca invadatori, ci ca refugiați !"

La data de 8 august, comisia dădu verdictul, aprobat de președinte, în prezența acuzaților. Toți erau declarați vinovați de violarea legilor războiului. Dasch era condamnat la treizeci de ani de închisoare, Burger la închisoare pe viață. Ceilalți au primit pedeapsa supremă — moartea pe scaunul electric.

Ei au fost executați în aceeași zi la prînz și îngropați la Washington, într-un cimitir al statului.

Difuzată prin presă, noutatea a făcut rapid ocolul lumii : la mai puțin de două luni de la debarcarea lor pe coastele americane, aspiranții la sabotaj fuseseră aspru pedepsiți.

URMĂRIREA UNUI OM PRIN NEW YORK

de CARL WALL

Aceasta este una din cele mai pasionante enigme pe care le-a dezlegat vreodată F.B.I.-ul: căutarea unui necunoscut, pierdut în mulțimea celor 8 milioane de new-yorkezi.

În noaptea de 20 februarie 1942, la cenzura poștală din New York, un funcționar care examina corespondența scoase dintr-un plic o foaie dactilografiată. Era o scrisoare perfect inofensivă în aparență, una dintre acelea care se scriu între vechi amici. Dar numele destinatarului figura în fișierul agenților de contraspionaj și adresa sa era cutie de scrisori pentru mulți spioni.

Cîteva ore mai tîrziu, la Washington, în laboratoarele F.B.I.-ului, un specialist în cerneluri simpatice umezea fața albă a scrisorii cu un burete îmbibat într-o compoziție chimică. Puțin cîte puțin, pe albul hîrtiei apăru o scrisoare, secretă in limba germană. Mesajul conținea informații despre transporturile de trupe și despre cargourile ancorate în portul New York în vederea pregătirii unui convoi. În mîinile inamicului, un asemenea mesaj ar fi constituit o primejdie mortală pentru soldații și pentru marinarii convoiului și ar fi pus în pericol tone întregi de mărfuri prețioase.

Trebuia neapărat să punem mîna pe spion. Dar laboratorul nu extrăsese din document decît un slab indiciu. Scrisoarea fusese bătută la o mașină portativă Underwood, cu trei rînduri de clape.

S-a procedat, aproape fără speranță, la un control al vînzărilor și închirierilor de mașini efectuate în ansamblul aglomerației new-yorkeze.

În primele zece zile care au urmat, cenzura interceptă a doua scrisoare, apoi o a treia, toate expediate din New York. Trebuia oare să deducem că spionul locuia în oraș ? Și cum arăta acest individ ? De obicei, cînd poliția caută un criminal dispune cel puțin de semnalmentele lui. În acest caz, F.B.I.-ul nu avea nimic la îndemînă.

Intr-o seară, la cîtva timp după aceea, unul dintre agenții care studiau fără odihnă reproducerile fotografice ale scrisorilor originale a fost frapat de faptul că anumite pasaje ale acestor misive aveau un curios accent de adevăr în ele. Cea mai mare parte a textului era o pură invenție, se simțea asta; dar în ceea ce privea mersul vieții de toate zilele, spionul putea fi sincer, la urma urmei. Orientîndu-se după intuiție, agentul F.B.I. își notă detaliile care-i păreau adevărate.

X... este căsătorit. Casa în care locuiește îi aparține. Are un cîine care probabil e bolnav. Are o ocupație permanentă. Pleacă de acasă în fiecare zi între orele 7 și 8 dimineața. Și-a schimbat de curînd lentilele la ochelari. Face parte din Apărarea pasivă.

În aglomerația din New York există 98 338 membri ai Apărării pasive !

Cu o eroică tenacitate, F.B.I.-ul se apucă să treacă prin ciur toți membrii Apărării pasive. Cîți dintre ei erau căsătoriți ? Cîți sînt proprietari ? Care sînt acei care au cîte un cîine ? Și care anume poartă ochelari ?

Pe măsură ce numărul scrisorilor interceptate creștea, imaginea lui X... începea să se contureze tot mai clar. Se completa lista certitudinilor : X...posedă o grădină. Casa lui e ipotecată. Ar dori să aibă o fermă de păsări de curte.

Dacă umbra spionului necunoscut era încă puțin neclară, ea nu putea fi totuși proiectată cu succes asupra cîtorva mii de indivizi. După zile și nopți de muncă îndîrjită, agenții F.B.I.-ului restrînseseră cîmpul cercetărilor. Numărul posibilităților se diminua : 98 000..., 88 000..., 81 000... Dar și 81 000 și tot era enorm de mult încă !

În seara de 14 aprilie a fost interceptată cea de-a douăsprezecea scrisoare. Anchetatorii au reținut următorul pasaj, în aparență inocent și nostalgic :

„Aici este foarte cald și copacii încep să înmugurească. Primăvara aceasta îmi amintește acea minunată săptămînă pe care am petrecut-o pe malul mării, la Estoril...".

Estoril !... F.B.I.-ul cunoaștea Estoril-ul. Era o plajă la modă, situată la cîțiva kilometri de Lisabona, unde obișnuiau să se întîlnească spionii germani.

Se ținu repede o ședință. Care era cea mai bună metodă de a-i repera pe americanii și străinii veniți de la Lisabona în Statele Unite începînd din primăvara anului 1941 ? Nu existau fotografii pentru a le compara cu fotografiile de pe pașapoarte. Nici amprente digitale. Nici nume. Atunci unul dintre anchetatori sugeră :

— Noi posedăm însă modelul scrierii lui X..., în semnăturile scrisorilor : Fred Lewis. Numele este fals, însă a-ți schimba scrisul este aproape tot atît de dificil ca și cum ți-ai schimba amprentele. Fiecare persoană care intră în Statele Unite trebuie să facă o declarație la vamă. Nu rămîne decît să ne trimitem oamenii la birourile vămii din New York, pentru a examina declarațiile acestea și a compara scrisul lor cu cel al lui Fred Lewis.

A doua zi de dimineață, experții grafologi ai F.B.I.-ului au început să răsfoiască miile și miile de declarații de la vamă. Niciodată nu părăsiseră Lisabona atît de mulți refugiați ca în primăvara anului 1941. De asemenea, scrisurile de pe declarațiile de la vamă prezentau un amestec puțin obișnuit de limbi ca : polona, germana, franceza, olandeza, rusa, lituaniana... Zile întregi de-a rîndul, experții s-au luptat să-și croiască drum printre munții de hîrtie.

Era ora 9 seara, la 9 iunie 1943, cînd grafologul care lucra în birourile vamei, la New York, ajunsese cu examinarea la cea de-a 4 881-a declarație. Dintr-o dată, din momentul în care ochii i-au căzut pe semnătura din josul paginii, a simțit cum îi piere oboseala ! „E"-ul avea aceeași buclă, „f"-ul era tăiat în același fel, „s"-ul se înclina în același mod. El a scos un strigăt de triumf, care i-a făcut să sară în sus pe colegi.

În acea noapte, în laboratoarele din Washington, semnătura de pe declarația de vamă a fost fotografiată și mărită. A fost apoi comparată cu cea a spionului. Experții erau acum siguri. La 1 h 45′ dimineața, în localul F.B.I.-ului din New York răsună soneria telefonului.

— Faceți un control numitului Ernest F. Lehmitz.

Numele lui Lehmitz figura într-adevăr în listele Apărării pasive. Locuia în Oxford Place nr. 123, Timpkinsville, Staten Island, New York.

La mai puțin de o oră după aceea, agenții F.B.I.-ului soseau la Staten Island. Toată noaptea au stat la pîndă în jurul casei din Oxford Place. La 7 h 15', un om înalt și subțire deschise poarta, apoi o luă în lungul străzii. Purta ochelari, într-adevăr. S-au luat după el. Nu departe de casă, a intrat într-un restaurant.

În ciuda orei matinale, localul era plin de muncitori din port, de soldați și marinari. Unul dintre urmăritori a intrat și el. Omul său, după ce-și pusese un șorț murdar, tocmai se apuca să spele parchetul. Probabil că avea în jur de cincizeci de ani. Cu ochii de un albastru spălăcit și cu părul șaten, nu atrăgea în nici un fel atenția.

În restaurant, conversațiile își urmau cursul. Se vorbea despre cargouri, despre deplasări de nave și despre pregătirea de plecare a unora dintre vasele ancorate în port. Agentul F.B.I.-ului bău o cafea și apoi ieși.

Timp de șaisprezece zile și șaisprezece nopți, spionul a fost filat fără încetare. Oamenii F.B.I.-ului au clarificat astfel unul după altul, detaliile cele mai compromițătoare. Tot ceea ce deduceau și vedeau se potrivea perfect cu scrisorile interceptate. Și apoi, vecinii intrau bucuroș în vorbă :

— Ernie ? Dacă-l cunosc ! Desigur ! Este șeful sectorului nostru. Ar trebui să-l auziți cum îi ceartă pe cei care nu-și camuflează luminile ! Ernie e un om care ia cel mai mic lucru în serios.

— Ernie ? De treabă om. Cîinele lui a murit de boală anul trecut ; a spus atunci că și-a pierdut cel mai bun prieten.

— Ernie Lehmitz ? Are cea mai frumoasă grădină din țară !

— Nu are nici o șansă ca să poată scăpa de ipotecă.

— Sigur că-l cunosc ! Are obiceiul să se oprească aici pentru un pahar cu bere înainte de a se întoarce acasă. E un tip foarte liniștit. Are o idee fixă : să crească păsări. Chiar are de gînd să se apuce de așa ceva.

Încet, dar sigur, cercul se strîngea. La 27 iunie 1943, la ora 8 dimineața, la un an, patru luni și șapte zile de la interceptarea primei lui scrisori, Lehmitz a fost adus la F.B.I. I-au fost puse sub ochi scrisorile lui și enorma cantitate de probe strînse cu atîta greutate. O asemenea avalanșă a fost prea mult pentru el. Omul a făcut mărturisiri complete.

Sosise pentru prima oară în Statele Unite în anul 1908, ca funcționar la consulatul german din New York. Făcuse apoi

mai multe călătorii în Germania. În timpul ultimei lui șederi acolo, în anul 1938, a fost recrutat de serviciul de spionaj german și inițiat în folosirea cernelurilor secrete și a altor tehnici de spionaj. A primit ordin să se reintoarcă în Statele Unite în primăvara anului 1941, să-și găsească o îndeletnicire permanentă, să se poarte ca un bun cetățean, în sfîrșit, să treacă neobservat în mijlocul a milioane de alți oameni.

În mărturisirile sale, Lehmitz a făcut referiri și la un alt spion, Erwin Harry de Spretter. Conform dispozițiilor legale referitoare la spionajul în timp de război, amîndoi au fost condamnați la treizeci de ani închisoare.

Lehmitz își jucase într-adevăr rolul la perfecție. La cîteva săptămîni după arestarea lui, vecinii săi din Staten Island au prezentat doamnei Lehmitz dovezile lor de simpatie. O persoană, al cărei fiu era sub arme, a declarat printre altele :

— Nu poate fi nimic grav la mijloc. Ernie Lehmitz e incapabil să facă rău și unei muște.

Pentru F.B.I., totuși capturarea acestui spion cu umeri căzuți și cu alură de om de treabă fusese una dintre cele mai obositoare munci din timpul celui de-al doilea război mondial.

VÎNATORII DE SPIONI

de THOMAS JOHNSON

Dacă cel mai mare merit al unui organism de contraspionaj este de a trece neobservat, C.I.C. (Counter Intelligence Corps — Serviciul de contraspionaj al armatei americane) şi-a îndeplinit magnific rolul său. Puţin cunoscut multă vreme chiar în sînul armatei, era în general ignorat de omul de pe stradă.

Fondat în anul 1942 pentru a înlocui fostul serviciu de informaţii, C.I.C. a devenit rapid principala rotiţă a Biroului 2 american. Prinzînd în plasă mii de spioni şi de sabotori şi descoperind un mare număr de comploturi periculoase, C.I.C. a contribuit în timpul celui de-al doilea război mondial la salvarea unui număr incalculabil de vieţi umane. Graţie acţiunilor sale numai generalul MacArthur, de pildă, a scurtat cu şase luni războiul din Pacific.

Un filipinez, agent al C.I.C., a petrecut trei ani la Manila, deghizat în negustor ambulant. Vînzînd mereu fructe ofiţerilor japonezi, el culegea informaţii pe care le transmitea imediat, prin radio, generalului MacArthur. I-a întîmpinat pe americani cu o hartă a dispozitivelor de apărare ale inamicului. Apoi şi-a smuls talpa încălţămintei şi le-a arătat legitimaţia de agent al C.I.C.

Din acest serviciu făceau parte oameni de origini şi profesiuni foarte diferite: ingineri, şefi de orchestre de jazz, negustori de covoare orientale şi chiar şi poeţi... Odată, pentru o misiune deosebit de delicată, cel recrutat trebuia să îndeplinească treisprezece condiţii, printre care şi aceea de a fi negru şi de

a vorbi limba franceză. C.I.C. sfîrşi prin a-l găsi pe cel de care avea nevoie.

...Un antropolog a fost trimis în Australia septentrională pentru a-i convinge pe indigeni să-i cruţe pe aviatorii aliaţi şi să nu-i omoare pe spionii japonezi, ci să-i captureze. Cunoscînd predilecţia triburilor primitive pentru tot ceea ce sclipeşte, au avut ideea să le distribuie enorme flori galbene de metal, cîştigîndu-le astfel simpatia.

...La Melbourne exista o reţea de spionaj duşmană care îşi avea cartierul general într-un cabaret italian. Singurul cunoscut era patronul stabilimentului. Să-l aresteze? Grupul s-ar fi dispersat şi şi-ar fi reluat activitatea în altă parte. Sergentul Frank Colucci, doctor în filozofie, s-a decis să se afilieze reţelei. Timp de o săptămînă de la luarea acestei hotărîri, nu se mai auzi nimic despre el. Un colonel de la C.I.C., după ce făcuse cercetări peste tot, îşi găsi agentul în faţa cabaretului italian, îmbrăcat într-o uniformă murdară, cu o barbă nerasă de opt zile şi mirosind a vin prost. Ofiţerul imagină atunci o punere în scenă:

— Ce eşti tu, de fapt, soldat sau vagabond? îl întrebă el cu o voce puternică şi clară.

— Dacă eşti întrebat, să spui că nu ştii nimic de mine! făcu sergentul.

Apoi intră în cabaret clătinîndu-se. Prin uşa deschisă ofiţerul strigă în urma lui:

— Aşteaptă puţin, dezertor mizerabil; pun eu jandarmii să te aresteze!

În timpul nopţii, colonelul auzi răsunînd soneria telefonului, apoi o voce murmură:

— Mulţumesc, colonele! Începuseră să se cam îndoiască de mine. Dar graţie intervenţiei dumitale totul e în ordine.

Puţin mai tîrziu, Colucci reuşi să intre în reţea. Ulterior, toţi spionii au fost arestaţi.

...Un agent al C.I.C., însărcinat cu verificarea refugiaţilor care veneau la Manila după eliberarea oraşului, a arestat într-o zi un tînăr cu picioarele goale, un filipinez după toate aparenţele. Totuşi, el avea degetele groase depărtate de celelalte, ca soldaţii armatei japoneze care purtau nişte sandale speciale. La percheziţie, în hainele sale au fost găsite un pistolet, o grenadă şi un fitil Bickford. Pe de altă parte, tînărul avea asupra lui un chestionar redactat în limba japoneză, cuprinzînd formulare pe care trebuia să noteze importanţa

efectivelor aliate, numărul şi amplasarea tancurilor şi a camioanelor ce le va observa. El mărturisi că era un fel de cercetaş al altor agenţi care complotau să-l asasineze pe generalul MacArthur.

...Întreaga organizaţie de contraspionaj se ocupa şi de interceptarea mesajelor radio ale inamicului. De multe ori, navele care veneau de la Côte-de-l'Or, din Africa occidentală, şi transportau mangan — metal indispensabil oţelăriilor americane — erau scufundate de către submarinele germane. O descoperire i-a pus pe cei de la C.I.C. pe o pistă bună. Inginerii britanici detectară în portul Accra un post emiţător care transmitea informaţii nemţilor. Emiţătorul a fost localizat la un irlandez antienglez, singurul dentist alb din Accra. Sub pretextul unui control dentar, un agent al C.I.C. a fost trimis la dentistul respectiv. Cu această ocazie, agentul a „pălăvrăgit" despre încărcăturile de mangan şi despre neplăcerile americanilor în legătură cu acestea. El îi dădu dentistului nume false şi date eronate despre plecarea navelor. O oră mai tîrziu, postul suspect din Accra transmitea nemţilor „informaţiile" culese de la agent. Dentistul a fost arestat. Apoi, folosindu-se codul acestuia, au fost îndrumate submarinele inamicului spre un punct anume, unde au fost aşteptate şi distruse.

...Sarcina cea mai delicată a contraspionajului consta în a pune mîna pe un spion şi a-l determina pe acesta să transmită inamicului informaţii eronate. Mesajele transmise astfel, trebuiau să fie savant compuse, prin îmbinarea falselor informaţii cu date exacte, dar fără consecinţe dăunătoare. Era necesar ca însuşi spionul capturat să transmită un astfel de mesaj, astfel încît destinatarul, care-i cunoştea modul de transmitere, să nu descopere impostura. Agentul trebuia supravegheat foarte atent pentru a nu strecura în mesaj un avertisment convenit, care putea să însemne: „Atenţiune! Informaţii false! Sînt constrîns să acţionez".

Dintre toate operaţiunile C.I.C. de acest gen, cea mai reuşită a fost, fără îndoială, aceea în care, după ce a fost prins, un spion italian, Alpha Primo, a fost pus să transmită patronilor săi, în luna mai 1944, că a VIII-a armată britanică se pregătea să atace coasta orientală a Italiei. În consecinţă, nemţii au masat trupe în acel sector. Cîteva zile mai tîrziu, armata a V-a americană, întărită cu trupe britanice, declanşa marea ofensivă în sectorul coastei occidentale italiene.

De asemenea, tot graţie celor de la C.I.C. a putut f păstrată secretă şi data exactă a debarcării în Normandi Pînă în ultimul moment, nemţii au ignorat intenţiile Aliaţ lor. Dacă din partea americanilor nu a existat nici o indiscre ţie, lucrul acesta s-a datorat muncii a 2 000 de agenţi a C.I.C., care operau în insulele britanice. Aceştia s-au strădui fără răgaz să împiedice orice scurgere de informaţii şi să facă să tacă pe soldaţii sau ofiţerii care pălăvrăgeau, uitînd de prudenţă, în cafenele şi în localurile de noapte. Aceiaş agenţi au interceptat o serie de documente secrete trimis din eroare pe adresa unei doamne din Chicago. Tot ei a avut grijă să sechestreze cu blîndeţe pe un dulgher car pătrunsese cu inocenţă într-o încăpere ai cărei pereţi era ticsiţi de hărţi extrem de secrete utilizate la pregătirea de barcării.

...Pe front, Serviciul de contraspionaj al armatei ame ricane a obţinut succese în acţiunile întreprinse folosind me toda denumită „a cutiilor de gunoi". Acest termen desemn toate genurile de cercetări şi percheziţii efectuate în obiecti vele ocupate de către japonezi sau la cartierul general a Comisiei germano-italiene de armistiţiu din Africa de Nord Una din aceste percheziţii a fost executată de către agenţi C.I.C. în timp ce aviaţia americană şi cea franceză bombar dau sectorul în care era situat cartierul general al Comisie sus-amintite. Din dosarele violate s-au obţinut informaţii re feritoare la metodele germane de spionaj, la amplasarea depo zitelor de provizii — depozite care au fost apoi foarte utile ar matei americane — şi lista francezilor care colaboraseră c nemţii.

Aproape de Oran, C.I.C. a arestat un neamţ ce ave asupra lui hărţi în care figurau toate cîmpurile de mine di Africa de Nord, instalate de trupele franceze aflate în sold guvernului din Vichy. Această descoperire a salvat mult vieţi omeneşti şi a accelerat pînă într-atît înaintarea ameri canilor, încît de atunci încolo agenţii C.I.C. au întovărăşit în permanenţă trupele combatante.

În Sicilia, C.I.C. a pus mîna pe o hartă care dezvălui poziţia exactă a tuturor unităţilor italiene din insulă şi din peninsulă.

În Pacific, metoda „cutiilor de gunoi" a fost folosită pen tru prima oară în arhipelagul Amiralităţii. După o debarcare fulger, un agent al C.I.C., Barney Strachan, a descoperit nişte

documente din care reieşea că arhipelagul nu era apărat decît de o mînă de japonezi. Aflînd de aceste documente, Mac-Arthur a dat ordin trupelor sale să fie gata de atac. Insulele au fost apoi cucerite fără multă osteneală.

Una dintre sarcinile cele mai importante pe care le-a îndeplinit C.I.C. a fost de a recomanda americanilor înşişi discreţie şi prudenţă. În timpul războiului, s-a întîmplat de multe ori ca ofiţerii să dezvăluie secrete militare unor femei întîlnite la vreo serată. Aceste confidenţe erau extrem de periculoase. De aceea, în asemenea cazuri, C.I.C. însărcina cîte o fată drăguţă din W.A.C. sau o infirmieră nostimă să dea întîlnire ofiţerului respectiv. Dacă acesta vorbea ce nu trebuia, era imediat mutat în altă parte.

C.I.C. a ajutat în egală măsură cenzura să descopere şi să suprime din scrisori pasajele, involuntar periculoase, în care unii soldaţi încercau să facă cunoscut soţiei sau logodnicei locul în care se afla unitatea lor.

Fapt semnificativ, emblema eroilor anonimi ai C.I.C. reprezintă un sfinx de aur — simbolul tăcerii.

SPIONAJUL ŞI CENZURA

de MARY KNIGHT

Lucrez în domeniul cenzurii încă din timpul războiului. Eram unul din cele 15 000 de persoane care, timp de patru ani, au deschis corespondenţă, au ascultat convorbiri telefonice, au cercetat programele cinematografelor, diverse cărţi şi ziare etc.

La început ne era ruşine de ceea ce făceam, căci a te amesteca în treburile personale ale altuia ni se părea fiecăruia dintre noi un act odios. Totuşi, am descoperit fără greutate pînă la ce punct cenzura era indispensabilă. Am avut această dovadă atunci cînd ruinele Pearl Harbor-ului fumegau încă. Una dintre primele scrisori pe care laboratorul de cenzură din Honolulu, instalat în grabă în baia unei vechi clădiri, le examinase descria în cele mai mici amănunte rezultatele atacului aeronaval. Bineînţeles că această scrisoare urma să ajungă în Japonia pe căi foarte ocolite.

Cenzura era o armă cu dublu efect. Nu numai că împiedica inamicul să ajungă la nişte informaţii extrem de valoroase, dar ne permitea, de asemenea, să acumulăm date interesante. De pildă, aflînd un prim detaliu dintr-o scrisoare de afaceri, apoi un al doilea detaliu din altă misivă, şi în fine, tot aşa în continuare, unul dintre cenzorii noştri putu să reconstituie itinerarul unor convoaie japoneze, astfel că marina americană n-a avut decît să se posteze într-un punct de pe parcurs pentru a scufunda şapte cargouri inamice.

...O conversaţie telefonică — surprinsă de către serviciile noastre — indica amplasarea unui stoc de chinină, care

era destinat comerţului la negru. Acest medicament era extrem de rar.

...O telegramă cenzurată ne-a permis descoperirea existenţei unui spion german la Havana, ce trecea drept un negustor de mărunţişuri care vindea cu ridicata şi care primea în mod misterios bani de la diferite bănci. A fost arestat, judecat, condamnat la moarte şi executat.

Între anii 1938 şi 1945, au fost arestate 91 de persoane vinovate de spionaj împotriva Statelor Unite. Cenzura a jucat un rol foarte important în majoritatea acestor cazuri.

La începutul activităţii sale, şeful cenzurii, care era instalat la Washington, s-a mulţumit cu un simplu birou care îi fusese cedat pentru un timp oarecare. Mai tîrziu, organizaţia sa ocupa cam vreo nouăzeci de imobile răspîndite în toată ţara. A fost stabilit apoi primul sistem de cenzură internaţională, în colaborare cu Regatul Unit şi Canada.

Cenzorii trebuiau să fie în majoritate experţi în anumite domenii particulare. Aveam nevoie de descifratori şi traducători, de specialişti în materiale juridice, financiare sau tehnice, chiar şi de filatelişti. (O scrisoare a unui „colecţionar" către altul conţinea mai multe timbre, a căror dispunere, graţie unui cod ingenios, lăsa să se înţeleagă că cuirasatul Iowa va porni dintr-un anume port, la o anumită dată, cu o anume destinaţie). Un profesor de la Universitatea Columbia citea curent în 9 limbi — printre care şi sanscrita — şi putea identifica 95. Printre idiomurile pe care a trebuit să le descifrăm citez creola din Haiti, hindustana cu alfabetul Braille, japoneza romano-portugheză (în secolul al XVII-lea misionarii portughezi care au ajuns în Japonia au transcris limba japoneză folosind alfabetul latin, utilizat şi astăzi încă de unele comunităţi japoneze din Brazilia), limba „papiamente" (un soi de „lingua franca" vorbită la Curacao, care conţinea elemente olandeze, spaniole, portugheze şi englezeşti, transmise de marinari). Aveam lingvişti capabili să descifreze texte stenografiate în 300 de limbi diferite.

În fiecare zi treceau prin mîinile noastre un milion de scrisori. Scrisorile „par avion" nu puteau fi reţinute mai mult de douăzeci şi patru de ore; scrisorile obişnuite, nu mai mult de patruzeci şi opt de ore. Corespondenţa oficială dintre conducătorii guvernului nostru şi cei ai Aliaţilor nu trebuia să fie deschisă. Trebuiau examinate plicurile cu atenţie, deoarece agenţii inamici ajunseseră să imite plicurile Departa-

mentului de Stat şi ale Casei Albe. Întreaga corespondenţă era controlată după lista neagră alcătuită din oamenii care lucrau sau care erau bănuiţi că lucrează pentru inamic. Lista număra între 75 000 şi 100 000 de nume. Bineînţeles că corespondenţa acestor indivizi era supusă unui tratament special.

Fiecare cenzor extrăgea dintr-un teanc de scrisori problemele care interesau diverse departamente ale administraţiei. De pildă, Tezaurul se interesa de operaţiuni financiare, Ministerul Comerţului de afaceri, Ministerul Muncii de condiţiile mîinii de lucru, F.B.I.-ul de activităţi subversive etc.

Anumite scrisori permiteau localizarea depozitelor de cauciuc, cositor şi mică. Unul dintre cenzori descoperi că o încărcătură de zinc naviga către Argentina; vasul a fost interceptat în plin ocean şi readus în portul de origine. O scrisoare arăta că o firmă din New York era pe cale de a expedia 1 500 tone de nichel în Suedia. Or, Suedia avea nevoie de acesta la fabricarea unor oţeluri speciale pe care le vindea imediat Reich-ului. O altă scrisoare dezvăluia un proiect german de a vinde 1 milion de sticle de şampanie Spaniei şi de a cîştiga astfel 6 milioane de dolari în devize străine. Un neamţ îi scria fiului său care se afla în America, că la întoarcerea sa în patrie va putea merge la lucru cu trenul. De unde am dedus că fusese construită o nouă cale ferată; aceasta a fost imediat bombardată.

În ceea ce priveşte punctele de frontieră, examinam toate hîrtiile ce le aveau asupra lor pasagerii care coborau din avioane sau din trenuri. În coşul cu flori al unei călătoare a fost găsit un document care anunţa plecarea unui convoi important. Într-un mesaj scris cu cerneală simpatică, un agent nazist se plîngea că activităţile lui întîmpinaseră piedici serioase din cauza cenzurării călătorilor. Curînd acesta a fost arestat la frontieră.

Vigilenţa noastră creştea mereu o dată cu descoperirea a tot felul de noi invenţii ale adversarilor noştri, ca de pildă trecerea diamantelor peste graniţă, ascunse în bomboane de ciocolată. În nişte cutii de conserve cu fund dublu am găsit un raport anual al activităţii I. G. Farben în emisfera occidentală. Această gigantică întreprindere germană se ocupa de spionaj în favoarea naziştilor.

Obsesia noastră cea mai mare erau codurile secrete şi cernelurile invizibile. Eram foarte atenţi la scrisorile în care erau folosite simboluri bizare sau numere, expresii neobişnuite sau atunci cînd hîrtia părea că fusese uscată sau zgî-

riată. Cele mai mici zgirieturi dovedeau adesea că fibrele hîrtiei pe care era scrisă scrisoarea fuseseră rupte de tocul cu cerneală invizibilă. Misivele care prezentau acest gen de anomalii, ca și aproape întreaga corespondență a indivizilor care figurau pe lista neagră erau transmise Diviziei de operațiuni tehnice. Aceasta dispunea de un laborator instalat intr-o clădire mai retrasă, lipsită de ferestre, în interiorul căreia numai o duzină de oameni, bărbați și femei, avea voie să pătrundă. Fiecare scrisoare era frecată ușor cu un tampon îmbibat intr-un reactiv care descoperea cernelurile simpatice curente, apoi era examinată cu ajutorul razelor ultraviolete. Astfel a fost descoperit un procedeu german, grație căruia o pagină întreagă dactilografiată în cod și fotografiată, era redusă la mărimea unui simplu punct și ascunsă în plic sau sub formă de semne de punctuație într-o scrisoare perfect inocentă de altfel.

Am detectat mii de limbaje cifrate diferit, dintre care 4 600 au fost considerate demne de atenția F.B.I.-ului și a altor organe de contraspionaj. Existau două tipuri de coduri: „deschis" sau „închis". Codul numit „deschis" ascundea o comunicare periculoasă într-un mesaj aparent inofensiv. Astfel, în propoziția „Mama sosește Bilbao șapte curent", „mama" putea fi foarte bine un convoi, iar „Bilbao" însemna Gibraltar. Codul numit „înscris" înlocuia literele, cifrele sau simbolurile cu cuvinte. Într-un anume sens, codul „închis" era mai puțin înșelător decît celălalt, fiindcă se prezenta întotdeauna sub forma unor mesaje criptografice.

Comunicările telefonice necesitau cenzurările cele mai rapide. Înzestrate cu căști de ascultare, cenzorul stătea așezat în fața unei mese, cu creionul într-o mînă și cu cealaltă mînă pe un întrerupător care putea oricînd întrerupe conversația dintre doi interlocutori. Înalții funcționari se arătau a fi cei mai vorbăreți și mai ales în momente grave. La sfîrșitul Conferinței de la Teheran, locțiitorul unui general a citat la telefon lista pasagerilor, numele și gradele lor — unele dintre ele extrem de mari pe scară ierarhică — data și ora plecării avionului oficial. Această imprudență însemna, practic, invitarea inamicului să doboare avionul respectiv.

Fiecare mesaj care pleca dintr-o localitate oarecare din Statele Unite era mai întîi transmis prin telex la unul din cele douăsprezece birouri de telegrame ale noastre. Dacă sensul era clar și inofensiv îi acordam viza. Dacă apărea vreo

îndoială, îl examinam mai cu atenție și, în anumite cazuri, îl corectam. Astfel, un soldat nu avea dreptul să se adreseze logodnicei sale, spunîndu-i: „orhidee de patru lire sterline"; în locul acestor cuvinte, am scris: „flori de patru lire sterline", căci un nume de floare putea avea un înțeles special într-un cod.

În total, serviciile de cenzură au sesizat aproape 400 de scrisori de spionaj de cea mai mare importanță. Mulți erau sceptici în privința „istoriilor care te adormeau din picioare". Rămaseră totuși înmărmuriți cînd descoperiră următoarele: o scrisoare inofensivă în aparență, trimisă din Europa unei femei care locuia într-un hotel din New York, dezvălui, după aplicarea unui reactiv, un lung mesaj scris cu cerneală invizibilă, care începea cu aceste cuvinte: „Scrieți-i Terezei sau mergeți s-o vedeți. Ea primește bani de la M. Miller...". Mesajul n-a fost oprit imediat, ci ne mulțumirăm să continuăm urmărirea. Crezîndu-se în siguranță, ea a mai trădat, fără să-și dea seama, încă cinci complici. Toți șase au fost condamnați.

O altă spioană alcătuise un excelent sistem de comunicație care, grație cenzurii, a eșuat, totuși, lamentabil. Se ocupa cu vînzarea pe scară mondială a păpușilor unei întreprinderi. Corespondența sa comercială obișnuită constituia o acoperire ideală pentru rapoartele ce le trimitea japonezilor, cu privire la poziția și starea în care se aflau vasele de război aliate pe care ea le observa în timpul călătoriilor de afaceri efectuate pe coasta Pacificului. „A trebuit să-mi las cele trei păpuși englezești la clinica pentru păpuși, scria ea. Vor fi complet reparate în cîteva luni". Adică era vorba de trei nave britanice. „Păpușile siameze" erau în realitate port-avioanele de escortă trecute de două ori la socoteală.

Un astfel de cod ar fi putut să ne scape dacă negustoreasa de păpuși n-ar fi semnalat în anumite scrisori ale sale și numele altor negustori de păpuși. Ea le-a trimis la o adresă din Argentina ce-i fusese comunicată de japonezi, dar pe care o recopiase greșit. Scrisorile au ajuns deci la presupușii destinatari, care însă au anunțat F.B.I.-ul, iar acesta ne-a semnalat faptul. De atunci, toate scrisorile care tratau despre păpuși și erau semnate Velvalee Dickinson sau cu alt nume, au fost cenzurate sever și am obținut astfel destul de multe probe pentru a aresta persoana.

6 c. 94 A

O scrisoare care pleca în Portugalia ne-a permis să arestăm după îndelungi cercetări un agent străin, Ernest Lehmitz, domiciliat în Staten Island, un cartier din New York.

Pe lista noastră neagră se afla, de asemenea, și numele unui oarecare Hirzel, care locuia în Elveția. O scrisoare semnată R. O. Gerson, care-i era adresată, avea un aer absolut inocent și normal; ea conținea totuși un raport, scris cu cerneală simpatică, asupra producției de explozive a Statelor Unite. Am strîns multe probe de acuzare împotriva acestuia. De altfel, scrisorile următoare au demonstrat că Gerson începuse să se teamă. „Poate că o să trebuiască să fug în cele din urmă", spunea el. I-a rugat pe superiorii lui să nu-i mai scrie. Cerneala simpatică pe care o mai avea începuse să se sfîrșească; anunță că în scrisoarea următoare va trebui să scrie cu urină și o va semna „Peel". Ceea ce a și făcut, trimițîndu-le niște informații de ordin militar. F.B.I.-ul l-a arestat și, cu probele copleșitoare ce le avea, l-a forțat să mărturisească. Era contele von Rautter, cetățean american naturalizat și lucra pentru naziști.

Cenzura poștală ne-a permis să detectăm trei piste care duceau la noile baze din Alaska: o japoneză avea intenția să umble deghizată în indiană; un spion proiectase stabilirea unui post emițător în pădure; un altul solicita cerneală invizibilă.

Cenzura, sub toate formele sale, a fost de o surprinzătoare utilitate. Cu aceste ocazii am aflat multe lucruri despre americani, ascultîndu-le convorbirile telefonice și citindu-le corespondența. Dacă încălcau regulile de securitate, o făceau în general din imprudență. Mulți dintre ei ne-au mulțumit că le întrerupseserăm convorbirea pentru a le recomanda mai multă prudență.

MICROPUNCTUL

de J. EDGAR HOOVER,
șeful Biroului Federal de Investigații

La începutul lunii ianuarie 1940, într-o dimineață, un pasager stătea rezemat în coate de bastingajul unei nave care tocmai intra în portul New York. Pilotul, însoțit de obișnuiții funcționari, tocmai urca pe bord. Văzînd că nu se afla nimeni pe punte, unul dintre noii veniți se detașă de grup și murmură la urechea pasagerului:

— Vă veți numi de acum înainte S. T. Jenkins. După ce veți debarca, mergeți la hotelul Belvoir. Rămîneți în cameră și așteptați!

În seara aceea, după îndelungi ore de așteptare, Jenkins auzi o cheie întorcîndu-se ușor în broască; ușa care comunica cu apartamentul vecin se deschise și în cameră intrară doi agenți ai F.B.I.-ului. Jenkins, care aparținea aceleiași instituții, le strînse mîna și se lansă imediat în expunerea unui raport neliniștitor.

— Am urmat cursurile școlii naziste de spionaj din Hamburg, spuse el. Mi-am obținut diploma în cincisprezece zile. În discursul său de adio, dr. Hugo Sebold, directorul școlii, ne-a spus:

„Chestiunea primordială pentru agenții secreți ai Führer-ului în America de Nord și în America de Sud este de a rămîne în legătură cu noi. Americanii ne-au dat multă bătaie de cap. Dar noi vom reuși, nu după mult timp, să comunicăm reciproc din orice colț al lumii am fi, în cea mai

deplină siguranță. Nu vă pot explica acum în ce va consta acest nou procedeu, dar deschideți bine ochii și fiți foarte atenți la puncte, la toate punctele, oricît de mici ar fi ele!"

— Am fost trimis în Statele Unite fără să mi se spună nimic mai mult, adăugă agentul nostru.

Pînă în acel moment, ținuserăm la respect și spionajul german și cel japonez, descoperind întotdeauna la timp noile lor procedee de transmisie. Ajunseserăm să le identificăm mesagerii, să le descifrăm codurile, să pătrundem secretul cernelurilor lor simpatice; depistam stațiile clandestine de radio, utilizîndu-le, uneori, chiar împotriva inamicului. Într-o zi am găsit în buzunarul unui spion o cutie de chibrituri. Patru dintre ele, perfect asemănătoare cu celelalte, erau în realitate mici creioane destinate scrisului invizibil. Documentul putea fi făcut să apară imediat cu ajutorul unei soluții chimice foarte rare. Pe lîngă acest dispozitiv, am mai descoperit scrisori reproduse pe microfilme rulate în jurul unei bobine și acoperite cu fir de mătase. Unele pelicule erau ascunse în copertele periodicelor sau în rezervorul unui stilou care trebuia spart pentru a i se putea extrage prețiosul conținut.

Reușiserăm deci să dejucăm toate aceste stratageme și încă multe altele, dar ce erau acele „puncte, acele mici puncte"?

Am început prin apelarea la serviciile unui tînăr fizician din laboratoarele noastre, care făcuse minuni în domeniul microfotografiei în culori. După ce a fost pus la curent cu lăudăroșeniile acestui dr. Sebold, el fu însărcinat cu verificarea experimentală a unora din ipotezele noastre. În același timp, toți agenții noștri începură să caute cu febrilitate orice indiciu referitor la aceste misterioase puncte.

Într-o zi de august a anului 1941, mergeam în întîmpinarea unui tînăr călător care urma să sosească din Balcani. Noi știam că acest fiu de milionar era un mare zăpăcit. Din anumite motive, credeam că e agent secret german. La sosirea în țară, i-am percheziționat bagajele cu o extremă meticulozitate, de la periuța de dinți pînă la încălțăminte, hainele și hîrtiile pe care le avea asupra sa. Ținînd în mînă un plic, în așa fel ca lumina să cadă oblic pe el, unul dintre specialiștii

noștri observă deodată o slabă licărire. Acest reflex pornea de la un punct, un simplu semn de punctuație de pe plic, nu mai gros decît vîrful unui ac.

Cu infinite precauțiuni, agentul nostru detașă acest cerc negru cu ajutorul unui vîrf ascuțit: era un corp străin, infim, care fusese strecurat în fibra hîrtiei și care semăna cu orice punct ce se pune la sfîrșitul unei fraze. El fu mărit la microscop de două sute de ori. Avurăm astfel în fața ochilor reproducerea fotografică a unor instrucțiuni de spionaj bătute la mașină, al căror conținut făcea să-ți înghețe sîngele în vine:

„Avem toate motivele să credem că cercetările științifice asupra utilizării energiei atomice iau o direcție nouă în Statele Unite, grație folosirii heliului. Trimiteți continuu, fără întreruperi, informații referitoare la experiențele în curs și mai ales accentuînd asupra următoarelor puncte:

1. Ce procedeu se utilizează în Statele Unite la transportarea uraniului brut?

2. Unde se fac experiențele cu uraniu (în universități, laboratoare industriale etc.)?

3. Care sînt celelalte materii prime care servesc la aceste experiențe? Nu vă informați pentru toate acestea decît de la experții cei mai calificați".

În sfîrșit, iată despre ce era vorba: Serviciul german de spionaj găsise mijlocul de a fotografia o scrisoare de dimensiuni normale, reducînd-o pînă la mărimea unui punct. Acest micropunct era o invenție de o ingeniozitate și de o eficacitate de necrezut. El reproducea perfect caracterele imprimate sau bătute la mașină. Tînărul spion din Balcani, de exemplu, avea în buzunar patru formulare de telegramă pe care ordinele de spionaj liliputane se asemănau cu niște puncte înșirate pe un rînd: existau unsprezece micropuncte pe cele patru foi. Am găsit, de asemenea, și o peliculă minusculă, lipită sub un timbru, care servise la fotografierea a douăzeci și cinci de pagini dactilografiate de format curent. La interogatoriu, tipul n-a recunoscut nimic, dar văzînd apoi că cunoaștem secretul punctelor, a vorbit.

Fusese elevul celebrului profesor Zapp, inventatorul micropunctelor, la școala tehnică superioară din Dresda. Mesajele secrete erau mai întîi dactilografiate pe foi patrate de hîrtie, apoi fotografiate cu ajutorul unei camere-miniatură de înaltă precizie. Prima reducție obținută avea aproximativ

mărimea unui timbru poştal. Apoi se lua un nou clişeu, de data aceasta cu ajutorul unui microscop inversat. Imaginea astfel obţinută, de o dimensiune infinitezimală, era atunci developată pe o placă de sticlă unsă cu o emulsie a cărei formulă ne era necunoscută. Se reacoperea negativul cu colodiu, astfel ca să se poată detaşa în bloc emulsia de pe placa de sticlă. Pentru a realiza acest lucru, tehnicianul se servea de un ac pentru injecţii subcutanate, cu vîrful tăiat şi foarte ascuţit. Îl plasa pe acesta deasupra micropunctului şi îl desprindea de pe placa de sticlă.

Apoi, în locul de pe scrisoare unde trebuia să plaseze micropunctul, zgîria uşor hîrtia cu un vîrf ascuţit. Cu ajutorul unei seringi, „injecta" imediat punctul în corpul hîrtiei. Reaşeza după aceea fibra deasupra punctului cu un ac extrem de fin şi lipea în final fibrele hîrtiei, lăsînd să cadă în locul acela o picătură de colodiu. Pentru citirea mesajelor, spionii nazişti foloseau nişte ingenioase microscoape demontabile.

Am avut astfel posibilitatea să interceptăm sute de mesaje trimise sub formă de micropuncte. Descifrîndu-le fără întrerupere, eram zilnic la curent cu toate mişcările diferitelor reţele inamice de spionaj. Activitatea lor era redutabilă : cunoşteau deplasările navelor din canalul Panama, starea proastă în care se afla o ecluză sau alta, precum şi mărimea distrugerilor suferite de rezervoarele noastre de petrol, în timpul atacului contra Pearl Harbor-ului. Berlinul pretindea mereu tot mai multe informaţii. Percheziţionînd la un moment dat un spion, am descoperit în buzunarele lui ceva care, la prima vedere, părea a fi un inocent mesaj telefonic, scris pe o notă de hotel. Pe această bucată de hîrtie însă, se aflau printre rînduri două „puncte" care, o dată mărite, se transformară în mai multe mesaje, ca de pildă acesta :

„Ordin special :

Se semnalează că Statele Unite fabrică un praf de puşcă, care practic nu scoate fum şi a cărui flacără în momentul exploziei este foarte slabă. Avem nevoie de următoarele detalii : culoarea flăcării în momentul exploziei, culoarea fumului şi, dacă e posibil, compoziţia prafului".

Aceasta este traducerea parţială a documentului capturat de poliţia americană.

Chiar şi japonezii utilizau astfel de puncte. La data de 12 februarie 1942, a fost interceptat un mesaj transmis prin micropuncte, al nouăzecilea dintr-o serie pe care o urmărisem îndeaproape, incrustat pe plicul unei misive trimise în Brazilia ; mesajul retransmitea un ordin trimis de la Tokio unui ataşat naval al Japoniei în America de Sud.

Ca urmare a dezlegării secretului micropunctelor de către noi, un mare număr de agenţi inamici au fost arestaţi şi unele reţele de spionaj distruse. De exemplu, la un moment dat, un mesaj interceptat menţiona numele unei femei care locuia la Madrid. Consultînd giganticul nostru fişier, am descoperit că, cu mai mulţi ani în urmă, ea trimisese nişte bani, prin mandat telegrafic, unui individ din America. Acesta a fost găsit vagabondînd prin Washington. El se interesase foarte mult de o tînără americană înrolată în W.A.C. (Armata femeilor americane), care locuia în acea vreme pe coasta Pacificului. Ca întotdeauna, armata ne ajută în cercetările noastre. Tînăra primi imediat ordinul să se întoarcă la Washington. La un sfert de oră după sosirea ei în oraş, se afla deja în birourile noastre.

Îl cunoştea bine pe omul acesta ? În ciuda amabilităţii pe care a afişat-o faţă de ea, aerul lui preocupat şi disimulat displăcuse tinerei fete. Ea încetase în cele din urmă să mai corespondeze cu el. Atunci, noi îi expuserăm clar situaţia : aveam extraordinară nevoie să ştim ce se petrece în capul acestui tip. Dorea ea să accepte, ca soldat al armatei americane, să ne ajute la depistarea unui inamic ?

Rămaserăm înţeleşi ca ea să-şi întîlnească admiratorul pe stradă, ca din întîmplare. Acesta fu încîntat că o revede şi căzu în cursă, iar fata jucă splendid, timp de o lună, rolul Dalilei. Spionul se află astăzi în închisoare pentru că vînduse un secret inamicului şi se lăudase apoi tinerei americane, crezînd, nu fără înfumurare, că aceasta îl iubea destul de mult pentru a-i putea deveni complice.

Cazul cel mai important pe care l-am elucidat, graţie descoperirii acestor micropuncte, a fost legat de America de Sud. O serie întreagă de oameni de acolo expediau scrisori în Germania şi toate erau ticsite de micropuncte. Erau tot felul de scrisori, de dragoste, de afaceri, misive familiale. Toate păreau inofensive, dar mesajele pe care le conţineau tratau despre sabordarea [1] vaselor germane aflate în porturi neutre şi

[1] Sabordare — scufundare intenţionată a unui vas de către propriul său echipaj.

dădeau detalii despre producţia de război a Statelor Unite. Scrisul nu era niciodată acelaşi, maşinile cu care fuseseră dactilografiate erau diferite, dar micropunctele găsite erau fabricate de aparate asemănătoare, iar semnăturile mesajelor erau făcute de aceeaşi mînă. Totul pleca deci de la una şi aceeaşi organizaţie. Veni totuşi şi ziua cînd, după ce răscolise întreaga Americă de Sud, oraş cu oraş, după ce supravegheaseră magazinele, birourile de afaceri şi casele de locuit, autorităţile sud-americane, ajutate de agenţii noştri, reuşiră, în sfîrşit, să pună mîna pe o importantă reţea a spionajului nazist.

Iată cum, pe lîngă multe altele, am reuşit să dejucăm unele din planurile inamicului, datorită informaţiilor procurate de unul din agenţii noştri care se strecurase chiar în anturajul dr. Sebold.

ADEVĂRUL DESPRE TRAGEDIA DE LA PEARL HARBOR

de EDWIN MÜLLER

Atacul japonez asupra Pearl Harbor-ului a urmat, după cum se ştie, un plan alcătuit foarte savant pînă în cele mai mici amănunte. Ceea ce se ignoră însă, este faptul că acest plan nu a fost pregătit la Tokio, ci la Washington, şi nu de japonezi, ci de către Biroul de Operaţiuni Navale al Statelor Unite.

Pentru a explica acest lucru, trebuie să ne întoarcem în luna ianuarie a anului 1932. În această perioadă, o armată întreagă, de aproximativ două sute de nave — cea mai mare concentraţie de vase de război care s-a văzut vreodată —, a fost trimisă în largul apelor Californiei, în vederea executării unor mari manevre în Pacific. Tema manevrelor era atacul bazei de la Pearl Harbor de către o parte a flotei, în timp ce cealaltă parte, sprijinită de forţele armate terestre ale garnizoanei, urma să asigure apărarea.

Asaltatorii aceştia au revoluţionat noţiunile de strategie navală ale timpului. Două portavioane, Saratoga şi Lexington, acompaniate de o escortă de patru distrugătoare, s-au avîntat în Pacificul Oriental, lăsînd departe în urma lor magnificele unităţi oceanice de cuirasate şi distrugătoare. De altfel, Saratoga şi nu un cuirasat purta însemnele amiralului H. E. Yarnell, comandantul acestei formaţii de tip nou, numită „task force“. Amiralul studia de foarte multă vreme posibilităţile de luptă ale forţelor militare aeronavale. El efectuase numeroase zboruri în fruntea escadrilelor sale, fapt neobişnuit pentru marina timpului. Din aceste motive era în măsură să

aplice strategia atacului aeronaval asupra unui obiectiv, pe care îl cunoștea bine tocmai fiindcă zburase de multe ori pe deasupra lui.

Apărarea Pearl Harbor-ului fusese pregătită pentru un asalt venit de pe mare. Forțele apărării constau dintr-o escadrilă de nave oceanice care aveau sarcina să protejeze împrejurimile, o flotilă de submarine care stăteau adăpostite în radă, o divizie de uscat și un ansamblu impresionant de artilerie de coastă, care se puteau deplasa cu rapiditate pe o remarcabilă rețea de căi ferate și drumuri. În sfîrșit, protecția antiaeriană era asigurată de bateriile D.C.A.-ului, de o sută de avioane de vînătoare și de bombardiere.

După cum sperase amiralul Yarnell, „atacatorii" au ajuns la aproximativ douăzeci și patru de ore de zbor de Oahu, insula unde este situat Pearl Harbor-ul, pe o vreme foarte proastă. Astfel, mica formație putea deveni invizibilă față de apărători. Pe ocean, două portavioane și patru distrugătoare nu înseamnă mare lucru, mai ales că era așteptată o mare flotă de invazie. Nimeni nu le observa deci apropierea.

Sîmbătă, 6 februarie, către sfîrșitul după-amiezei, inamicul mai avea doar o noapte de drum pînă la atingerea insulei Oahu. Amiralul considera că duminică, în zori, forțele apărării vor fi ceva mai puțin vigilente decît în mod obișnuit.

La căderea nopții, portavioanele și distrugătoarele înaintau cu toată viteza, cu toate luminile stinse și în pauză de emisie-recepție radio. Au avut de suportat mari averse de ploaie, cu nori joși și vînt din ce în ce mai puternic, adică un timp ideal pentru obținerea unei surprize. Se punea însă problema dacă aparatele de zbor puteau părăsi bordul navelor în asemenea condiții. Apa mării pătrundea peste bordurile distrugătoarelor, iar portavioanele înseși erau supuse unui puternic tangaj.

Amiralul Yarnell a reținut avioanele pînă la șaizeci de mile depărtare de Oahu, la o jumătate de oră înainte de apariția zorilor. Atunci, în totală obscuritate, au decolat în chip miraculos o sută cincizeci și două de aparate de zbor, în timp ce portavioanele se luptau din greu cu valurile.

Acest prim atac simulat asupra Pearl Harbor-ului venea dinspre nord-est, exact ca și cel de-al doilea, al japonezilor, care va pricinui moartea atitor oameni și atîtea distrugeri, nouă ani mai tîrziu. În timpul iernii, vînturile musonice suflă dinspre nord-est și se ciocnesc de lanțul muntos Koolau, înalt de șapte sute de metri, unde își lasă toată umiditatea. Nici nu

se putea dori ceva mai bun pentru un atac aerian, din moment ce avioanele puteau străbate neobservate acest veritabil zid de nori în ultimul moment și să năvălească deasupra Pearl Harbor-ului pe un cer liber, înainte ca apărătorii să aibă timp să se ridice în aer pentru a intercepta agresorul.

Același lucru s-a întîmplat duminică, la data de 7 februarie 1932. Bombardierele grele, bombardierele de asalt, bombardierele torpiloare, avioanele de vînătoare plecate de pe Saratoga și Lexington au străpuns norii pentru a surprinde fără protecție cea mai mare bază navală a americanilor. Fiecare grup avea un rol bine determinat. Avioanele de vînătoare au „nimicit" aparatele de pe sol cu un foc simulat de mitraliere. Nici un avion al apărării nu și-a luat zborul în timpul atacului, în vreme ce celelalte escadrile simulau lansarea de bombe asupra instalațiilor militare și „scufundau" navele din radă. „Asaltatorii" beneficiau de o absolută stăpînire a aerului. Marina americană întreagă să fi fost reunită în port și bombardierele amiralului Yarnell, înzestrate cu proiectile reale, tot ar fi scufundat sau deteriorat toate navele, fără nici o excepție.

Ofițerii care comandau diversele unități ale marinei au făcut „critica" manevrelor chiar pe locurile dezastrului ipotetic.

Statele-majore americane au discutat extrem de mult concluziile acestui exercițiu. Mulți strategi și-au dat seama că ceea ce se petrecuse revoluționa de fapt toate teoriile navale în vigoare ale timpului.

Natural că unii s-au arătat sceptici. Ei au susținut că succesul operațiunii se datora în mare parte elementului surpriză. Este adevărat că potrivit previziunilor amiralului Yarnell, apărătorii s-au arătat a fi mai puțin dinamici într-o dimineață de duminică decît în oricare altă zi. Cu toate acestea, chiar dacă s-ar fi aflat în forma lor cea mai bună, ei n-ar fi putut reacționa mai eficace.

Majoritatea generalilor și-au exprimat dorința de a se proceda la revizuirea structurii Marinei americane în lumina marilor manevre din Pacific, din anul 1932. Ei au lansat revoluționara idee că marina trebuie să fie reorganizată luînd portavioanele ca unitate de bază, cuirasatele și celelalte nave de suprafață rămînînd doar niște forțe complementare, în total contrast cu vechea strategie, în care elementul central era reprezentat de cuirasat, forța aeronavală constituind doar o

anexă. Nenorocirea a făcut ca aceştia să nu fie ascultaţi sau, mai precis, acest lucru n-a fost luat în serios la Washington.

De fapt, discutarea manevrelor nu a avut loc numai la Pearl Harbor. Acum se cunoaşte deja că un alt gen de discuţii a avut loc puţin timp după aceea la Tokio.

În vreme ce escadrilele asaltatorilor se năpusteau asupra Pearl Harbor-ului, reţeaua serviciului de spionaj japonez din Oahu îşi plasa observatori în toate punctele ridicate ale insulei, fiecare din ei avînd cîte un motiv plauzibil de a se afla acolo, fie că erau ascunşi în mărăcinişul care înconjura rada, fie că se prefăceau că prind peşte la mică distanţă de mal. După terminarea manevrelor, la Honolulu, în toate locurile publice unde se găseau marinari americani sau ofiţerii lor, alţi spioni le ascultau conversaţiile.

Atît de bine era organizat totul, că întreaga masă de informaţii, cu îngrijire triată la Tokio, a furnizat tema a numeroase manevre secrete ale flotei mikado-ului [1]. Ştim astăzi că experţii navali japonezi ajunseseră la aceeaşi concluzie ca şi cei mai clarvăzători amirali americani, cum că arma de bază a marinei moderne sînt portavioanele şi că în jurul acestui tip de vas şi al forţei aeronavale trebuie concentrată capacitatea de lovire a flotei de război, şi nu în jurul marilor unităţi de suprafaţă. Astfel, profitînd de lecţia de manevre din anul 1932, japonezii au întreprins ceea ce amiralii americani, partizani ai cuirasatelor, au refuzat să facă. Ei şi-au reorganizat deci marina de război.

Aşadar, ei îşi dăduseră seama că li se făcuse pur şi simplu cadou un excelent plan de atac, clar şi uşor de realizat, care permitea distrugerea celei mai mari părţi a Marinei americane. Acest plan a fost pus în aplicare de către ei la 7 decembrie 1941.

La 8 decembrie, unii dintre ofiţerii care pilotaseră avioanele plecate de pe Saratoga şi Lexington în anul 1932 au citit, nu fără amărăciune, desigur, detaliile agresiunii japoneze; „Iată, spuneau ei, tot ceea ce am simulat noi că facem acum nouă ani, în ziua aceea, japonezii au repetat întocmai, dar cu bombe adevărate".

Avînd în vedere anumite aspecte, atacul japonez de la 7 decembrie a fost mai greu de realizat decît cel al manevrelor din anul 1932. În principiu, apărarea era mai puternică. Totuşi, a fost suficientă o singură slăbiciune în sistemul american de protecţie pentru ca japonezii să obţină efectul de surpriză trecînd bariera de nori de deasupra lanţului muntos Koolau.

[1] Mikado — numele pe care europenii l-au dat împăratului Japoniei.

E cazul însă să se spună că din alte puncte de vedere atacul japonez a fost mai uşor de realizat. Avioanele americane erau aliniate aripă lîngă aripă pe aerodromuri, aşa că au fost distruse fără nici o greutate. Mai mult, aproape întreaga flotă a Pacificului era ancorată la Pearl Harbor.

Această tragedie a dat lovitura de graţie vechilor teorii. Într-adevăr, soarta a vrut ca nici unul din portavioanele americane să nu se afle în port la 7 decembrie 1941. Şi astfel, formaţiunea de luptă aeronavală a devenit formaţiunea tactică normală.

CINCI OCAZII PIERDUTE

de WALTER LORD

Problema aflării celui care poartă responsabilitatea dezastrului de la Pearl Harbor n-a încetat să constituie, de la 7 decembrie 1941 încoace, obiectul unor vii controverse în Statele Unite. Nu e nimic de mirare în acest lucru, deoarece atacul-surpriză executat de cele 353 de avioane japoneze a fost încununat de una din victoriile cele mai puțin costisitoare din istorie. Iată bilanțul bombardamentului care a durat numai două ore : opt cuirasate scufundate sau scoase din luptă, un mare număr de crucișătoare și de torpiloare avariate, principalele șase baze aeriene din Oahu, cu cea mai mare parte din aparatele lor de zbor, distruse și mai mult de 2 400 de americani omorîți. Japonezii, revenind la portavioanele lor, nu au avut de irosit mult timp cu calcularea pierderilor : doar 29 de aparate de zbor și 55 de oameni.

Numeroși specialiști au studiat îndelung diversele aspecte ale acțiunii. Printre altele, s-a constatat că au existat anumite lipsuri care au împiedicat evitarea dezastrului de la 7 decembrie. Ne putem întreba, desigur, dacă Washingtonul furnizase suficiente informații și dacă comandamentul local al insulelor Hawai a știut să interpreteze cu discernămînt și să exploateze eficace materialul primit pe diverse căi. Sigur este că, în orele care au precedat dezastrul, de cinci ori a existat posibilitatea ca acesta să fie evitat, dar toate cele cinci ocazii au fost pierdute succesiv.

Prima dintre acestea s-a ivit în ajunul zilei fatale, la 18 h 30′, atunci cînd flota japoneză se afla la 800 de kilometri

în larg. Honolulu se răsfăța sub ultimele raze de soare, într-o stare de liniște pe care multă vreme n-o va mai putea regăsi. Locotenent-colonelul George Bicknell intră în mare grabă la comandantul șef, generalul de corp de armată Walter Short. El aducea o informație de cel mai înalt interes. Serviciul de contraspionaj captase o convorbire telefonică : un japonez din Honolulu fusese chemat de către Tokio, pentru a furniza informații despre avioanele și flota americană, despre proiectoarele existente pe insulă, despre condițiile meteorologice și despre... flori. „Pentru moment, răspunsese japonezul din Honolulu, există mai puține flori decît în oricare altă perioadă a anului, cu excepția numai a florilor de hibiscus".

Cei doi ofițeri au început să reflecteze. Nimeni nu-și putea permite luxul unei convorbiri telefonice peste Pacific numai pentru plăcerea de a vorbi despre flori. În schimb, care spion avusese bizara idee de a utiliza un mijloc atît de puțin discret ca telefonul ?

Și astăzi însă, sensul veritabil al acestei conversații nu este clar, deși, cu avantajul pe care ni-l oferă trecerea anilor, pare a fi foarte suspectă. În tot cazul, atunci cînd i-a fost raportată, generalul Short, după o oră de deliberare cu statul său major, a ajuns la concluzia că noaptea fiind cel mai bun sfătuitor, chestiunea va fi reluată în dimineața următoare. Și seara s-a scurs lent, o seară foarte liniștită, de altfel.

A doua zi de dimineață la 3 h 42′, în timp ce flota japoneză nu se afla la mai mult de 450 de kilometri, micul dragor de mine, Condor, a observat un periscop în fața intrării în rada Pearl Harbor-ului. Prin radio, el a anunțat de urgență torpilorul Ward, care patrula în regiunile de țărm. Ward a pornit imediat spre punctul cu pricina și a scrutat îndelung marea, dar în zadar.

Nimeni nu a raportat însă forurilor superioare despre acest incident. Comandantul Condorului a crezut, reacție foarte normală după o oră de cercetări zadarnice, că s-a înșelat. Ward a considerat că nu era cazul să raporteze din moment ce Condor, autorul alarmei, se abținuse de la acest gest. Cît despre postul de radio al bazei navale, care nu pierduse nici un detaliu al incidentului, el nu a raportat nimănui, socotind că acest lucru trebuie să-l facă Condorul sau torpilorul Ward. Astfel, ei au lăsat să le scape o nouă șansă. Periscopul aparținea desigur unui submarin japonez ; unul din acele submarine care trebuiau să susțină atacul aerian. Și chiar în momen-

tul în care se schimbau ultimele mesaje între Condor și Ward, primele bombardiere japoneze decolau deja de pe portavioanele aflate la numai 370 de kilometri distanță de insulă.

Este 6 h 45′. Escadrilele aeriene inamice se află la circa 290 de kilometri de coastă. Chiar la intrarea în radă, Ward, care patrula în continuare, observă puntea unui submarin necunoscut. Se îndreaptă către acesta, trage, aruncă grenade și reușește să-l scufunde. Un avion al marinei pornit în recunoaștere, care se alătură luptei, a lansat cîteva bombe. Și Ward, și avionul au avizat, separat, autoritățile de pe uscat, că un submarin a fost scufundat în apele interzise. Reacția, desigur normală, a autorităților, s-a redus la cîteva convorbiri telefonice între ofițerii de grad superior. Ce înseamnă asta ? Există oare ceva cu adevărat acolo, în locul acela ? Totul sfîrși însă prin a se admite că putea fi vorba de o epavă sau de o geamandură... poate chiar de un submarin american scufundat din eroare. Pentru liniștirea conștiințelor, un torpilor care se afla gata pregătit a fost trimis alături de Ward și s-a luat hotărîrea ca ceilalți să aștepte evenimentele.

La ora 7, avioanele japoneze erau la mai mult de 220 de kilometri. Este momentul în care doi soldați de la stația radar din Opana au observat pe ecranul lor un număr nemaipomenit de ecouri, un număr atît de mare, încît, la început, au crezut că aparatul e dereglat. Dar, foarte repede, ei au constatat că aparatul era în regulă și că un mare număr de avioane se îndrepta spre arhipelag. Imediat au telefonat centrului de informații. Ofițer de serviciu era un tînăr locotenent care îndeplinea o asemenea funcție pentru a doua oară în viața lui și nu se pricepea la radare. Nici unul din superiorii săi nu se afla prezent acolo în ziua aceea.

Astfel, totul a rămas în grija tînărului ofițer, descumpănit în fața acestei situații ; nimeni care să-i dea deslușiri, nimeni în subordine, numai el singur, fără nici cea mai mică idee despre o asemenea problemă. Își aminti însă că auzise la postul de radio din mașina sa, atunci cînd venea la serviciu, la ora 4 dimineața, discurile de muzică hawaiană transmisă de K.G.M.B. Își mai aduse aminte că, atunci cînd erau așteptate avioane din California, K.G.M.B.-ul transmitea toată noaptea muzică, pentru a le ghida. El trase deci concluzia că era vorba de avioane americane. Deducție foarte naturală, ca și răspunsul pe care-l dădu oamenilor de la stația radar : „Nu vă neliniștiți". Cei doi soldați au continuat să noteze apropierea

7 c. 94 A

avioanelor: 7 h 15′, distanță 148 de kilometri; 7 h 25′, distanță 100 de kilometri. La 7 h 39′, osciloscopul radarului pierdu contactul: aparatele de zbor erau prea aproape.

Cam în același timp, un mărunt telegrafist, Tadao Fuchikami, ieșea din biroul telegrafului companiei radio din Honolulu, purtînd o telegramă adresată generalului comandant șef. Mesajul fusese redactat în urmă cu o oră și jumătate la Washington, de către generalul Marshall. Acesta aflase că japonezii erau pe cale să rupă toate negocierile diplomatice cu Statele Unite și că reprezentanții lor primiseră ordin să-l înștiințeze de acest lucru pe secretarul de stat, Cordell Hull, la ora 1 după-amiază, ora locală a Washingtonului. Era evident că ceva anume se va petrece la acea oră, undeva. Nu i-a trebuit multă vreme ca să-și dea seama de ce anume se va întîmpla în acest moment, la 7 h 30′ dimineața, la Pearl Harbor, oră ideală pentru un atac aerian prin surprindere.

Generalul nu a avut decît un gînd: să dea alarma. Imediat a redactat un mesaj. Un aparat telefonic cu legătură directă pentru Honolulu, prevăzut cu un dispozitiv de telefonie secretă bazat pe amestecarea frecvențelor, se afla pe masa sa. Dar generalul refuză să folosească telefonul, din teama de a nu compromite securitatea întregului sistem de transmisii. Hotărî deci ca mesajul să fie transmis prin radio, ceea ce însemna la fel de repede sau cel puțin aproape la fel de repede. Dar, în dimineața aceea, din cauza numeroșilor paraziți, transmisia se făcea foarte greu și mesajul putea să nu ajungă în bune condițiuni. De aceea, un ofițer de transmisiuni bine intenționat a decis să-l expedieze prin telegraful civil.

Telegrama a ajuns la Honolulu la o oră și jumătate după ce fusese redactată de generalul Marshall, mai precis la 7 h 33′. Ea era acum băgată într-un plic, fără ca nimic să indice extrema sa urgență. De asemenea, Tadao Fuchikami a mai întîrziat cîteva minute pe drum cu camarazii săi înainte de a încăleca pe motocicletă. În momentul pornirii, el a putut vedea nori neliniștitori de fum negru ridicîndu-se din Pearl Harbor spre cerul matinal: atacul japonez fusese declanșat.

Și astăzi încă, se înfruntă păreri dintre cele mai contradictorii. Dar orice au făcut sau n-au făcut înaltele comandamente, atît cel de la Washington cît și cel de la Pearl Harbor, iată care au fost ocaziile pierdute pentru evitarea dezastrului.

PERCHEZIȚII

de WILLIS GEORGE

Într-o noapte, la puțin timp după atacul de la Pearl Harbor, eram de gardă la Serviciul de informații al marinei, la New York. La ora 11, calmul biroului a fost deranjat de zgomotul sacadat al telexului. Un mesaj din Washington mă lansă în ceva ce nu poate fi numit altfel decît o carieră de spărgător oficial.

Mesajul preciza că atașații unei anumite ambasade din Washington erau bănuiți de a fi ars în ajun niște documente. N-am putea noi descoperi într-un fel, dacă nu și consulatul lor din New York făcuse același lucru?

Am cerut superiorului meu permisiunea de a face cercetări la fața locului. Acesta, spre deosebire de majoritatea ofițerilor, nu se temea de responsabilități atunci cînd existau temeri că și-ar putea risca, cumva, cariera.

— Du-te, îmi spuse el, dar nu uita că consulatele sînt teritorii străine. Dacă vei fi prins, lucrul acesta va fi extrem de jenant pentru Departamentul Marinei.

Era foarte lesne de înțeles; de aceea trebuia să născocesc un plan de acțiune care să înlăture maximum de riscuri posibile. În primul rînd am făcut cunoștință cu paznicul de noapte al imobilului în care consulatul ocupa un etaj întreg. I-am arătat legitimația. Din fericire, acesta era un fost soldat al marinei, așa că acceptă bucuros să-mi dea tot ajutorul posibil.

— Nu e nimeni de gardă noaptea, în afară de liftierul particular al consulatului, îmi spuse el.

Am împrumutat de undeva o legitimație de lucrător de întreținere a imobilelor. Deghizat astfel în salariat al imobilului respectiv, am urcat cu două etaje mai sus de etajul la care se afla consulatul, cu un alt ascensor. Apoi am coborît imediat pe scări și am deschis ușa consulatului cu un șperaclu luat de la paznic. Am fost izbit de la intrare de un miros de hîrtie arsă. Bănuielile noastre erau deci adevărate. Dar acolo mai existau o serie întreagă de safeuri și de clasoare încuiate cu cheia. Eram sigur că acestea ascundeau documente importante. M-am decis să revin însoțit de personalul și de utilajul necesar, pentru a deschide safeurile și clasoarele. Șeful meu intră în joc încă o dată, fără să mai aștepte ordin de la Washington. Ne dădeam însă perfect de bine seama că a scotoci într-un coș de hîrtii era una și a lua inițiativa forțării unui safeu, alta.

— Nu-ți pun decît o singură condiție, îmi spuse el, să vă faceți treaba în așa fel, încît nimeni să nu observe că aceste safeuri au fost atinse.

A doua zi de dimineață, am început să-mi recrutez o echipă capabilă să ducă la bun sfîrșit ceea ce aveam de gînd să întreprind. Ea număra un lăcătuș specialist în safeuri, un lingvist care trebuia să ne indice documentele demne de a fi fotografiate și, în sfîrșit, un fotograf de prima clasă care urma să facă microfilmele. Siguranța britanică „ne împrumută" o persoană de vreo cincizeci de ani, care, înarmată cu un arsenal întreg de instrumente, putea desface orice fel de scrisori sigilate, fără a lăsa urme perceptibile cu ajutorul razelor ultraviolete. Eram însoțiți de o ceată întreagă destinată supravegherii imobilului și însărcinată să ne anunțe imediat, în cazul în care un funcționar al consulatului ar fi intenționat să urce.

Cînd a fost deschis primul safeu, am încercat toți în același timp să-i scrutăm interiorul. Modul în care făceam să dispară toate urmele trecerii noastre era, indiscutabil, foarte fantezist. Am reușit totuși să facem în așa fel ca să nu fim descoperiți, iar cercetările noastre își urmară cursul în fiecare noapte. La un moment dat, din nefericire, aparatul nostru de fotografiat a căzut cu zgomot pe podea. Nu se întîmplă nimic pe moment, dar liftierul auzise zgomotul și îl semnală superiorilor săi. Într-una din nopțile următoare, un fel de-al șaselea simț mă avertiză că ceva nu e în ordine. M-am hotărît să vizitez întîi eu singur locul, înainte de a-mi urca echipa. Mi-am luat legitimația de lucrător și, însoțit de șeful echipei de întreținere a imobilului, am pătruns în consulat. Am fost inundați dintr-o dată de lumină și ne trezirăm față în față cu consulul și cu un paznic, amîndoi

cu revolverele în mîini. Legitimațiile noastre de lucrători salvară situația. Consulul se scuză că ne-a luat drept niște spărgători.

După acest incident am putut să remarc de la postul meu de observație instalat într-un imobil vecin, că paznicul sosea în fiecare după-amiază la ora 5 și își petrecea noaptea stînd în post, făcînd practic orice vizită imposibilă. Trebuia deci să mă debarasez într-un fel de el. Într-o noapte, m-am furișat pînă la cel de-al doilea etaj, am rupt cu zgomot un scaun, nu departe de casa ascensorului, apoi m-am retras în cea mai mare grabă. La o jumătate de oră mai tîrziu, consulul, chemat de paznic, cobora dintr-un taxi. Din imobilul vecin îl vedeam cum inspectează locurile cu nervozitate. La cîteva zile după aceea, am repetat aceeași figură... care obținu același rezultat. Numai că, de astă dată, consulul era furios. Fusese de destule ori deranjat pentru asemenea plimbări ridicole. Începînd cu cea de a doua zi, paznicul nu mai apăru ; evident că consulul se hotărîse să se lipsească de serviciile lui.

Noi ne reluarăm cercetările, dar cu mult mai multă prudență, căci acum știam că consulul nu mai e atît de încrezător. Am făcut o aspră ucenicie. Ne-au fost necesare zece săptămîni pentru a ne îndeplini misiunea. Cînd am terminat-o, în sfîrșit, fotografiaserăm toate documentele importante ; posedam codurile secrete ale consulatului, un fișier al prietenilor Axei în Statele Unite și o mulțime de probe care dovedeau că naziștii se serveau de acest consulat pentru a conduce în voie o largă rețea de spionaj.

În cei doi ani care urmară, am efectuat 150 de astfel de vizite clandestine fără a fi surprinși, din fericire, mai ales că, în timpul acestor expediții, operam pe propria noastră răspundere. Acționînd în afara legii, nu ne puteam aștepta ca guvernul nostru să ne recunoască acțiunile și să ne vină în ajutor, dacă, din nenorocire, am fi fost prinși.

Cînd, la 7 decembrie 1941, America a fost nevoită să intre în război, țara a fost cuprinsă de o veritabilă psihoză de spionaj. Nici noi n-am făcut excepție de la această regulă. Soneriile telefoanelor noastre aproape că nu se întrerupeau niciodată. Într-una din nopți, cineva ne-a avertizat că la fereastra unei clădiri mari apărea o lumină intermitentă. Un spion care semnaliza ceva ! Ne-am pregătit în grabă și, forțînd ușa apartamentului desemnat, am pus mîna pe „spion". Semnalul luminos se dovedi a fi un magnific acvariu înzestrat cu o insta-

lație electrică, care se aprindea și se stingea automat în vederea asigurării temperaturii dorite pentru peștișorii exotici.

Primeam rapoarte telefonice care semnalau transmiterea unor mesaje suspecte pe unde scurte sau anunțau prezența unor submarine germane în golful Hudson. Multe din aceste informații se dovedeau a fi neîntemeiate, dar trebuiau totuși să fie controlate.

Asemenea lucruri mi se păreau de-a dreptul puerile. Eu eram ros de gîndul aflării secretelor care se ascundeau în dosarele și casele de bani ale sutelor de societăți germane instalate în Statele Unite. De aceea, ideea unor incursiuni clandestine sau, ca s-o spun pe de-a dreptul, a unor „furturi prin spargere", își făcu iar loc în capul meu. Succesul nostru inițial, cu ocazia cercetărilor în consulatul menționat, demonstrase că această metodă era foarte eficace.

În realitate, tocmai acest prim succes era pe cale să ne piardă. Noi ne dădeam perfect de bine seama că eram încă novice în asemenea treburi. Autoritățile, dimpotrîvă, credeau că eram capabili să facem percheziții de acest gen pe scară largă. A trebuit să antrenăm fără întîrziere cam vreo cincizeci de oameni la forțarea broaștelor cu șperaclele și la deprinderea a tot felul de subtilități necesare deschiderii caselor de bani. Această activitate secretă era relativ ușor de ascuns față de suspecți, dar mult mai greu față de prietenii noștri. Laboratorul de cercetări înființat de noi deveni curînd, pentru ofițerii în trecere, obiectul unei curiozități neliniștitoare. Tehnicienilor noștri le plăcea să se laude, în fața acestor domni, cu ușurința de care dădeau dovadă la deschiderea clasoarelor cu vîrful unei sîrmulițe de fier sau cu un ferăstrău pentru metale, cu metodele lor de forțare a broaștelor, de deschidere a scrisorilor, într-un cuvînt cu tot ceea ce realizam noi. Se făcea foarte des aluzie la lucrările în curs. Într-o zi, la un cocteil, o tînără femeie îmi comunică o mulțime de informații referitoare la operațiunile noastre. Le aflase de la un ofițer de intendență care pretindea că face parte din grupul nostru.

Dar, în ciuda acestor handicapuri, noi continuam să ne perfecționăm tehnica și utilajul.

Una dintre expedițiile noastre cele mai fructuoase a avut loc la Chicago, într-unul din elegantele birouri ale lui Stephen K. Ziggly, instalat la cel de-al doisprezecelea etaj al unei clădiri. În mod oficial, Ziggly se ocupa de bănci și de asigurări. Își cîștigase o reputație universală în aceste două branșe. Autoritățile americane bănuiau că se dedicase unei alte activități mult mai periculoase, ca aceea a conducerii unei rețele naziste de spionaj. Sediul afacerilor sale era situat într-o capitală neutră din Europa.

Atunci cînd Ziggly își instală birourile la Chicago, modifică totul, de sus pînă jos, în așa fel că vizitatorii trebuiau să treacă, pentru a ajunge la biroul lui, pe sub ochiul vigilent al funcționarilor din patru servicii. La puțină vreme după instalarea sa, acesta se plînse administratorului imobilului că femeile de serviciu deterioraseră din neglijență un document prețios. Ca urmare, el ceru autorizația să folosească pentru îngrijirea birourilor propriul său personal.

Timp de trei luni am examinat toate bucățile de hîrtie care proveneau de la birourile lui Ziggly. Acesta desena cu perseverență; dar desenele sale reprezentau aproape întotdeauna tunuri, vase, avioane și bombe. Din timp în timp, era găsită cîte o schiță care semăna foarte mult cu un radar. În cele din urmă, ne-am decis să-i facem o vizită clandestină.

În calitate de șef al expediției, purtam un revolver și un baston, ca și alți trei oameni din escortă. Ceilalți erau înarmați cu cîte un cartuș de gaz lacrimogen în formă de creion. Prima mea grijă a fost să intru în relații cu administratorul imobilului. Acesta, împreună cu proprietarul, care fusese deja prevenit, ne-a fost de mare ajutor. Proprietarul ne ceru totuși să inventăm un pretext rezonabil pentru pătrunderea noastră în imobil. I-am sugerat să ne treacă drept un grup de ingineri sosiți pentru a constata oscilațiile clădirii.

— Toate construcțiile, i-am explicat eu, sfîrșesc prin a se crăpa în locurile unde presiunea este mai mare. Pericolul raidurilor aeriene face plauzibilă verificarea acestor puncte slabe.

Tot sub același pretext am făcut să fie oprite toate ascensoarele ale căror vibrații, în timpul experiențelor, ar fi putut influența instrumentele noastre de precizie. În felul acesta deci nu puteam fi deranjați.

— De acord, a răspuns proprietarul, vă veți prezenta aici ca ingineri.

Am examinat apoi situația celor cinci salariați ai imobilului care lucrau în tura de noapte. Unul dintre ei, al cărui trecut mi se păru suspect, a fost mutat în tura de zi. În acest timp, cei ce se ocupau de aparatele de transmisie radio reperară locurile în care ne-am fi putut parca mașina, cît mai

aproape de imobil. Doi oameni ai Siguranței, în bluze de zugravi, începură să trebăluiască prin holul în care dădeau birourile lui Ziggly. După două zile, „zugravii" se declarară capabili să identifice întregul personal al lui Ziggly.

Împreună cu lăcătușul am făcut întîi o vizită preliminară. Cu foarte multă grijă, fiindcă știam că Ziggly, fiind efectiv un spion, instalase mai mult ca sigur tot felul de capcane, expertul meu studie broasca ușii de la intrare timp de mai mult de un sfert de oră. Apoi, lucrînd pe același palier, se apucă să fabrice pe loc o cheie.

Cu ajutorul unui plan al apartamentului, am notat locul scaunelor, birourilor, clasoarelor, fișierelor și al altor mobile din fiecare încăpere și în cea mai perfectă liniște. Apoi, am trecut la depistarea capcanelor. Pe marginea unei ferestre, în spatele biroului lui Ziggly, am descoperit o valiză mare, de la care pornea un fir bine ascuns, ce făcea legătura cu pămîntul. L-am deconectat și am deschis valiza. Ea conținea un dispozitiv care înregistra sunetele, cu un sistem de declanșare extrem de sensibil ; la cel mai mic cuvînt pronunțat în încăpere, aparatul se punea în mișcare și sunetele înregistrate de microfoane erau imprimate în liniște pe o peliculă.

Unul din microfoane era plasat pe o etajeră din spatele biroului lui Ziggly, altul era ascuns sub o masă mică din mijlocul camerei. Nu departe de acolo, un bar-miniatură masca un safeu „inviolabil". Numărul lui a fost imediat notat. Înainte de a părăsi biroul, am inspectat cu grijă locurile, pentru a ne asigura că totul a fost pus la locul lui. Au fost șterse urmele tălpilor noastre de cauciuc de pe parchetul ceruit. Am reconstituit chiar și ușoara umbră de praf care acoperea valiza, cu ajutorul pulverizatorului nostru cu talc și praf de cărbune. La plecare, am reperat locurile pe unde putea fi posibilă o retragere, în cazul că am fi fost deranjați vreodată și am găsit o cabină de toaletă, în care puteam efectuat lucrările noastre de foto.

După trei zile de la această inspecție preliminară, în jurul primei ore a dimineții, grupul nostru alcătuit din 11 oameni sosi în imobil, adus de mai multe mașini și un camion mare, închis, pe care erau scrise următoarele cuvinte : „Întreprinderea de mecanică industrială Nord-Vest".

Noi închiriaserăm într-adevăr un birou, pe ușa căruia am scris numele întreprinderii. Numărul său de telefon și adresa figurau în anuar.

Am descărcat din camion o duzină de cutii și valize care purtau numele firmei. Ele conțineau în primul rînd materialul nostru de percheziție și apoi toate instrumentele care trebuiau să servească la înregistrarea oscilațiilor. Un operator radio și un agent de-al Siguranței, care îi cunoșteau din vedere pe salariații lui Ziggly, rămăseseră ascunși în camion. O mică deschizătură făcută într-o parte a vehiculului le permitea să vadă bine intrarea principală.

Exact ca un străin, l-am acostat pe administrator în vestibul și i-am arătat contractul semnat de proprietar, care ne însărcina cu detectarea oscilațiilor imobilului. Am cerut să fie oprite ascensoarele. Două dintre ele au fost rechiziționate de către „inginerii" care le imobilizară la etaje diferite, după ce au ajuns pe scări, cu materialul, la etajul al doisprezecelea. Își lăsară paltoanele, șepcile și pantofii în ascensor, declarînd liftierului că zgomotul surd al tocurilor declanșa vibrații destul de puternice pentru a putea impresiona instrumentele.

Unul dintre oamenii noștri, înarmat cu cheia confecționată de lăcătuș, plecă înainte pentru a deschide ușa biroului lui Ziggly și a se asigura că nu vom cădea în vreo cursă. Dacă ar fi fost descoperit, ar fi putut trece drept un hoț și s-ar fi salvat cum ar fi putut. Dar calea era liberă ; el pătrunse în cameră, deconectă magnetofonul, lăsă storurile negre și aprinse lumina. La semnalul său intră restul trupei, fiecare avîndu-și atribuțiile sale. Operatorul radio stabili legătura cu camionul din stradă, fotograful își instală materialul în cabina de toaletă, iar lăcătușul forță broasca unui birou situat de cealaltă parte a culoarului, în scopul folosirii acestei ieșiri pentru o eventuală retragere.

Nu trecuse nici măcar un sfert de oră de lucru, cînd operatorul radio din camion semnală că unul dintre funcționarii lui Ziggly a intrat în imobil. Rapid, fiecare își puse totul la punct. În mai puțin de zece minute, birourile lui Ziggly au fost evacuate fără ca nimic să trădeze trecerea noastră pe acolo.

În acest timp, în vestibul, cei doi oameni de la Siguranță aplicau planul de întîrziere dinainte stabilit. Unul din ei insistă ca funcționarul lui Ziggly să fie recunoscut ca atare de administrator. Pierdură mai mult de cinci minute, telefonînd în birourile goale pentru a da de urma acestuia. Celălalt se lansă în savante explicații tehnice referitoare la lucrările în curs.

— Veniți să deranjați niște operațiuni de cea mai mare importanță, se lamenta omul nostru. Treaba dumneavoastră nu poate aștepta pînă mîine ?

— Adevărul este, răspunse funcționarul, că n-am venit să lucrez. Prietena mea se află într-un bar în apropiere și nu mai am nici o lețcaie. Am venit să caut o sticlă de whisky în biroul meu. Termin într-o clipă.

Fu condus la etajul al doisprezecelea și ascensorul îl așteptă pînă cînd deschise birourile lui Ziggly și își luă sticla. Părăsi apoi imediat imobilul. Unul de-ai noștri îl urmări pînă cînd acesta își reîntîlni prietena în bar. Cînd omul Siguranței ne anunță prin radio că drumul e liber, ne-am și reluat activitatea.

Specialistul nostru deschise safeul „inviolabil" al lui Ziggly în mai puțin de douăzeci de minute. Privirea îmi fu atrasă imediat de un pachet sigilat, pe care erau scrise cu roșu următoarele cuvinte : „Primit la 17 h 10"". Data era cea din ajun. Fără îndoială că pachetul sosise chiar în momentul plecării din birouri. Ziggly, știind ce conținea, l-a aruncat în safeul său fără a-l desface.

L-am luat și l-am pasat expertului, care îl deschise cu o remarcabilă abilitate.

Pachetul conținea un cod. Fotograful luă cîte un clișeu de pe fiecare pagină. Dădu apoi cartea specialistului, care refăcu pachetul. Acesta din urmă muie cu un fier cald bucățile de sigiliu sparte, apoi aplică cu putere peste ele amprenta luată în prealabil cu un chit dentar și astfel sigiliul își reluă aspectul inițial. Nimic nu lăsa să se vadă că cineva atinsese acest pachet.

În timpul acestei operațiuni, am găsit într-un safeu ceva care la prima vedere ni s-a părut a fi o cursă : o sfoară așezată în zig-zag deasupra unei cutii de tinichea acoperită de praf. Ne trebuiră douăzeci de minute pentru a schița poziția acestei sfori, pentru a o măsura și pentru a ne asigura că nu e legată de alt obiect. Conținutul cutiei a fost scos și examinat de specialist, ca și hîrtiile închise în sertarele birourilor și ale clasoarelor.

A fost fotografiat tot ceea ce părea că merită. Poliglotul nostru utiliză toate cele patru limbi pe care le cunoștea, pentru a-și duce la bun sfîrșit investigațiile. Fotograful lucră cu o viteză record : în mai puțin de patru ore luă 2 000 de clișee de scrisori, coduri, rapoarte și alte documente. După aceea,

ne-am reunit în vestibulul imobilului. În fața personalului, ne făceam de lucru cu ambalarea instrumentelor de măsurare a oscilațiilor, notînd cifre calculate cu mare grijă. Ne aflam pe la jumătatea lucrărilor atunci cînd Ziggly intră ca o furtună. Funcționarul care ne vizitase ceva mai înainte, după două ore de băutură, îi telefonase în cele din urmă acestuia că niște indivizi înzestrați cu tot felul de instrumente bizare se învîrteau peste tot prin imobil. Înnebunit, Ziggly trecu fără să se oprească prin fața supraveghetorilor și le ceru să-l ducă sus imediat.

Douăzeci de minute mai tîrziu, cobora cu un aer senin, cu fața luminată de un larg surîs.

Evident că-și regăsise toate capcanele la locul lor, neatinse și că nu avea nici cea mai mică bănuială. Îl interesară foarte mult instrumentele noastre de măsurat, împrăștiate pe podeaua vestibulului. Păruse foarte satisfăcut cînd unul din „inginerii" noștri îl asigură că imobilul se află în cea mai perfectă stare. Apoi, fără să mai aștepte, ne părăsi fredonînd încet, cu veselie, un cîntec. Aceasta a fost poate ultima oară cînd a mai fredonat în felul ăsta : două zile mai tîrziu, agenții guvernului veniră să-l ia în cea mai mare liniște și-l duseră de acolo în același mod discret.

Noi aveam dovada că Ziggly dirija o rețea de doisprezece agenți în șase orașe americane mari. În anumite dosare din safeu au fost găsite numele și adresele acestor agenți. Alte dosare conțineau instrucțiuni referitoare la utilizarea microfilmelor, a cernelurilor simpatice și la maniera de a se deghiza etc. În răstimp de o lună, toți oamenii lui Ziggly au fost arestați și rețeaua sa de spionaj distrusă. Dar nici Ziggly și nici cei care au asistat la toată această comedie, n-au aflat niciodată cum s-a întîmplat.

În acel moment eram deja foarte departe de tatonările primei noastre expediții în consulatul străin. Ne perfecționaserăm atît de bine sistemul, că nimic nu mai era lăsat la voia întîmplării.

Cazul Bata ilustrează poate mai bine decît toate celelalte schimbările și îmbunătățirile aduse tehnicii noastre.

Într-o zi, Gustav Jensen, care ocupa un post important într-o uzină de armament din vest, unde era foarte apreciat, a fost prins în timpul unei razii. S-au găsit asupra lui cîteva planuri ale unei arme secrete noi. Jensen, inginer în serviciul însărcinat cu fabricarea acestei arme, pretinse că pusese aceste probe în buzunar în timpul lucrului și că, pur și simplu, le

uitase acolo. Cum, pînă atunci, contribuise într-o manieră apreciabilă la îmbunătăţirea producţiei de război a uzinei, a fost repus în libertate, nu însă fără o serioasă admonestare. Dar, inspectorul care se ocupa de această uzină, puţin convins de explicaţiile lui Jensen, hotărî să înceapă să-l supravegheze.

Gustav Jensen, cetăţean american naturalizat, era originar dintr-o ţară ocupată pe atunci de nazişti şi al cărei guvern se afla în exil la Londra. Era foarte apreciat şi considerat ca un proamerican fanatic. Dar unul din vecinii lui, tot lăudîndu-i frumoasele calităţi, ne furniză fără să vrea o informaţie care făcu ca bănuielile inspectorului să crească.

— Gustav este foarte priceput, spunea el. Nu numai că e un excelent inginer care a adus mari servicii uzinei, dar ştie să fabrice şi tot felul de lucruri pentru propriul lui folos. Acum cîtva timp şi-a construit o maşină fotostatică pe care a instalat-o în pivniţă.

O maşină fotostatică? Dar asta însemna spionaj, iar cazul ne-a fost imediat comunicat. Din dosarul lui Jensen am aflat că în momentul angajării la uzină el indicase pentru referinţe numele colonelului Bata. Acesta din urmă lucra la New York, în birourile guvernului ţării lui, aflat aici în exil. Noi ştiam că în timpul primului război mondial se ocupase de spionaj. Am crezut că ar fi interesant să aflăm ce făcea el acum.

Eu am fost desemnat pentru a face o mică recunoaştere la faţa locului, în biroul său din New York.

— Sînt fericit că vă văd aici, îmi declară administratorul imobilului. Oamenii aceştia mă cam nelinişteşc. Ocupă întreg etajul al zecelea şi cîteva birouri la cel de-al unsprezecelea. E acolo mereu un întreg du-te-vino de vizitatori. Chiar acum se pregătesc să ardă nişte hîrtii în coşuri.

După examinarea registrului care se afla în vestibul, noaptea de sîmbătă ni se păru momentul cel mai propice pentru a efectua o percheziţie. Astfel că, sîmbăta următoare, însoţit de unul dintre fotografii noştri, am pornit să-l caut pe administratorul imobilului, care ne conduse la etajul al zecelea. Graţie aparatului său cu raze infraroşii, operatorul fotografie în obscuritate întreg etajul, precum şi birourile de la etajul superior.

Localul era imens. Într-un singur serviciu am numărat pînă la 140 de clasoare, toate încuiate cu cheia. Natural că am

notat numărul seriei tuturor broaştelor clasoarelor şi sertarelor de la birouri, ca şi tipurile şi dimensiunile safeurilor. Aceste numere ne permiteau să fabricăm chei adecvate.

Am înţeles curînd că această expediţie va fi complicată. Erau necesare prezenţa întregii noastre echipe şi tot materialul pe care-l posedam. Aveam nevoie de două aparate foto-înregistratoare, de camionul radio, de un post de radio portativ la fiecare etaj şi de cel puţin 20 de oameni.

Serviciul de securitate, deghizat în echipă de întreţinere şi reparaţie a imobilului, lucră mai multe ore în jurul birourilor pînă se obişnui să-i recunoască dintr-o singură aruncătură de ochi pe principalii salariaţi.

Ca pretext pentru expediţia noastră, am făcut încă o dată apel la ideea detectării oscilaţiilor. Ne completarăm materialul cu cîteva instrumente insignifiante, dar foarte spectaculoase, pentru a-i convinge pe lucrătorii de noapte că era vorba de o afacere de cea mai înaltă importanţă.

Camionul radio se postă drept în faţa imobilului, acolo unde cei doi oameni de la Siguranţă puteau supraveghea bine intrarea. Cu complicitatea administratorului, am intrat pe poarta de serviciu. Maşinile noastre, care transportau posturile de radio portative şi aparatele de fotografiat, intrară în curte. După un minut, poarta se închise în urma lor. Oamenii îşi încărcară materialul în ascensor şi urcară la al zecelea şi al unsprezecelea etaj.

Două maşini, care transportau grupul de ingineri, sosiră în faţa intrării principale, unde le aştepta administratorul. Echipa staţionă atîta timp cît îi trebui ca să-şi etaleze materialele şi ca să dea o aparenţă de adevăr prezenţei sale. Apoi se îndreptă către etajele suspecte.

Specialistul în safeuri se puse pe lucru. Clasoarele şi birourile fură deschise rapid cu ajutorul cheilor pe care le confecţionaserăm. Lingviştii se scufundară în studiul enormei mase de documente care le fusese oferită. Abia trecuseră zece minute că primele fotografii şi fuseseră luate.

Brusc, din stradă, am primit avertismentul că de la o fereastră se vedea puţină lumină. Am aranjat imediat mai cu grijă perdeaua cu pricina. Camionul ne transmise un vesel O.K. Treburile mergeau repede; alte zece minute şi safeul a fost deschis. Operam fără să scoatem o vorbă, în cea mai absolută linişte. Nimeni nu avea voie să se folosească de robinetele de apă potabilă sau de lavabouri, de teamă ca cel mai

mic zgomot făcut de țevi să nu ne trădeze prezența. Timp de cinci ore, lingviștii și ceilalți lucrară cu cea mai mare viteză. Fotografii au luat mai mult de 6 000 de clișee. Misiunea era îndeplinită ; am șters toate urmele trecerii noastre ; nu aveam decit să ne retragem.

La întoarcerea în cartierul nostru general, am developat peliculele de 35 milimetri. Abia uscate, negativele au fost mărite. Apoi am trecut metodic la trierea și etichetarea fotografiilor.

Ce-am aflat ?

Mai întîi întreaga istorie a lui Gustav Jensen. Aveam acum certitudinea că e agent străin. Dar, fapt și mai important, am descoperit un cartier general de spionaj însărcinat cu strîngerea secretelor de război care proveneau din toate orașele mari din nordul și sudul Americii.

Ne uimi perfecțiunea organizării. Am găsit, de exemplu, planul invadării Siciliei de către Aliați cu cincisprezece zile înaintea punerii lui în aplicare !

O mare parte din succesul repurtat de percheziţiile noastre clandestine se datorează remarcabililor tehnicieni care ne-au ajutat. Acești oameni erau civili care își riscau în fiecare noapte reputația și viața pentru a ne asista. Dacă ar fi fost prinși în timpul unei astfel de operații, n-ar fi avut cum să se apere. Lucram întotdeauna pe contul nostru. Nu depindeam decit de noi înșine. Dar acești oameni riscau, în plus, ruina totală. Unul din cei mai buni experți fotografi a fost arestat de mai multe ori pentru efracție[1], fiindcă ne dăduse concursul la o operație deosebit de delicată.

În cele din urmă, m-am separat de echipa mea și am devenit instructor la școlile Serviciului secret de cercetări strategice, unde inițiam cursanții în arta forțării broaștelor sau în alte arte de genul acesta. Mai tîrziu, am condus în Germania o echipă specializată în deschiderea safeurilor. Am obținut acolo informații care au fost utilizate ca dovezi convingătoare în procesul de la Nürnberg.

[1] Efracție — spargere efectuată cu scopul de a fura.

MISIUNE ULTRASECRETĂ ÎN AFRICA DE NORD

de FREDERICK PAINTON

În cartierul său general din Londra, generalul Dwight Eisenhower avea ochii fixați asupra unei cablograme sosite de la Ministerul de Război. Acest mesaj, care purta mențiunea „ultrasecret", îi cerea să ia una dintre cele mai grave hotărîri din cariera sa. Iată și conținutul lui : „Un grup de ofițeri francezi proaliați propune ca cinci ofițeri de la Statul-major să se întîlnească cu ei imediat și în cel mai mare secret, într-un punct situat aproape de Alger ; aceștia doresc să cunoască mijloacele de care dispun Aliații pentru a-i ajuta să înfrunte amenințarea unei invazii a puterilor Axei".

Generalul reflecta. În ziua J, la ora H (adică la 8 noiembrie 1942, în prima oră a dimineții), trupele americane și britanice urmau să debarce în Africa de Nord. O întîlnire secretă cu francezii permitea obținerea unor informații care ar fi putut salva viața a mii de oameni tineri. Dar, în același timp, comporta un risc teribil în cazul cînd secretul misiunii ar fi descoperit de guvernul din Vichy sau de naziști. Aceștia s-ar pune în gardă imediat și toată operațiunea s-ar sfîrși cu un dezastru.

Generalul Eisenhower se întoarse către un tip de aproape 2 m înălțime care stătea în fața lui : generalul-maior Mark Wayne Clark, șeful Statului său major.

— Cred că poți pleca și dumneata, Wayne, spuse el în liniște.

Imediat după ce a fost luată această hotărîre, Eisenhower și Clark au mers pe Downing Street 10. L-au pus la curent pe

primul ministru, Winston Churchill, cu acest plan, care a fost bine primit. Aventura era foarte pe placul „bătrînului leu".

— De acord, spuse el. Veți avea tot sprijinul meu.

După aceea, Clark a pornit în căutarea celor patru oameni care trebuiau să plece cu el : căpitanul Jerauld Wright, un as al Marinei americane ; colonelul Julius Holmes, care știa limba franceză și cunoștea Algeria ; colonelul Arch Hamblen, expert în materie de convoaie, și generalul de brigadă Lyman Lemnitzer, de la biroul de operațiuni militare.

Consemnele de plecare : „Lăsați-vă biroul ca și cum ați pleca numai pentru o oră. Luați numai ce va putea încăpea într-o raniță. Nu duceți cu voi nici o hîrtie, de orice fel ar fi ea. Plecarea e fixată pentru noaptea aceasta".

Pe lîngă ranițe, mai luară cu ei carabine Garand, pistoale automate și aproximativ 2 000 de dolari, pentru a-i folosi în caz de nevoie. La 19 octombrie 1942, la 7 h 30' dimineața, două mari avioane se înălțară în aer : începea o misiune istorică.

Între timp, la una din bazele navale engleze, un oarecare căpitan Fawkes primise ordin cifrat, prin cablu, să pregătească un submarin și patru caiace (mici bărci din lemn și pînză), care trebuiau să servească la debarcarea pasagerilor. Echipa englezilor era alcătuită din trei experți în materie : căpitanul Courtney, căpitanul Livingston și locotenentul Foote.

Expediția Clark a atins baza navală la sfîrșitul după-amiezii. Fawkes ascultă cu atenție expunerea operațiunilor. Apoi declară fără ocoluri :

— E foarte periculoasă această operațiune. Greutatea nu constă în a vă duce la destinație, dar caiacele sînt extrem de fragile. La adîncime mare nu le veți putea lansa pe apă ca să puteți părăsi submarinul.

Clark aprobă din cap. Exista, într-adevăr, acest risc, de care își dăduse bine seama și... îl acceptase.

Fawkes continuă :

— Generale, într-un roman de spionaj se spunea că eroii trebuiau să se întîlnească într-o fermă bîntuită de stafii, ale cărei ferestre se luminau la miezul nopții.

Clark făcu o grimasă :

— De unde dracu știi treaba asta ?

Căci, într-adevăr, o fermă era aceea care trebuia să indice, printr-un semnal luminos, dacă era liberă și puteau să debarce în liniște.

Luna se ridica pe cer cînd, la bordul unui mic submarin de 750 de tone, comandat de locotenentul Jewell, urcară cei cinci americani și cei trei ofițeri britanici. Ei purtau lămpi speciale, ale căror semnale nu puteau fi observate decît din față și care urmau să le folosească la transmiterea de semnale după ce vor fi ajuns pe țărm. Aveau, de asemenea, și un mic post de radio portativ, care le permitea să păstreze contactul cu submarinul. Motoarele Diesel se puseră în mișcare și submarinul o porni la drum.

În cea de-a doua noapte, la ora 4 dimineața, observară pe coasta africană semnalul luminos convenit. Dar noaptea era aproape pe sfîrșite, așa că nu mai putea fi vorba de o debarcare. Se scufundară deci pentru a aștepta venirea serii. Prin periscop, Clark putea vedea vechea fermă maură, cățărată pe malul falezei. Șoseaua națională trecea chiar prin fața fermei. Nici un semn de viață nu se observa împrejurul ei.

Minusculul submarin rămase scufundat timp de cincisprezece ore. Dar, în sfîrșit, se lăsă noaptea și submarinul reveni la suprafață. Pasagerii se cățărară pe pasarelă și așteptară să apară din nou semnalul luminos.

Au trecut cîteva ore ; ferma nu se lumina încă. Nu încetau să invoce mereu numele lui Dumnezeu, dar pe un ton care nu semăna de loc a rugă. Să fie oare nevoiți să stea mai mult de douăzeci și patru de ore în submarinul ăsta mizerabil ? Lemnitzer începu atunci să bombănească :

— Trebuie să se fi întîmplat ceva. N-o să mai apară nici o lumină.

— Ba nu, va apărea, zise Clark. Sînt gata să pariez pe 10 dolari.

Cu excepția lui Holmes, toată lumea făcu pariuri. Clark coborî ca să tragă un pui de somn. La 11 h 10', Holmes îl scutură ca să-l trezească.

— Ați cîștigat pariul. A apărut lumina la fermă.

Echipajul lăsă caiacele să treacă prin tambuchiurile pentru torpile și le lansă pe apă. Mica flotilă se îndreptă către mal. Marea era plină de valuri, iar oamenii erau pătrunși pînă la oase de apa rece ca gheața. Se opriră la aproximativ 500 de metri de plajă. Dacă poliția aflată la ordinele guvernului din Vichy fusese prevenită și stătea la pîndă, ascunsă în tufișuri ? N-au să nimerească cumva într-o cursă ? Era nevoie de un cercetaș care să studieze terenul în prealabil.

Julius Holmes era cel care vorbea cel mai bine franceza. De altfel, el îi şi cunoştea pe cîţiva dintre cei cu care trebuiau să se întîlnească ; aşa că o porni în frunte, împreună cu căpitanul de comando Livingston. Dacă totul era bine, ceilalţi trebuiau să vină după ei. Zece minute mai tîrziu, ambarcaţiunea lui Holmes scrîşni atingînd pietrişul. Cei doi oameni puseră piciorul pe uscat, gata să tragă, şi o porniră prudent în lungul plajei.

Deodată, auziră o mişcare prin mărăcini. Făcură o semiîntoarcere, cu arma pregătită.

O voce spuse în engleză :

— Cine-i acolo ?

— Dar voi cine sînteţi ?

— Sînt Ridgeway Knight !

Ridgeway Knight era un viceconsul american, unul dintre cei care organizaseră întîlnirea.

— Iar eu, Julius Holmes. Unde e Bob Murphy ?

(Murphy, consulul general al Statelor Unite în Africa de Nord, a jucat un rol determinant în toate aceste preparative).

— Va fi aici într-o clipă. Totul merge bine.

Holmes se întoarse către Livingston.

— Daţi semnalul.

Livingston îşi îndreptă lampa în direcţia mării, pentru a anunţa că totul e în ordine.

Curînd şi celelalte caiace apărură din noapte, iar cei şase pasageri puseră piciorul pe pămînt. Submarinului îi fu transmis semnalul „totul merge bine".

Tremurînd de frig, membrii expediţiei îşi cărară ambarcaţiunile pînă la fermă, pentru a le ascunde în curte. Apoi se dezbrăcară de haine, le întinseră să se usuce, luară o uşoară gustare şi se culcară pînă la venirea francezilor, adică pînă la ora 7. Atunci au început conferinţa.

Informaţiile transmise s-au vădit a fi de o valoare inestimabilă. Printre altele, au aflat capacitatea de tonaj a porturilor Casablanca, Alger, Oran şi Tunis, planurile de apărare ale francezilor în cazul unei debarcări inamice, lista punctelor în care armata franceză va rezista unui eventual atac şi a celor în care trupele de apărare făceau doar o prezenţă onorifică. În special detaliile referitoare la pistele aerodromurilor au fost mai tîrziu de o utilitate imensă.

Dar ghinionul nu întîrzie să se arate. Jerry Wright, alarmat de un zgomot neliniştitor, ieşi repede afară din casă. Vîntul sufla peste acoperişul din ţiglă.

Talazuri de înălţimea unui om se repezeau mugind asupra plajei. Wright îşi dădu seama că pe un astfel de vîrtej de ape nu vor mai putea cu nici un chip naviga cu caiacele. Cu un aer sumbru se întoarse în casă.

Între timp, doi servitori arabi, pe care proprietarul îi trimisese de dimineaţă după anumite treburi, dintr-o simplă măsură de precauţie se duseseră să anunţe poliţia. Ei povestiseră că au văzut oameni cu un aspect bizar, care transportau către fermă nişte baloturi mari (era vorba de caiace). Locul servise nu de mult ca ascunzătoare pentru contrabandişti : cine ştie dacă nu au început să-l utilizeze din nou în acest scop ? Iată de ce se auzi pe drum, nu după mult timp, zgomotul motorului unei maşini a poliţiei, care se grăbea către locul întîlnirii...

La fermă, discuţiile tocmai se apropiau de sfîrşit. Un singur punct rămăsese neclarificat.

Unul dintre ofiţerii francezi declară :

— Trebuie să avem aici un şef în jurul căruia să ne adunăm. Eu îl propun pe generalul Giraud.

Giraud se ascundea în Franţa ocupată. Se conveni ca acesta să fie adus în mod discret în Africa de Nord.

Deodată se auzi sunînd telefonul din camera vecină. Toţi se ridicară ca arşi şi se priviră încremeniţi. Proprietarul fermei, pe nume Teissier, alergă la aparat. După o clipă, intră grăbit în sala conferinţei. Era atît de înnebunit, că-i ieşeau ochii din cap de spaimă.

— Poliţia ! Va fi aici în cinci minute !

Cea mai mare parte a francezilor — ofiţerii superiori în special — se grăbiră să iasă. Surprinşi în asemenea situaţie, riscau să fie executaţi pentru trădare. Se auziră mai întîi zgomote de motor, schimbări de viteze, apoi nimic, totul se linişti.

Camarazii lui Clark se grăbeau în acest timp să-şi ascundă sub haine hîrtiile şi documentele. Erau încolţiţi între poliţia celor din Vichy şi marea dezlănţuită. Şi iată că maşina se apropia duduind. Unde să se ascundă ?

— Există o pivniţă goală în casă, zise Murphy. Coborîţi în ea. Cît despre poliţie, mă descurc eu !

Ideea nu-i plăcea deloc lui Clark. Nu cumva riscau să se lase prinşi ca nişte şobolani în cursă, fără putinţa de a mai acţiona în vreun fel ? Totuşi, altă soluţie nu exista. Se auzea deja zgomotul cizmelor jandarmilor care coborau din maşină. Cu carabinele şi pistoalele automate în mîini, cei opt ofiţeri coborîră unul după altul în pivniţă. Murphy lăsă în jos chepengul, împinse nişte lăzi deasupra şi ieşi înaintea poliţiştilor.

Între timp, el născoci un aranjament abil, care avea şanse să-i reuşească. Masa la care stătuseră în timpul conferinţei era plină de sticle goale şi mucuri de ţigări. Un locotenent francez în civil şi proprietarul fermei se prefăcură că s-au încins la o beţie teribilă în compania lui Murphy şi Knight. Şi cînd comisarul de poliţie intră în încăpere cîteva clipe mai tîrziu, îi găsi pe aceştia rîzînd şi cîntînd cît îi ţinea gura refrenurile unor cîntece de petrecere.

În fundul pivniţei, care nu avea mai mult de 3 metri pătraţi, Clark îşi aranjă camarazii de-a lungul pereţilor, în spatele scării, astfel ca să nu fie văzuţi de sus în cazul cînd cineva ar fi ridicat chepengul. Dar dacă poliţia se va hotărî să coboare pînă în fundul pivniţei ? Ordinul generalului Clark, transmis din gură în gură, era clar : să tragă cît pot. În acest timp, deasupra, situaţia se agrava cu rapiditate. Se auzea vocea lui Murphy care discuta cu comisarul. Consulul susţinea că el şi cîţiva amici se întîlniseră aici ca să bea. De cînd era aceasta considerată o crimă ? Ce-ar gîndi domnul comisar dacă poliţia americană s-ar amesteca la fel în viaţa particulară a cetăţenilor francezi din New York ? Dar vocile interlocutorilor se apropiau totuşi mereu.

Chiar atunci, liniştea grea care domnea în mijlocul americanilor fu întreruptă de un zgomot înăbuşit : Courtney încerca să-şi reţină un acces violent de tuse.

— Doamne, dumnezeule ! gîfîi el. Simt că mă înăbuş.

— Chiar ar fi mai bine, făcu Clark, furios. Ia guma asta de mestecat.

Courtney luă guma de mestecat, bîjbîind prin întuneric şi începu s-o mestece cu energia disperării. Tusea i se calmă şi liniştea se restabili. Clark şi tovarăşii lui îşi auzeau inimile bătînd.

Deasupra, Murphy continua să vocifereze. Se auzeau frînturile unui cîntec de beţie : locotenentul francez îşi juca curajos rolul.

Apoi vocile îşi schimbară tonul. Comisarul de poliţie părea mai puţin violent. Holmes lăsă să-i scape un suspin de uşurare.

— L-a dus Bob, spuse el cu voce scăzută.

Comisarul sfîrşi în cele din urmă prin a admite că nu era vorba de contrabandişti la mijloc. Declară totuşi că va trebui să raporteze despre cele întîmplate forurilor superioare. Şi, pentru a fi mai sigur, şeful lui va reveni ca să cerceteze totul mai îndeaproape.

În cele din urmă, zgomotul paşilor se pierdu încetul cu încetul şi maşina poliţiei se auzi plecînd. Clark şi companionii săi ieşiră urgent din pivniţă, grăbiţi să reîntîlnească submarinul cît mai repede posibil. Dar valurile înspumate continuau să răvăşească malul şi Jerry Wright declară :

— Pe o astfel de mare nu poţi lansa nici o balenieră !

Cu toate acestea, îşi îndepliniseră bine misiunea ; acum, că obţinuseră informaţiile de care aveau nevoie, nu mai era vorba de altceva decît cum să plece de acolo.

Clark zise :

— Trebuie să înfruntăm valurile.

Au trimis submarinului un mesaj radio : „Apropiaţi-vă de mal cît puteţi. Ne aflăm în dificultate şi trebuie să ne îmbarcăm imediat".

Coborîră caiacele pe plaja măturată de vînt. Îţi venea să tremuri numai la gîndul aventurii pe o mare aşa de furioasă, cu o ambarcaţiune fragilă ca o jucărie de copil. Clark, care nu-şi lăsase pe el decît lenjeria de corp, ţinîndu-şi costumul în mînă, intră cu Courtney în valurile dezlănţuite. Reuşiră să se instaleze în mica ambarcaţiune zguduită de valuri şi începură să tragă cît puteau la vîsle. Apoi, un adevărat munte de apă se abătu asupra lor. Caiacul uşor se răsturnă, iar Clark şi Courtney dispărură într-un vîrtej alb de spumă.

La numai cîteva clipe după aceea, erau aruncaţi pe plajă, istoviţi, acoperiţi de nisip, şiroind de apă de mare şi înjurînd cumplit. Camarazii recuperară caiacul, dar curentul duse vîslele şi hainele generalului în larg.

Se auzi strigînd :

— Mergeţi de căutaţi pantalonii generalului !

La care Wright ripostă :

— Lua-i-ar dracu de pantaloni. Recuperaţi mai bine vîslele !

Au fost regăsite vîslele. Cît despre pantaloni, aceştia mai călătoresc încă pe undeva, pe mare.

Clark însuşi a fost nevoit să admită că era imposibil să pui pe mare un vas în acea noapte. Pe de altă parte, îşi dădea seama că riscau să rămînă blocaţi pe timp de mai multe zile, dacă vîntul nu avea de gînd să se liniştească. Dar el refuză să se reîntoarcă în pivniţă. Părerea lui era că trebuiau să se refugieze în pădure, unde nişte oameni hotărîţi au întotdeauna şanse de a se apăra. Tremurînd de frig în îmbrăcămintea lor sumară, se ascunseră cu caiacele printre palmieri.

Poliţia reveni în aceeaşi seară, la ora 11. Ei se ghemuiră în ascunzătoarea lor, gata în orice moment să tragă. Murphy primi din nou poliţia cu cel mai graţios surîs al său, vorbind repede şi fără un efort aparent. Poliţia renunţă, în cele din urmă, să inspecteze pădurea. Nu se declară însă satisfăcută şi îşi manifestă intenţia de a reveni luni dimineaţa, însă, cel puţin pentru moment, primejdia era îndepărtată.

Către ora 4 dimineaţa, vîntul părea că a mai slăbit puţin, dar marea era tot frămîntată.

— Trebuie să facem o nouă încercare, spuse Clark.

De această dată, mesajul său transmis submarinului era imperativ : „Trageţi la mal cît se poate mai mult !".

Knight, Teissier, Murphy şi locotenentul francez ţineau în loc primul caiac, în timp ce Clark şi Wright se urcau în el. Prudent, cei patru oameni ghidară micul schif peste valurile înspumate, pînă cînd Wright văzu o întindere de apă relativ calmă.

— Gata, plecăm ! spuse el.

Cei patru împinseră vasul înainte. Clark şi Wright începură să vîslească din toate puterile. Mica ambarcaţiune escalada pieziş valurile, rămînînd suspendată aproape perpendicular, timp de o clipă care părea fără sfîrşit, pe crestele ascuţite şi înspumate.

În acest timp, şi ceilalţi încercau să-şi pună caiacele pe apă. În final, reuşiră toţi să facă acelaşi lucru.

Holmes a fost ultimul care a atins submarinul, dar, chiar în momentul cînd credea că a ajuns cu bine, o lamă gigantică de apă îl despărţi de caiac, îl aruncă în aer şi-l proiectă drept pe submersibil. Membrii echipajului îl culeseră şi îl ţinură bine, în timp ce marea trecea peste punte ca un torent. Valul sparse în două caiacul şi îl duse departe.

Pe bord, ei îşi dădură imediat seama de pericol. Era suficient să fie găsite pe mal resturile micului vas — care era plin de scrisori, uniforme şi mai avea şi o raniţă în care se aflau dolari — pentru ca trecerea americanilor pe mal să fie descoperită dintr-o dată. De aceea, transmiseră lui Murphy să curețe plaja de toate aceste resturi.

Murphy, Knight, şi cei doi francezi inspectară plaja la începutul dimineţii următoare şi făcură să dispară tot ce rămăsese din caiac.

Submarinul se îndreptă către nord, cu viteză redusă. Clark, care nu se gîndea decît cum să transmită mai repede informaţiile la Londra, încălcă, în ciuda oricărui risc, pauza păstrată pînă atunci de postul de radio. Trimise un mesaj la baza engleză cea mai apropiată, indică direcţia submarinului, viteza sa, poziţia şi ceru să i se trimită un avion.

La 15h30' un hidroavion Catalina bîzîia deasupra capetelor lor. O oră şi jumătate mai tîrziu, amerizară la bază şi transmiseră prin radio succesul total al operaţiunii întreprinse. După aceea, plecară cu avionul în Anglia. Avionul cu care călătorea Clark trebui să treacă prin nenumărate peripeţii. Timp de mai multe ore, echipajul rătăci prin ceaţă. Avionul era atît de acoperit de chiciură, că abia se mai putea menţine în aer. După spusele lui Clark, „acesta a fost episodul cel mai palpitant al expediţiei".

În Anglia, unde un alt avion sosise fără nici un incident, toţi erau consternaţi. Dar avionul lui Clark sfîrşi prin a ateriza cu bine.

Cînd, mai tîrziu, l-am vizitat pe generalul Clark la cartierul său general din Africa de Nord, unde comanda cea de-a V-a armată, l-am întrebat :

— Care au fost, de fapt, rezultatele acestei misiuni atît de pline de riscuri ?

După un moment de gîndire, el îmi răspunse :

— Ei bine ! eu sînt convins că informaţiile pe care le-am obţinut au salvat mii de vieţi omeneşti. Nu pot să vă dau o cifră exactă, fiindcă este imposibil. Trebuie numai să adaug că trupele franceze sînt gata să lupte cu curaj, în prima linie, alături de noi, graţie planurilor care au fost făcute în timpul acelei conferinţe.

UNSPREZECE OAMENI ÎMPOTRIVA BOMBEI NAZISTE

Rezumat după „Minneapolis Tribune"
de FREDERIC SONDERN Jr.

În anul 1944, într-o dimineață de februarie, feribotul[1] Hydro, greu încărcat, tăia valurile agitate ale lacului Tinnsjo, din Norvegia. Deodată, din flancurile vasului răzbătu zgomotul surd al unei explozii. Acesta se zgudui, fremătă și se opri. Cinci minute mai tîrziu, Hydro se scufunda, ducînd cu sine visul lui Hitler de a poseda prima bombă atomică. Această banală explozie masca, în realitate, una din cele mai fantastice expediții secrete din timpul celui de-al doilea război mondial.

Încă din luna aprilie 1940, în cercurile științifice internaționale umbla zvonul că institutul lui Kaiser Wilhelm se ocupa de experiențe foarte înaintate privind dezintegrarea atomului. În anul 1942, în momentul punerii în lucru a proiectului Manhattan, în Statele Unite, Serviciul de informații al Ministerului de Război britanic transmitea această noutate tulburătoare: nemții au dat ordin ca uzina norvegiană electrochimică de la Norsk Hydro — cea mai importantă din lume de acest gen — să-și mărească producția de oxid de deuterium („apă grea") de la 1 500 la 5 000 de kilograme pe an.

Or, fizicienii noștri descoperiseră că apa grea era un moderator ideal pentru prepararea uraniului 235. Și fiindcă Aliații nu posedau o suficientă cantitate din această apă grea, a cărei fabricare necesita, de altfel, un an și jumătate, noi o înlocuise-

[1] Feribot — navă sau pod plutitor pe care sînt instalate șine de cale ferată și care se folosește pentru a transborda trenuri sau vagoane de la un mal la altul al unei ape.

răm în cele din urmă cu grafit. Raportul britanic ne confirma temerile: experiențele institutului lui Kaiser Wilhelm erau pe calea cea bună.

Cabinetul de război britanic acorda prioritate problemei imobilizării uzinei de la Norsk Hydro și distrugerii stocului său de apă grea. Statul-major al aviației considera însă că era imposibilă bombardarea acestui obiectiv minuscul, înconjurat de munți abrupți, cu avioanele de care dispunea atunci. Era nevoie de un fel de lovitură de comando.

Cu puțin timp înainte, cîțiva partizani norvegieni puseseră mîna pe vasul Galtesund și-l aduseseră, în ciuda minelor și submarinelor de care Marea Nordului era înțesată, pînă în portul Aberdeen. Unul dintre acești partizani era inginer specialist în hidroelectricitate, și organizase deja în Norvegia o rețea clandestină extrem de activă.

Einar a fost imediat convocat la Londra, la statul-major al Forțelor speciale. Inteligent, cu o talie atletică, inginerul era un schior de prima mînă și un excelent trăgător, calități extrem de utile pentru misiunea care îl aștepta.

Era de un calm imperturbabil, iar cele mai mici gesturi ale sale trădau un spirit hotărît. Pe deasupra, aproape întreaga viață și-o petrecuse la cîțiva kilometri de uzina din Norsk Hydro, unde fratele său și cîțiva prieteni ocupau încă posturi importante.

La statul-major al Forțelor speciale, Einar făcu cunoștință cu dr. Leif Tronstad, fostul director tehnic al uzinei de la Norsk Hydro. Acesta organizase producția oxidului de deuterium pe o scară largă. Fiind încă dinainte de război prieten intim cu numeroși germani, specialiști în fizică nucleară, el știa mai mult decît oricare alt străin la ce rezultate ajunseseră nemții în ceea ce privește bomba atomică. Către sfîrșitul anului 1941, rezistența norvegiană îl trecuse pe dr. Tronstad în Suedia, de unde luase avionul pentru Londra.

Atunci cînd Einar se întreținu cu doctorul, acesta îl întrebă: „Credeți că sabotînd uzina de la Norsk Hydro, aceasta poate fi scoasă din uz? Einar îi expuse situația cu o încetineală specific scandinavă. Norsk Hydro era o construcție masivă, cu șapte etaje din beton și oțel. Uzina și centrala sa hidroelectrică, la fel de impozante, erau înconjurate de o prăpastie cu adîncimea de 300 de metri. Cele două clădiri și dependințele lor erau păzite de trupe germane alese pe sprînceană. Munții din jur erau aproape imposibil de trecut. Nu va fi deloc lucru ușor.

— Dar, adăugă inginerul, nu avem altceva mai bun de făcut decît să încercăm.

Einar a fost apoi trimis la un centru de antrenare al Forțelor speciale. Cum era transmisionist amator, reuși rapid să învețe să se servească de un puternic aparat de radio emisie-recepție, pe care avea să-l țină într-o mică valiză. Află codurile indispensabile, făcu exerciții de sărit cu parașuta și primi în sfîrșit ordinul de plecare. Trebuia să se întoarcă imediat în Norvegia, să culeagă toate informațiile posibile referitoare la Norsk Hydro, să le transmită la Londra și să aștepte sosirea unei grupe de întărire.

Într-o noapte frumoasă cu lună, un bombardier britanic îl lansă pe Einar în munții Norvegiei, la 30 de kilometri de casă. Scufundu-se de jos — „cu o groaznică senzație de gol în stomac" după cum va spune el — o porni pe schiuri către locurile natale. Înainte de apariția zorilor, era deja la masă cu mama lui.

— M-am mulțumit să spun la ai mei că am făcut o călătorie pe schiuri, avea să povestească el după lovitură. Timp de cîteva zile am fost foarte neliniștit, dar, după toate aparențele, nimănui nu-i trecea prin cap că aș fi fost amestecat în operațiunea Galtesund.

Grație fratelui său, Einar obținu de lucru la Norsk Hydro. Va participa în felul acesta la construirea unui nou baraj destinat măririi producției de apă grea. Cu precauții infinite, el organiză o rețea de informații, formată din prietenii săi care prezentau cea mai mare încredere, reușind astfel să fie la curent cu tot ceea ce se petrecea în uzină. Transmitea apoi aceste informații Serviciului britanic de informații.

După părerea lui Einar, producția de oxid de deuterium creștea rapid; în fiecare lună erau expediate stocuri întregi în Germania. Cabinetul de război dădu ordin Operațiunilor combinate să înceapă imediat pregătirea unui atac de comando asupra uzinei de la Norsk Hydro.

În ciuda experienței lor în materie de încercări disperate, Operațiunile combinate se aflau în fața uneia dintre cele mai grele sarcini. Munții prăpăstioși deasupra cărora se dezlănțuiau subit curenți violenți de aer, făceau din Norvegia cea mai puțin favorabilă parte a Europei pentru atacurile prin parașutare sau cu ajutorul planoarelor. Dar, cu sprijinul dr. Tronstad, care conducea el însuși construirea machetei uzinei și a compartimentelor ei din interior, și cu ajutorul rapoartelor detaliate ale

lui Einar, expediţia, botezată Swallow, a fost în sfîrşit pusă la punct.

Urmau să fie paraşutaţi patru norvegieni aleşi cu foarte multă grijă, născuţi în această regiune şi schiori desăvîrşiţi. Ei trebuiau să-i ducă primele întăriri lui Einar şi, mai tîrziu, să primească un comando de trupe de asalt aeropurtate.

După două încercări neizbutite din cauza perdelelor compacte de nori, un bombardier îi lansă pe cei patru într-o noapte de octombrie a anului 1940. A doua zi de dimineaţă, vrînd să se orienteze, aceştia observară că au aterizat pe coasta povîrnită a unui munte aflat la mai mult de 160 de kilometri de zona lor de operaţiuni. Au avut nevoie de două zile pentru a-şi regăsi echipamentul din conteinerele împrăştiate care încotro.

În cursul celor cinsprezece zile care au urmat, membrii expediţiei au efectuat unul dintre acele marşuri pe care războiul le-a făcut clasice. La o altitudine de 1 400 de metri şi la o temperatură constant sub zero, o încărcătură de 20 de kilograme reprezenta cantitatea maximă de greutate pe care putea să o ducă un om. În consecinţă, în toate aceste zile, fiecare membru al expediţiei trebuia să parcurgă de trei ori acelaşi drum, pentru a-şi putea transporta cele 60 de kilograme ale sale.

În sfîrşit, la 9 noiembrie, ofiţerii de la Operaţiunile combinate, care aşteptau plini de nelinişte, captară semnalul ce reprezenta indicativul expediţiei Swallow. Aceştia se aflau acum aproape de Norsk Hydro. Luaseră legătura cu Einar şi erau gata să ghideze, prin radio şi cu ajutorul balizajului, planoarele care urmau să transporte grupa de sabotaj.

La 19 noiembrie, două bombardiere Halifax, care remorcau fiecare cîte un planor plin de trupe aeropurtate, îşi luară zborul de pe un aerodrom englez. Cîteva ore mai tîrziu, unul din agenţii noştri din Norvegia ne transmitea prin radio că bombardierele şi planoarele se zdrobiseră de sol şi că toţi oamenii fuseseră omorîţi sau făcuţi prizonieri.

În realitate, situaţia era mult mai gravă, deoarece un ofiţer german de informaţii descoperise, pe cînd răscolea printre rămăşiţele avioanelor, o hartă pe care era marcat cu roşu locul unde se găsea amplasată uzina Norsk Hydro. Iosef Terboven, comisarul Reich-ului în Norvegia, se grăbi la Vemork, pentru a inspecta în persoană poziţiile de apărare a oraşului. S.S.-iştii răscoleau împrejurimile, arestîndu-i pe cei care erau suspectaţi, fie cît de puţin, de simpatie faţă de Anglia. Nu reuşiră însă să pună mîna pe nici unul dintre membrii expediţiei Swallow.

La Londra, Operaţiunile combinate o luară din nou de la zero. Ideea unui atac cu ajutorul planoarelor a fost abandonată. Se hotărîră să paraşuteze şase norvegieni de la Forţele speciale. Dr. Tronstad începu antrenamentul lor cu ajutorul hărţilor şi al machetelor. Timpul presa. La 1 400 de metri altitudine, membrii expediţiei Swallow, cu proviziile pe sfîrşite, cu pilele posturilor lor de radio aproape consumate, stăteau ţintuiţi în cuibul lor de vulturi. Trăiau într-o mică colibă acoperită de zăpadă. „Toată lumea, în afară de mine, are febră şi suferă de dureri de stomac", spunea şeful lor. Erau nevoiţi să se hrănească cu licheni. La cîţiva kilometri de ei, Einar se afla chiar sub nasul Gestapo-ului; cu toate acestea, la fiecare două, trei zile, în amurg, îşi părăsea mica cabană acoperită de zăpadă şi cobora cu schiurile, pentru a se întîlni în împrejurimile Vemork-ului cu credincioşii săi agenţi de informaţii.

Curînd, Einar le transmise englezilor o noutate aproape incredibilă : nemţii, nu se ştie din ce motiv, erau convinşi că trupele de comando surprinse de ei nu vizau uzina Norsk Hydro, ci noul baraj în construcţie de lîngă ea. În concluzie, aceştia adăugară încă 100 de santinele noi la paza barajului şi numai 12 santinele pentru paza uzinei.

Către sfîrşitul lunii decembrie, expediţia Gunnerside era gata de plecare. Cei şase norvegieni aterizară într-o noapte pe gheaţa acoperită de zăpadă a lacului Skryken, cu cincizeci de kilometri mai la nord de cealaltă expediţie. Abia o porniseră la drum, cînd izbucni deodată o furtună cumplită de zăpadă, cum nu mai fusese de mulţi ani prin părţile acelea. Îngheţaţi şi chinuiţi de foame, norvegienii petrecură cinci zile disperate într-o cabană de vînătoare abandonată. Epuizaţi, îşi reluară apoi drumul, după trecerea furtunii. Se apropiau de locul întîlnirii, cînd, deodată, observară în depărtare doi schiori. Avură un moment de groază. O întîlnire cu o patrulă germană ar fi însemnat un adevărat dezastru. Unul dintre membrii expediţiei Gunnerside îşi trase peste uniformă o îmbrăcăminte albă de camuflaj, iar pe cap o căciulă cu urechi şi o porni în întîmpinarea necunoscuţilor. În caz că aceştia ar fi fost nemţi, el ar fi putut trece drept un paznic de vînătoare. Tovarăşii lui se lungiră pe zăpadă cu degetul pe trăgaci. Deodată, biruind zgomotul vîntului, trei urlete de bucurie salutară întîlnirea expediţiilor Gunnerside şi Swallow.

Apoi, totul merse foarte repede. Reuniţi în ascunzătoarea expediţiei Swallow, norvegienii, acum 11 la număr, ţinură sfat. Einar le dădu ultimele indicaţii referitoare la amplasarea posturilor de pază şi la orele de schimbare a pazei. Le mai indică porţile care erau încuiate şi modul lor de închidere. Trebuiau să coboare o pantă abruptă de mai mulţi kilometri, de-a curmezişul unei păduri acoperite de zăpadă; apoi urmau să atingă fundul unei prăpăstii de 300 de metri, să treacă peste un torent furios şi să escaladeze un perete aproape vertical de 300 de metri înălţime, înainte de a ajunge la taluzul drumului de fier care ducea la uzină. La cea mai mică alarmă, curtea uzinei era luminată automat.

La data de 27 februarie, la ora 8 seara, nouă dintre oameni o porniră la drum. Explozivele cu care erau încărcaţi ameninţau să sară în aer din cauza zdruncinăturilor, iar coborîrea lor greoaie, prin zăpada moale, a fost un adevărat coşmar. În urma unui dezgheţ subit, torentul, în creştere, căra sloiuri de gheaţă. Căutînd febril cînd colo, cînd dincolo, reuşiră să descopere un pod îngust de gheaţă, pe jumătate scufundat, însă încă practicabil. Rămînea teribila escaladare a peretelui de stîncă. Ronnie, şeful expediţiei, îşi privea fără încetare ceasul : nu era permisă nici cea mai mică pierdere de timp. Cucerind încet, centimetru cu centimetru, această faleză aproape verticală, norvegienii ştiau că cel mai mic pas greşit îi putea arunca în neant.

Ajunşi în sfîrşit în vîrf, după eforturi herculeene, se tîrîră, sufocaţi, de-a lungul taluzului, pînă la 150 de metri distanţă de uzină. Se auzea chiar zgomotul maşinilor. Într-un ultim consiliu dinaintea atacului, Ronnie se asigură de faptul că fiecare dintre aceşti oameni ştia exact ce are de făcut. „Acum e momentul", spuse el în cele din urmă. Unul dintre ei, înarmat cu un foarfece puternic, se strecură pînă la una din porţile uzinei care nu era încuiată decît cu un lanţ cu lacăt. În noapte s-a răspîndit o clipă zgomotul sec al oţelului tăiat. Norvegienii îşi ţinură răsuflarea. Dar cum din uzină nu se auzi nici un zgomot suspect, ei se furişară unul după altul, cu rapiditate, prin poarta deschisă. Cinci dintre ei, cu pistoale automate în mîini, se postară fără zgomot în jurul clădirii, unde erau cantonate 12 santinele germane, gata să le doboare în caz de alarmă.

Dr. Tronstad se achitase atît de bine de sarcina încredinţată, încît celor trei oameni din echipa de sabotaj, conduşi de

Ronnie, nu le trebuiră decît trei minute pentru a repera sala cablurilor, care dădea într-o încăpere alăturată sălii de concentraţie a apei grele. Doi dintre oameni se pierdură în întuneric. Ronnie şi cel de-al treilea începură totuşi să se tîrască prin labirintul canalizării.

Omul care făcea de pază într-o încăpere strategică văzu deodată două ţevi de pistol îndreptate asupra lui şi ridică braţele în tăcere. „Avea un aer îngrozit, va menţiona raportul norvegian cu simplitate, dar se purta calm şi docil". Ronnie făcu rapid ocolul rezervoarelor, al conductelor, al maşinilor, plasînd explozive acolo unde putea face cele mai mari stricăciuni, după cum învăţase în Anglia, pe machete. Deodată se auzi un zgomot de sticlă spartă. Cineva ridicase o trapă cu o lovitură de picior. Ronnie se pregăti să tragă, dar îl recunoscu la timp pe unul dintre oamenii săi, care încerca să se strecoare prin deschizătură. Îşi terminară treaba cu mîinile tremurînd. Pînă atunci, mugetul sirenelor de alarmă, pe care-l aşteptau din clipă în clipă, nu răsunase încă. Verifică din nou fitilurile şi le dădu foc. Îi spuse apoi norvegianului care stătea de pază să o ia la fugă. Nu erau nici la 20 de metri de uşa subteranei cînd auziră explozia, înăbuşită de pereţii de beton masiv, dar care cutremură pămîntul.

Atunci cînd sirenele începură să urle şi nemţii, buimăciţi de somn, se grăbeau să iasă afară încingîndu-şi cartuşierele, Ronnie şi oamenii săi dispăruseră pe acelaşi drum plin de pericole şi — în ochii nemţilor — de necrezut, pe care veniseră. Între timp, o jumătate de tonă din nepreţuitul oxid de deuterium, care cursese din rezervoarele sparte, se răspîndise pe sol şi în canalele de scurgere ale uzinei.

Cîteva ore mai tîrziu, generalul von Falkenhorst sosea la Vemork. El exclamă, examinînd pagubele : „Pe dracu, dacă nu e asta cea mai reuşită lovitură pe care am văzut-o vreodată". Dădu ordin să fie aduse întăriri. 12 000 de oameni, o divizie completă a Wehrmacht-ului, înconjurară regiunea. Patrule pe schiuri şi avioane de recunoaştere răscoleau munţii. Au fost stabilite baraje pe toate drumurile, pe toate pistele, în timp ce S.S-iştii vizitau fiecare casă în parte. Dar echipa de sabotaj nu lăsase nici o urmă.

Din cei şase membri ai expediţiei Gunnerside, cinci au fost imediat trimişi, cu schiurile, către frontiera suedeză, pe care au atins-o după dificultăţi necrezut de mari şi au fost readuşi în Anglia cu avionul. Cel de-al şaselea, Bonzo, rămăsese cu cei

patru membri ai expediției Swallow, pentru a se ocupa de alte misiuni secrete, jucîndu-se mereu de-a v-ați ascunselea pe schiuri cu patrulele lui von Falkenhorst. Einar se retrăsese în caverna sa, pentru a face un raport asupra consecințelor acțiunii lor de sabotaj.

Către sfîrșitul anului 1943, el anunță că stricăciunile au fost reparate și că uzina și-a reluat activitatea. Aproape imediat, bombardierele celei de-a VIII-a armate a aviației americane distruseră centrala electrică. Nemții s-au decis atunci să transporte într-o uzină subterană a Reich-ului tot echipamentul și toate stocurile de apă grea de la Norsk Hydro. Einar ceru autorizația să scufunde feribotul Hydro, care urma să transporte vagoanele încărcate cu aceste stocuri pe celălalt mal al lacului Tinnsjo. Autorizația îi fu imediat acordată și Einar îi ordonă lui Bonzo, care lucra cu un mic grup din rezistența norvegiană la cîțiva kilometri de acolo, să vină să-l întîlnească. înzestrat cu acte false, Bonzo efectuă o primă traversare pe Hydro, dîndu-se drept un salariat de la Norsk Hydro, pentru a studia cel mai bun mijloc de scufundare a feribotului fără nici o speranță de a mai fi recuperat. Cu cîteva minute înainte de plecarea vasului, în cală au fost plasate bombe cu întîrziere.

Puțin timp după aceea, ultimele rezerve germane de oxid de deuterium au fost înghițite de lacul Tinnsjo. În aceste împrejurări, experiențele germane privind utilizarea energiei atomice împotriva Aliaților au fost abandonate.

RĂPIREA UNUI GENERAL

de GREG KEETON

Spre sfîrșitul războiului, într-o seară înăbușitoare, doi tineri ofițeri britanici — nici unul nu avea mai mult de douăzeci și cinci de ani — stăteau de vorbă într-o cafenea din Cairo. Se aflau în permisie după o lungă perioadă petrecută pe front și-și spărgeau capul cum să facă să le joace nemților a festă teribilă. Deodată au găsit! Perfect! Ce idee splendidă! Dacă ar răpi un general ?

La prima vedere, o asemenea faptă părea lipsită de sens. Dar, atît la Cairo cît și la Londra, autoritățile militare britanice se arătară favorabile acestui proiect. Victima aleasă era un distins membru al Wehrmacht-ului, unul din „eroii" de la Leningrad, care, pentru moment, comanda o divizie în Creta: generalul Karl Kreipe. Răpirea sa va tulbura în mod sigur planurile înaltului comandament german pentru Mediterana. Milioanele de oameni care trăiau sub jugul nazist se vor putea bucura din tot sufletul. Și cînd se rîde, nu mai există frică de nimic.

Deci, într-o noapte de februarie, un avion britanic zbura pe deasupra unor mărăcinișuri din munții Cretei. Iată că coboară cu parașuta unul dintre autorii complotului, maiorul Patrick Leigh-Fermor, un irlandez, băiat simpatic și, pe deasupra, elenist remarcabil. Înainte ca tovarășul său, maiorul Stanley Moss, să fi putut sări și el, avionul se pierdu în nori și trebui să se îndrepte spre bază.

În timpul celor șase săptămîni care urmară, Moss reveni de zece ori, în ciuda ceței și a bateriilor antiaeriene. Dar de fiecare dată îi fu imposibil să-l contacteze pe Leigh-Fermor sau pe cre-

tani. În cele din urmă se hotărî să atingă Creta venind dinspre mare. Într-o noapte, barca sa reuşi să înşele vigilenţa patrulelor germane de coastă şi, după ce se bălăci puţin prin apă, omul nostru debarcă pe o plajă minată. Leigh-Fermor şi o ceată de cretani munteni cu figuri de piraţi îl aşteptau ca să-l ajute la transportarea printre stînci a încărcăturii de arme şi de muniţii pe care o adusese cu sine. În obscuritatea cea mai profundă începură să se strecoare pe cărările de capre, pline de tot felul de curse, care trebuiau să-i conducă pînă la prima lor ascunzătoare. În plină zi, o asemenea ascensiune ar fi fost doar dificilă, dar noaptea era un adevărat chin. La ora 4 dimineaţa, ei ajunseră în sfîrşit la grotă, cu picioarele însîngerate şi cu corpurile acoperite de vînătăi, din cauza nenumăratelor căzături.

În alte două nopţi, trupa se deplasă spre nord. Ziua se ascundeau la cîte un sătean. Moss şi Leigh-Fermor îşi omorau timpul citind cărţi de copii şi culegeri de poeme, în zgomotul cizmelor ţintuite care băteau pavajul străzilor.

Leigh-Fermor îşi făcu mustăţi cu un dop ars, îmbrăcă nişte pantaloni zdrenţuiţi şi îşi legă o batistă în jurul capului. Apoi coborî în Héraclion, capitala Cretei, unde trebuia să se întîlnească cu un anume Micky Akoumianakis, membru al rezistenţei. Nu era nimeni mai bine informat decît Micky asupra faptelor şi gesturilor generalului Kreipe, pentru simplul motiv că locuiau poartă în poartă.

Leigh-Fermor îşi dădu foarte repede seama că nu se putea pune problema unei descinderi la reşedinţa generalului. Vila era înconjurată de trei rînduri de sîrmă ghimpată prin care trecea curent electric; în plus, era păzită de un pluton de soldaţi şi de cîini. În cele patru zile care au urmat, irlandezul stătu în spatele ferestrei lui Micky, pînă cînd reuşi să cunoască orarul precis al generalului.

În fiecare dimineaţă, generalul îşi părăsea vila pentru a pleca cu maşina la cartierul general care se afla la 8 kilometri distanţă şi se întorcea întotdeauna după căderea nopţii. Putea deci fi răpit cu maşina într-una din seri. Leigh-Fermor şi Micky găsiră locul ideal pentru un atac armat: o cotitură foarte bruscă, care obliga pe toţi conducătorii de maşini să frîneze sau să schimbe viteza.

Leigh-Fermor se reîntoarse în ascunzătoarea sa pentru a discuta cu Moss. În vederea îndeplinirii planului lor aveau nevoie de doisprezece oameni: opt să se posteze în şanţurile care mărgineau drumul şi patru să stea undeva mai în faţă, pentru a semnala sosirea generalului. Cei doi ofiţeri britanici tre-

buiau să se deghizeze în jandarmi germani. Oamenii din rezistenţă le făcură rost de două uniforme corespunzătoare. Soţia lui Micky ascunse în reverele tunicilor două comprimate care conţineau o otravă extrem de puternică, ce le era destinată în cazul că ar fi fost făcuţi prizonieri.

Dar, între timp, nemţii mirosiseră că un grup de englezi îşi face de lucru prin insulă. De aceea, oamenii noştri trebuiră să-şi caute pentru fiecare noapte o nouă ascunzătoare. Dormeau în grote sau în podurile caselor. Într-o zi se aflau într-un pod, cu pistoalele automate îndreptate spre uşa acestuia, în timp ce jos, patru nemţi băteau cu zgomot în masă cerînd de mîncare.

La 23 aprilie, pregătirile au fost terminate. Lovitura a fost prevăzută pentru noaptea următoare. Dar iată că generalul Kreipe îşi schimbă obiceiurile. Trei seri la rînd se întoarse acasă foarte devreme, ca şi cum ar fi bănuit ceva.

În cea de-a patra seară, ofiţerii englezi văzură că trece ziua, apoi că vine noaptea fără ca generalul să se mai anunţe odată. Era semn bun.

Cei doisprezece oameni se aşezară la pîndă. Aşteptară o oră. În sfîrşit, văzură clipind lămpile electrice ale celor ce stăteau în faţă la pîndă, iar pe drum observară o maşină care avea două fanioane metalice.

În timp ce maşina îşi încetinea viteza pentru a face virajul, Leigh-Fermor şi Moss, îmbrăcaţi în impecabile uniforme de jandarmi germani, îi făcură semn să oprească. Leigh-Fermor deschise portiera din dreapta şi-l trase pe Kreipe afară din maşină. Iată-i pe amîndoi pe jos. Se rostogoliră de mai multe ori unul peste altul. Kreipe înjura, dădea lovituri de pumni şi de picioare. Trei oameni îi puseră cătuşele la mîini şi îl zvîrliră în maşină, în spate. Cît despre Moss, el se ocupa de şofer. Cînd acesta vru să-şi ia revolverul, Moss îl lovi puternic şi îl aruncă în şanţul de la marginea drumului.

Leigh-Fermor îşi puse chipiul de general şi-i luă locul alături de şofer. Moss trecu la volan. Doi din rezistenţă, Manoli Petrakis şi George Tyrakis, se instalară în spate, încadrîndu-l pe general.

Voiau tocmai să o pornească la drum, cînd văzură cum se balansa în vînt lanterna roşie a unui post german de control. Tyrakis îşi trase pumnalul de la brîu şi-l făcu pe general să înţeleagă ce soartă l-ar aştepta dacă ar fi încercat să strige după ajutor. Santinela se dădu la o parte la apropierea maşinii. Moss încetini mersul exact atît cît trebuia ca să poată fi văzute fanioanele şi apoi îşi continuă drumul.

Cînd ajunseră în dreptul reşedinţei generalului, poarta se deschise larg, iar cele două santinele le dădură onorul. Moss claxonă, Leigh-Fermor făcu semn că nu vrea să oprească şi maşina o porni mai departe.

În total, au trecut prin faţa a douăzeci şi două de posturi de control ! Cel mai greu moment a fost traversarea Héraclionului. Era tocmai ora cînd se ieşea de la cinema. Străzile erau negre de soldaţi germani. Moss claxonă. Soldaţii salutară. Leigh-Fermor, foarte demn sub chipiul său de general, şi cu o figură impasibilă, răspunse printr-un mic semn din cap.

În sfîrşit, au ajuns în afara oraşului. „Eram nebuni de bucurie, notează Moss în cartea în care descrie această întîmplare. Începuserăm deja să vorbim despre felul în care ne vom sărbători succesul, o dată ajunşi la Cairo".

Dar Cairo era încă departe ! Oamenii noştri părăsiră maşina şi o luară prin munţi, dîndu-şi perfect de bine seama că cei 22 000 de nemţi care ocupau Creta nu vor întîrzia să-şi caute generalul şi că vor organiza o adevărată vînătoare prin toată insula. (Să ne aducem aminte că insula are aproximativ 300 de kilometri în lungime şi 50 de kilometri în lăţime).

A doua zi, către mijlocul după-amiezii, cerul fu năpădit de avioane cu observatori la bord, care cercetau ţinutul cu binoclurile. Din timp în timp erau lansate manifeste, în care se puteau citi următoarele : „Dacă în termen de trei zile generalul Kreipe nu va fi adus înapoi, toate satele rebele din districtul Héraclion vor fi rase de pe suprafaţa pămîntului". Efectiv, nemţii aruncară în aer cu dinamită un sat vechi de două secole — satul Anoyia — apoi bombardară zidurile care rămăseseră în picioare.

În fiecare noapte, mica trupă îşi continua mereu fuga în direcţia nord-est. Generalul se arătă a fi un tovarăş de călătorie cît se poate de agreabil. În timpul marşurilor nocturne îşi potrivea pasul după ceilalţi şi îşi accepta soarta tristă fără să murmure. Îşi exprimă totuşi neliniştea în legătură cu situaţia numeroaselor sale surori, rămase fără sprijin material. Cu ce se vor întreţine ? Fiind celibatar, le asigura venitul de multă vreme. În armata germană însă, solda înceta de a mai fi plătită, din momentul în care militarul respectiv era făcut prizonier.

În acest timp, lui Leigh-Fermor şi lui Moss le ieşiseră peri albi tot căutînd să contacteze un post de radio capabil să le comunice dispoziţiile celor de la Cairo în legătură cu evadarea

lor de pe insulă cu ajutorul unui vas. Şi iată că într-o seară nimeriră, absolut din întîmplare, la un membru al rezistenţei, unde auziră vorbindu-se englezeşte. Au găsit deci agentul de legătură radio pe care îl căutau de atîta timp. Acesta încercă să le transmită mesajul, dar nu avură noroc : aparatul său era defect.

Dacă la început le surîsese norocul, acum părea că i-a părăsit de tot. Trimiseră ştafete la alţi doi agenţi de legătură radio de pe insulă, cerîndu-le să transmită ei mesajul la Cairo. Dar aceştia se aflau prea departe, iar nemţii întreprinseseră formidabile hăituieli în munţi.

Într-o după-amiază, un membru al rezistenţei le aduse un mesaj urgent. Cel care îl traduse le comunică faptul că nemţii se pregăteau să încercuiască muntele în care se ascunseseră. Trebuiau să-şi croiască de urgenţă o trecere spre coastă, dacă nu doreau să fie prinşi.

Pentru aceasta, fură nevoiţi să ia hotărîrea de a escalada muntele Ida, înalt de 2 500 metri, în cursul nopţii şi în cea mai mare grabă posibilă. Au pornit-o la drum o dată cu lăsarea serii. Se căţărară timp de douăsprezece ore. Zăpada căzută de curînd ascundea crăpături periculoase. Burniţa. Nu mai aveau provizii, iar ca adăpost nu găsiră decît o colibă păstorească dărăpănată şi fără acoperiş. Literalmente îngheţaţi, au rămas în aşteptarea nopţii. Apoi trebuiră să se pregătească de coborîre pe cealaltă pantă a muntelui.

„Ne-au trebuit două ore de poticniri şi căderi la tot pasul, ca să putem ieşi din zona zăpezilor, notează Moss în jurnalul său. Apoi am luat-o pe dibuite printre nişte arbuşti piperniciţi. Crengile acestora ne loveau peste faţă, iar mărăcinii ne sfîşiau mîinile şi hainele".

Trecuseră douăzeci şi patru de ore. Mica trupă cîştigase fără îndoială recordul la viteză, atît la urcare cît şi la coborîre. Ploua mereu. Trist şi înfrigurat, Leigh-Fermor stătea pe marginea unui şanţ şi recitea mesajul care-i împinsese la escaladarea muntelui Ida. Dar ce-i asta ? Era posibil ? Omul care tradusese mesajul, îl tradusese anapoda. Nu numai că nu li se ceruse să treacă muntele, ba li se recomandase chiar ca nu cumva să se mişte din loc !

Apoi alt ghinion : cînd ajunseră la plaja unde proiectaseră să aştepte sosirea unui vas care să-i ajute să plece de pe insulă, dădură de un cantonament de 200 de nemţi ! Toate planurile lor căzură baltă. În sfîrşit, după un timp, aranjară prin radio o altă întîlnire.

„După atîta entuziasm, cîtă dezamăgire! scria Moss opt zile mai tîrziu. Acum am impresia că am pierdut totul și că nimic, absolut nimic n-am cîștigat din această afacere".

Dar iată că norocul le surise, chiar în momentul cînd nemții începuseră să strîngă încercuirea. Micul grup întîlni în calea lui trei infractori.

„Niciodată n-am mai văzut nişte ochi atît de prefăcuți, scrie Moss; dar cum nu-și aflau pereche în cunoașterea chiar și a celor mai neînsemnate poteci din regiune, puteau constitui pentru noi niște ghizi ideali". Așa că au fost încîntați că-și pot continua drumul cu ajutorul acestora.

Erau aproape trei săptămîni de cînd duceau această viață de fugari, cînd, în noaptea de 14 mai, îi trezi un mesager: „Un vas va veni mîine seară să vă ia de pe plaja de la Rodakino. Grăbiți-vă dacă vreți s-ajungeți la timp la întîlnire!" Călăuziți de hoți, porniră într-o cursă nebună peste culmi și văi. La amiază, ajunseseră pe o colină care domina plaja indicată.

Cu ajutorul binoclului, distinseră net pe această plajă un cantonament german, apoi un altul, cam la un kilometru distanță de primul. La ora 9 seara, se strecurară printre cele două tabere. Auziră în sfîrșit și zgomotul pe care îl doriseră atît: un duduit discret de motoare.

Trei zile mai tîrziu, Leigh-Fermor și Moss, aflați, în fine, în siguranță la Cairo, își luară rămas bun de la general. „El ne-a surîs cu o tristețe nu lipsită de bunăvoință, povestește Moss, apoi a plecat". A fost trimis într-un lagăr de prizonieri în Anglia.

Leigh-Fermor și Moss au fost decorați cu Distinguished Service Order, una dintre cele mai înalte decorații militare britanice. Cît despre Kreipe, el s-a reîntors în Germania, unde a devenit intermediar de valori. Și nu le poartă nici cea mai mică pică lui Moss și lui Leigh-Fermor, deoarece acestei incredibile aventuri îi datorează faptul că se mai află încă în viață. Ceilalți doi generali care fuseseră cu el pe insula Creta au fost executați de un tribunal grec ca criminali de război.

CURIERUL DIPLOMATIC

de FREDERIC SONDERN Jr.

În timpul războiului, ca și în timp de pace, guvernul american schimba cu ambasadele și consulatele sale din lumea întreagă, prin telegrame și prin radio, mesaje scurte și urgente. Cu toată garanția păstrării secretului oferită de folosirea diverselor coduri, rapoartele detaliate ultrasecrete, ordinele, hîrtiile și planurile nu urmau această cale, ci erau încredințate agenților corpului diplomatic american. În acest sens, un ambasador american care funcționa într-o zonă critică făcea odată următoarea remarcă: „Ceea ce transcriu mașinile electronice americane poate fi interpretat de mașinile electronice ale unei alte țări. De aceea, am întotdeauna sufletul mai liniștit atunci cînd corespondența secretă este transportată de unul din băieții noștri".

Acest punct de vedere era confirmat prin fapte; niciodată nu s-a întîmplat ca un mesager al corpului diplomatic să nu ducă la destinație fie și un singur plic, bineînțeles cu excepția acelora care au dispărut în vreun accident.

Aceste mesaje, extrem de confidențiale, călătoreau închise într-un plic sigilat, pe care mesagerul îl ținea, pentru orice eventualitate, la îndemînă. Cînd dormea, un sac de piele sau valiza diplomatică, la fel de puțin confortabilă ca și un caldarîm, îi servea drept pernă de căpătîi; dacă mai avea și alți saci de voiaj asemănători, și-i lega cu un lanț de încheietura mîinii, astfel că nici unul din ei nu putea fi atins fără ca el să nu se trezească imediat. În cazul cînd camera de hotel în care urma

să-şi petreacă noaptea i se părea insuficient apărată de o broască fragilă, el baricada uşa cu mobilă.

Regulamentul prevedea ca mesagerul să distrugă conţinutul valizelor sale dacă existenţa îi era brusc ameninţată de un accident de avion sau de naufragierea navei care îl transporta. Odată, unul din oamenii ce aveau o astfel de misiune se afla într-un avion ce zbura pe deasupra junglei sud-americane, cînd, deodată, pilotul a anunţat că se rătăcise. Rezervoarele aparatului erau goale şi accidentul fatal părea inevitabil. Rupînd sigiliul sacrosanct care închidea valiza, mesagerul o deschise şi începu să distrugă documentele din interior. Scena se petrecea sub ochii îngroziţi ai membrilor echipajului, care interpretară această ultimă măsură ca un semn sigur că nu mai era nici o nădejde de scăpare. Cîteva clipe mai tîrziu, se produse un miracol: apăru o fişie de teren descoperit, pe care avionul ateriză cu uşurinţă.

— Ptiu! exclamă mesagerul. Iată-mă salvat, aşa că va trebui să-i explic şefului meu de ce am distrus corespondenţa diplomatică...

În timpul celui de-al doilea război mondial, curierii diplomatici au cunoscut clipe negre. Unul dintre aceşti mesageri, Henry Coleman, transporta de la Washington la Londra documente extrem de secrete, cînd, în plin Atlantic, un submarin german torpilă vasul la bordul căruia se afla. Guvernul american îl credea pe Coleman dispărut. Dar, patru zile mai tîrziu, un individ cu înfăţişarea rătăcită îşi făcea intrarea, abia ţinîndu-se pe picioare, în ambasada Statelor Unite de la Londra. Henry Coleman petrecuse douăsprezece ore într-o barcă pneumatică pe o mare agitată; apoi fusese cules de un cargou norvegian, care îl depusese, după cîteva zile pe coastele Scoţiei. Mesagerul se afla într-o stare jalnică, dar valiza era intactă...

Serviciul de corespondenţă diplomatică păstrează amintirea unei călătorii memorabile pe care a făcut-o în toamna anului 1940 un alt mesager, Horton Telford. Axa se pregătea să invadeze Grecia şi Turcia, iar Statele Unite se străduiau să stăvilească cu argumente diplomatice creşterea presiunii italiene. Telford avea de transportat instrucţiunile confidenţiale ale secretarului de stat Hull către ambasadorii americani de la Atena şi Ankara. Italia ar fi fost foarte interesată să pună mîna pe aceste documente.

Telford a primit valiza la Berna. Avionul său tocmai se apropia de Roma, cînd posturile de radio italiene au anunţat că

Mussolini declarase război Greciei. Instrucţiunile aflate asupra lui Telford deveneau, din această cauză, mai confidenţiale şi mai urgente ca niciodată. În principiu, un mesager ignoră natura documentelor pe care le transportă, dar se întîmplă adesea ca acesta să ştie ce anume are asupra lui. Toate avioanele cu destinaţia Grecia au rămas la sol. Telford a sărit într-un tren care pleca spre Veneţia, a reuşit, graţie cîtorva bacşişuri strecurate discret dar eficace, să traverseze Adriatica la bordul unei nave, apoi, atingînd coasta iugoslavă, a trecut în Grecia cu trenul. Respectîndu-i paşaportul diplomatic, poliţia de frontieră nu i-a făcut greutăţi şi l-a informat că va găsi la Quevali un tren pentru Atena. Dar pînă la Quevali erau 18 kilometri de drum dificil de munte. Telford a angajat doi ghizi şi a făcut drumul pe jos.

A atins Quevali în momentul în care avioanele italiene bombardau calea ferată şi a petrecut treizeci de minute de spaimă, ghemuit într-un şanţ plin cu apă de ploaie, strîngînd la piept preţioasele sale bagaje. În sfîrşit, ud pînă la piele şi înfometat, s-a urcat într-un tren aglomerat şi a ajuns în felul acesta la Atena. Mesajele pe care le transporta n-au avut nimic de suferit de pe urma acestor aventuri. Spera să se bucure de un scurt răgaz binemeritat; dar, de îndată ce a ajuns la ambasadă, a fost însărcinat să plece imediat la Istanbul.

O maşină a ambasadei l-a transportat 600 de kilometri şi l-a lăsat dincolo de frontiera turcă, într-o gară plină de noroi, la 30 de kilometri de locul de destinaţie. Cînd a ajuns la Istanbul, era epuizat şi livid.

— Am avut unele mici neplăceri, explică el, înmînind mesajele...

Astăzi, curierii diplomatici strîng din dinţi cînd văd la cinema sau la televizor versiunile romanţate ale aventurilor lor, în ale căror peripeţii incredibile sînt amestecate şi spioane frumoase şi blonde. „Publicul nici nu-şi imaginează regulile draconice care ne sînt impuse", îmi mărturisea unul dintre ei.

Aceste reguli aplicate cu o rigoare exemplară, condiţionau în toate detaliile sale existenţa mesagerului şi îi impuneau o anumită atitudine în fiecare clipă şi în orice împrejurare, de la maniera în care trebuia să răspundă reprezentanţilor poliţiei de frontieră pînă la regimul alimentar pe care era necesar să-l respecte începînd încă din ajunul unei misiuni.

În cazurile cînd curierul diplomatic era întrebat de călători cu privire la itinerarul sau misiunea sa, acesta trebuia să încea-

pă explicația cu una din expresiile : „S-ar putea întîmpla ca...", „E posibil ca..." etc. De asemenea, el era dator să pună capăt cît mai repede posibil unor discuții de genul acesta și să răspundă laconic întrebărilor puse de interlocutori.

Un pilot al unei companii aeriene americane, care a avut la bordul său mai mulți mesageri, constata într-o zi:

— Nu există om mai politicos ca mesagerul. Nu-ți dă niciodată bătaie de cap.

Regulamentul cerea ca fiecare mesager să aibă asupra sa, pretutindeni și în orice împrejurare, un ceas deșteptător în stare de funcționare și să se afle la aeroport sau la gară cu 45 de minute înainte de plecarea trenului sau a avionului. În afară de cazurile excepționale, cel mai grav lucru era cînd curierul nu pleca la timp.

Tot prin regulament, mesagerului îi era interzis cu severitate să abuzeze de imunitatea diplomatică, să transporte alte lucruri decît documentele oficiale sau obiectele pe care le avea în grijă și minimul de efecte personale. Era dator să semnaleze pe oricine, chiar dacă era ambasadorul însuși, în cazul cînd persoana respectivă i-ar fi pretins să ia cu sine un cadou sau o scrisoare particulară. Era absolut interzis și se pedepsea cu rechemare imediată faptul de a transporta pe cont propriu, fie și o pereche de șosete sau o cutie de țigări.

Mesagerul nu era niciodată înarmat. Securitatea lui se baza, înainte de toate, pe o înțelegere tacită între guvernele tuturor țărilor care, de multă vreme, căzuseră de acord în ceea ce privește imunitatea mesagerilor diplomatici. Niciodată vameșii n-au deschis vreo valiză diplomatică. Înșiși agenților secreți le era interzis să o atingă, atîta timp cît se afla în grija unui mesager, și nimeni n-a încălcat vreodată acest obicei.

— Curierii noștri au crescut la o școală aspră, declara într-o zi un înalt funcționar al corpului diplomatic. Dar n-a existat unul care să nu-și fi dus cu bine pînă la capăt misiunea.

CONJURAȚIA TĂCERII

de THOMAS M. JOHNSON

Faptul că prima bombă atomică a putut trece din stadiul de proiect în acela de realizare concretă se datorează protecției unui serviciu secret unic în felul său. Timp de patru ani, acest serviciu secret a apărat arma nucleară de pericolul prezentat de pălăvrăgelile celor care lucrau la realizarea ei și de curiozitatea spionilor puterilor străine. El mai avea totodată sarcina de a se informa în mod discret asupra progresului cercetărilor efectuate de către naziști în același domeniu.

În luna ianuarie a anului 1942, dr. James B. Conant dezvăluia, în cea mai mare taină, unui ofițer de la serviciile de informații ale armatei americane, secretul experiențelor întreprinse pe plan nuclear și puterea incomensurabilă a acestei noi arme.

Dar, adăuga Conant, cei din cadrul serviciilor de cercetări științifice se tem de o indiscreție involuntară din partea celor care lucrează la acest proiect. Faceți deci un tur prin Berkeley și veniți apoi la mine să-mi spuneți ce părere aveți.

Îmbrăcat civil și bazîndu-se pe un pretext plauzibil, locotenent-colonelul John Lansdale a trecut la îndeplinirea misiunii. El se ocupă cu pretinse cercetări științifice la Universitatea din California, luă contact cu mai mulți savanți atomiști pe care-i făcu să vorbească, intră într-un laborator, examină un nou ciclotron și se informă cu succes asupra lucrărilor efectuate la Chicago în legătură cu acest proiect. Apoi, îmbrăcîndu-și din nou uniforma, adună la un loc tot personalul.

— Și dacă în locul meu ar fi fost un spion ? le spuse el.

Generalul de divizie Leslie R. Groves care, începînd din luna septembrie, răspundea de acest proiect, îi ordonă lui Lansdale :

— Reînnoiţi operaţiunea în toate centrele de cercetări ştiinţifice. Proiectul Manhattan să fie protejat de o adevărată conjuraţie a tăcerii!

La Oak Ridge şi în nenumărate alte centre, zeci de mii de americani entuziaşti, dar slobozi la gură, se ocupau de lucrări care cereau secretul cel mai absolut. Sub semnul devizei : „Discreţia înseamnă reuşită", Lansdale, ajutat de comandantul William A. Consodine, a lansat cea mai memorabilă campanie pe care a cunoscut-o istoria serviciilor americane de securitate. El a constituit un grup de agenţi secreţi, bărbaţi şi femei tinere, supranumiţi „invizibilii". Conducătorii acestui grup erau, în cea mai mare parte, oameni ai legii recrutaţi de Ministerul de Război şi formaţi în mod special pentru serviciile de securitate ; membrii săi proveneau din serviciile de contraspionaj sau de poliţie militară. Eforturile lor au fost încununate de succes: proiectul Manhattan a fost realizat fără să fi avut loc nici o tentativă de sabotaj de origine străină.

„Invizibilii" au interzis orice aluzie cu privire la cercetările în domeniul atomic, la uraniu sau la orice gen de arme secrete. Toţi membrii echipelor care colaborau la realizarea proiectului — inclusiv „invizibilii" — trebuiau să recurgă la coduri variate şi mereu reînnoite. „Invizibilii" au efectuat o anchetă serioasă şi asupra acţionarilor de la toate întreprinderile particulare care îşi dădeau concursul la realizarea acestui proiect. Pentru a dejuca manevrele spionilor puterilor străine şi pentru a preveni tentativele de distrugere prin bombardare, diferitele operaţiuni care priveau punerea la punct a bombei se aflau repartizate în diverse regiuni : Oak Ridge sau Tennessee, Los Alamos sau Noul Mexic, Hanford din statul Washington etc.

Dacă se rătăcea vreun document, nu se lăsau pînă nu-l găseau, chiar dacă ar fi trebuit să piardă o săptămînă cu căutatul lui ; fiecare dublet era numerotat şi înregistrat. În fiecare seară, controlau ca nici o hîrtie să nu rămînă prin birouri şi ca toate sertarele şi dosarele să fie închise cu cheia. Regula tăcerii a fost impusă personalului prin toate mijloacele. Preşedintele Roosevelt primea frecvent rapoarte scrise asupra progresului proiectului Manhattan, însă aceste rapoarte erau transportate pînă la Casa Albă de însuşi ministrul de război, Henry

L. Stimson, în persoană, şi aduse imediat înapoi tot de el, după ce erau citite de preşedinte.

600 000 de persoane care colaborau la realizarea proiectului Manhattan s-au angajat în scris să păstreze secretul cel mai absolut. În patru ani, „invizibilii" au semnalat circa 2 000 de flecari incorigibili. Dacă vinovatul era militar, era mutat pe un post situat în afara razei de acţiune a puterilor străine ; dacă era civil, concedierea lui se făcea cu un tact infinit, pentru ca acesta să nu se răzbune apoi, făcînd declaraţii neavenite.

Dar cea mai spinoasă problemă o constituiau savanţii atomişti înşişi. Era suficient ca nemţii să descopere diferitele locuri în care se aflau cei mai străluciţi specialişti americani în fizică nucleară, pentru a trage în mod automat concluzii. Savanţii lucrau acum sub alte nume : dr. Arthur H. Compton devenise A. H. Comas ; dr. Enrico Fermi — Henry Farmer ş.a.m.d. Fiecare era întovărăşit în permanenţă de un „invizibil". Cea mai mare parte a savanţilor au fost de o discreţie perfectă ; totuşi, unul din ei a lăsat să-i scape în timpul unei conferinţe detalii importante ; un altul a uitat într-un tren o servietă cu documente confidenţiale ; şase agenţi au plecat în căutarea servietei şi, după douăsprezece ore, o regăsiră.

În ajunul războiului, naziştii introduseseră în Statele Unite pe doi dintre cei mai mari savanţi ai lor, cu misiunea de a se informa asupra naturii lucrărilor în curs din domeniul nuclear. Serviciile americane de securitate au trebuit să intercepteze mesajele expediate de diverşi spioni care încercau să intre în contact cu atomiştii americani interesaţi de proiectul Manhattan. Aceste mesaje erau strecurate în scrisori particulare, aparent inocente, graţie microfotografiei.

Spionii care se interesau foarte mult de secretele de fabricare a bombei atomice americane au organizat prima acţiune de investigaţie în Canada. În această ţară, Alan Nunn May, un atomist britanic, furnizase unei puteri străine eşantioane de uraniu şi dăduse informaţii fragmentare asupra lucrărilor efectuate atît în laboratoarele canadiene de la Chalk River cît şi în laboratoarele de la Chicago, pe care le vizitase în trei reprize. La un moment dat, May a solicitat o autorizaţie pentru a-şi reînnoi vizitele, dar „invizibilii" deja începuseră să-l suspecteze, aşa că generalul Groves îl refuză categoric. Arestat de către autorităţile britanice, May a fost găsit vinovat şi condamnat la zece ani de închisoare.

O altă amenințare plana asupra proiectului Manhattan: aceea ca „armele secrete“ ale lui Hitler să nu fie cumva tot bombe atomice. În consecință, a fost accelerată punerea în lucru a proiectului, prin „importarea“ de savanți originari din diferite țări. Cu ajutorul Biroului 2 britanic, prof. Niels Bohr, ale cărui lucrări de fizică nucleară îl făcuseră celebru în toată lumea, a părăsit clandestin Danemarca și, timp de doi ani, sub numele de Nicholas Baker, a colaborat la elaborarea bombei atomice americane.

În luna februarie a anului 1944, colonelul Horace K. Calvert s-a intîlnit la Londra cu maiorul R. P. Furman și, cu ajutorul autorităților britanice, a cules informații în legătură cu cercetările atomice întreprinse de nemți, care, ca și americanii, se străduiau să păstreze prin toate mijloacele secretul proiectului lor. Calvert și Furman s-au informat mai întîi asupra rezervelor de uraniu de care dispuneau naziștii. Aceștia dețineau în apropiere de Anvers instalații complexe care rafinau minereu de uraniu; dar membrii Rezistenței belgiene vegheau, așa că multe convoaie cu astfel de minereu s-au rătăcit. Un agent ceh a furnizat informații precise asupra randamentului minei de la Joachimstal. A fost întocmită o listă cu toate întreprinderile care lucraseră înainte de război cu uraniu și toriu. De asemenea, au mai fost inventariate cu grijă toate întreprinderile metalurgice și alte instalații suspecte.

Informîndu-se asupra eventualelor instalații atomice ale naziștilor, Biroul 2 britanic îi căuta pe savanții germani care ar fi fost capabili să întreprindă lucrări în domeniul energiei nucleare. Fotografiile luate din avion demonstrau că laboratorul, care pînă atunci se afla la Dahlem, în împrejurimile Berlinului, fusese mutat de acolo; acest fapt a fost confirmat și de declarațiile involuntare ale unor savanți germani. În cel mai mare secret s-a încercat contactarea acestora; ei au precizat însă că confrații lor erau plecați cu destinații necunoscute.

Biroul 2 britanic a aflat la un moment dat că un savant elvețian pronazist lucra la punerea la punct a unui nou exploziv, într-un laborator secret instalat la Bisingen — Hohenzollern, în Germania de Sud. La puțin timp după aceea, cenzura americană a interceptat o scrisoare cu destinația America de Sud; autorul scrisorii lucra într-un „laborator de cercetări desemnat prin litera D“. Plicul purta marca poștei din Hechingen, aflat la 5 kilometri mai la nord de Bisingen. Or, dacă trebuia crezut raportul unui savant elvețian ostil naziștilor, în

această regiune trăia dr. Werner Heisenberg, care era, fără îndoială, cel mai mare specialist în fizică nucleară din Germania. Au fost întrebați toți savanții atomiști aliați sau neutri care erau, după părerea lor, savanții germani susceptibili de a lucra în laboratoarele de la Hechingen. Sugestiile lor au permis să se alcătuiască o listă de cincizeci de nume, iar „invizibilii“ s-au aflat în curînd în posesia semnalmentelor, adreselor și fotografiilor celor mai mulți dintre ei. S-a trecut la interogarea fără răgaz a prizonierilor originari din acea regiune și au fost semnalate toate clădirile care ar fi putut ascunde un laborator.

În primăvara anului 1945, armatele aliate au pătruns în Germania.

— Înainte de toate mergeți în Hohenzollern, ordonă locotenent-colonelul Lansdale. Puneți mîna pe toți savanții, înainte ca ei să poată fugi.

Sub comanda colonelului Boris T. Pash, 100 de soldați, toți numai unul și unul, — grupul „Alsos“ — au început vînătoarea savanților, cu ajutorul lui Samuel A. Goudsmit. Primul obiectiv fixat era regăsirea marelui savant atomist francez, Frédéric Joliot-Curie, care urma să devină mai tîrziu cel mai important personaj din domeniul energiei atomice. Naziștii folosiseră laboratorul lui F. Joliot-Curie, de aceea Goudsmit ajunsese la concluzia că acesta din urmă trebuise să surprindă ceva din secretele lor. Coloneii Pash și Calvert, temîndu-se ca naziștii să nu-l răpească pe F. Joliot-Curie pentru a-l sustrage înaintării forțelor aliate, se alăturară tancurilor franceze și participară la eliberarea Parisului împreună cu doi agenți de la Securitatea americană. Joliot le dezvălui că doi savanți germani îi rechiziționaseră laboratorul în scopul efectuării de cercetări nucleare, dar că aceștia ignoraseră total bomba atomică. Grupul „Alsos“ își continuă deci drumul spre Germania, alături de trupele care, în trecere, au eliberat Strasbourgul. La Universitatea din Strasbourg au pus mîna pe documente de o extraordinară valoare. Hohenzollernul era în mod cert centrul cercetărilor atomice germane.

Și deodată a survenit cea mai dramatică lovitură de teatru din perioada care urmase zilei J: o serie de fotografii luate din avion relevară existența în apropierea satului Bisingen, a unor lagăre de muncă, a unor rețele electrice de înaltă tensiune și a unei întreprinderi industriale. În același timp, Radio-Berlin anunța noutatea: nemții dispuneau de bomba atomică!

Făcind un efort suprem pentru a pătrunde acest mister, savanţii, agenţii secreţi şi armata s-au îndreptat spre Bisingen. Acolo au descoperit că marile instalaţii nu erau destinate producerii bombei atomice, ci extragerii uleiului de şist. Şi-au continuat înaintarea şi l-au găsit la Thalfingen, aşezat la biroul său, într-un impresionant laborator, pe Otto Hahn, primul savant care reuşise să dezintegreze atomul de uraniu, şi pe încă alţi douăzeci de savanţi. Naziştii afirmară că nu încercaseră niciodată să fabrice bomba atomică şi că toată documentaţia lor fusese distrusă. Un alt savant însă adoptă o atitudine total opusă.

— Vă aşteptam, le spuse el americanilor, cînd îi întimpină.

Şi le dădu un dosar care cuprindea rezultatele cercetărilor sale. Într-o cuvă scufundată într-o cavitate septică, au mai fost găsite şi alte documente ştiinţifice la fel de preţioase. În sfirşit, cîţiva savanţi germani au fost convinşi de colegii lor să facă declaraţii în legătură cu materialele de care dispuneau laboratoarele: o modestă rezervă de apă grea ascunsă într-o moară părăsită, o mică cantitate de minereu de uraniu îngropată pe un cîmp şi, în fine, într-un tunel mare, săpat în munte, se afla „pila".

Spre surprinderea generală, se constată că „pila atomică" germană nu putea realiza indispensabila reacţie în lanţ. Savanţii germani nu reuşiseră să prepare plutoniul şi erau convinşi că uraniul 235 nu putea fi despărţit de uraniul 238. De asemenea, ei nu dispuneau decît de un singur ciclotron. Pe scurt, cei mai mari savanţi atomişti ai Germaniei se aflau încă în stadiul experimental.

Cu toate acestea, ei au rămas convinşi, chiar şi după victoria Aliaţilor, că savanţii americani erau în foarte mare întirziere şi că-i invidiau pentru preţioasele lor descoperiri. Era o dovadă grăitoare că teribila conjuraţie a tăcerii îşi atinsese scopul propus.

ASTFEL A FOST ORGANIZATĂ REZISTENŢA

Relatare de ANDRÉ GIRARD

Eu cunosc Rezistenţa franceză din experienţă personală. Într-adevăr, de la armistiţiul din anul 1940, am devenit unul din ofiţerii şi organizatorii ei.

Contrar unei opinii foarte răspîndite, Rezistenţa nu a fost constituită din sabotori, omorîtori de duşmani şi pamfletari izolaţi care acţionau la voia întîmplării. Ea a fost o veritabilă armată, formată din cei mai bravi şi cei mai competenţi dintre foştii soldaţi şi ofiţerii lor, precum şi din civili, regrupaţi în unităţi de şoc sau de sabotaj, de transmisiuni, de geniu sau de servicii de informaţii. Aceşti oameni, de origini sociale şi politice diverse, au acţionat în întreaga ţară.

Rezistenţa a început să se organizeze atunci cînd mii de civili şi de militari fugeau în debandadă din faţa invadatorului german, pe drumurile din sud. Multe familii se risipeau. Ziarele erau pline de anunţuri care cereau pe un ton dureros veşti despre rudele dispărute: „Urgent. Dacă l-aţi văzut pe fratele meu, Charles Pettigny, observat pentru ultima oară pe drumul din Chartres, scrieţi vă rog pe adresa cutiei poştale numărul...".

Pionierii Rezistenţei răspundeau la aceste anunţuri cu scrisori la fel de laconice: „Sînteţi nefericit, fără îndoială. Dar războiul continuă. Gîndiţi-vă la Franţa! Recopiaţi acest text şi trimiteţi-l la trei amici diferiţi. Veţi deveni astfel un element al lanţului care va zdrobi toate celelalte lanţuri".

Această idee prinse rădăcini şi se dezvoltă. Organizatorii luară contact cu prietenii lor şi le împărtăşiră proiectele. Fiecăruia dintre ei îi se puse următoarea întrebare: „Cunoaşteţi

pe cineva în care puteţi avea toată încrederea ? Dacă da, atunci comunicaţi-i planurile noastre şi convingeţi-l să ni se alăture".

Şefii militari au ajutat şi ei Rezistenţa. În principiu, tot materialul francez de război trebuia să fie predat Wehrmacht-ului. Însă, tone întregi de muniţii au fost adăpostite în ascunzători sigure. Un tezaur de mai multe milioane de franci a fost pus la adăpost. S-a făcut rost de un rezumat al conversaţiilor dintre nazişti şi colaboratorii lor francezi. Acesta urma să fie de folos în ziua ispăşirilor.

În regiunile muntoase, Rezistenţa a alcătuit adevărate cetăţi întărite. Căile de acces, trecătorile şi defileele erau păzite de cazemate înzestrate cu mitraliere şi piese de artilerie. Terenul se prezenta de aşa manieră că un singur om putea ţine piept unui inamic puternic. Acolo era o parte a Franţei care n-a putut fi niciodată cucerită.

La început erau omorîţi nazişti, fără nici o socoteală, orbeşte. Astfel, o tînără fată, al cărui logodnic fusese executat de invadatori, atrăsese succesiv şase soldaţi germani în camera sa pentru a-i înjunghia. Un om luase obiceiul de a ucide cîte un neamţ pe fiecare seară, pentru a o răzbuna pe fiica sa de opt ani, moartă în cursul exodului din iunie 1940 ; el a asasinat astfel cincisprezece nemţi înainte de a fi prins şi executat. Un ţăran a înmormîntat sub răzoarele sale de fragi cadavrele a opt germani, pe care-i sugrumase în memoria fiicei masacrate. Sute de ocupanţi au pierit astfel..., dar sute de francezi au ajuns victimele represaliilor.

Rezistenţa s-a opus acestui gen de acţiuni, care stînjeneau executarea unor lovituri îndrăzneţe mai eficace contra potenţialului militar inamic. „Aceasta nu e decît o chestiune de contabilitate, declara un colonel ataşat statului-major. Dacă germanii suprimă unul sau mai mulţi francezi pentru fiecare german omorît, e o pierdere pentru noi. Nu acesta e scopul nostru; noi trebuie să veghem asupra eficacităţii actelor noastre".

Iniţial, conducătorii Rezistenţei şi-au stabilit sediul în metroul din Paris. Îşi ţineau şedinţele în vagoane, făcînd drumul dus şi întors de cîteva ori. Cu timpul, germanii au descoperit procedeul, aşa că s-a renunţat la el.

Conspiratorii au fost nevoiţi să-şi schimbe domiciliul de multe ori. Cît despre fişe, ele constau din benzi drepte de hîrtie, pe care se înregistrau numele fiecărui recrut, profesia lui, relaţiile personale ; era indicat, de asemenea, cîte persoane putea adăposti noaptea la el, dacă poseda o bicicletă şi ce gen

de misiune dorea să îndeplinească: de sabotaj, de transport sau operaţiuni de comando. Arhivele erau ţinute de funcţionarii de bancă ce lucrau noaptea.

Existau fişe pentru fiecare localitate din Franţa. Erau, de asemenea, liste cu toate tunelurile, cu toate punctele unde trenurile trebuiau să încetinească viteza, cu toate uzinele, garajele şi şantierele navale.

Presa clandestină a fost la început mai limitată, dar, ulterior, a ajuns să dispună de numeroase ziare imprimate pe patru pagini cu ajutorul unor mici prese instalate în poduri sau în pivniţe. Cele aproape patruzeci de ziare de acest fel existente la începutul anului 1944 cu un tiraj de cca cinci sute de mii de exemplare, au contribuit foarte mult la informarea publicului.

Rezistenţa trimitea agenţi pe tot cuprinsul ţării, pentru a asculta conversaţii, pentru a combate propaganda nazistă şi pentru a căuta noi recruţi. Trebuiau, de asemenea, instruiţi miile de voluntari care se înrolau în armata clandestină. Instructorii mergeau la domiciliu : erau avocaţi bătrîni, militari sau institutori, care se deplasau în timpul nopţii şi treceau peste cîmpuri, pentru a evita patrulele germane ce împînzeau drumurile.

Aceşti instructori nu se ocupau decît de două persoane în acelaşi timp. Ei îi învăţau pe elevii lor să amorseze grenade incendiare, să plaseze explozive pe o cale ferată pentru a produce deraierea unui tren, să saboteze producţia în uzinele care lucrau pentru nemţi. Le demonstrau, printre altele, cum se strangulează un om înainte ca acesta să poată scoate cel mai mic sunet, cum să fixeze un amortizor pe un pistolet, cum să demonteze şi să remonteze o armă şi, apoi, cum să o utilizeze.

Pentru a-i încerca pe recruţi, aceştia erau puşi uneori să transporte cîte o mitralieră, bine împachetată în hîrtie de ambalaj, pînă într-un oraşel vecin. Trebuiau să meargă la gară, să depună pachetul la bagaje, apoi să-l retragă şi să-l trimită destinatarului, toate astea înfăptuindu-se sub ochii poliţiei. Începătorilor li se cerea, de asemenea, să taie o linie telefonică militară sau să plaseze exploziv sub un pod de cale ferată. Instructorii nu considerau bun de lucru pe nimeni fără trecerea prin aceste încercări preliminare.

În Rezistenţă, gradele se atribuiau numai după competenţă, astfel că, de multe ori, foştii generali ajungeau subordonaţii unor simpli locotenenţi în rezervă.

Statul-major avea sub ordinele sale douăzeci de subdiviziuni teritoriale, comandate de ofițeri al căror sediu central se deplasa de ici-colo, la fiecare opt sau zece zile. Un element avansat, numit furier, era însărcinat să găsească în localitatea respectivă circa zece locuințe, în care membrii comandamentului puteau sta în cea mai mare siguranță. Deși nemții prevăzuseră pedeapsa cu moartea pentru oricine adăpostea un membru al Rezistenței, rareori refuza cineva să-i ajute pe patrioți.

Trupele de șoc ale armatei secrete erau echivalente cu „Rangers-urile" americane și cu „ comando"-urile britanice. Fuseseră supranumite „gorilele". Această poreclă se datora acelora care-și lăsau barba să crească pentru a economisi lamele și săpunul, atunci cînd, după terminarea fiecărei operațiuni, stăteau ascunși mai multe zile la rînd. Erau oameni duri și curajoși, în general sub patruzeci de ani. Misiunea lor necesita o doză bună de sînge rece, de forță fizică și de indiferență în fața morții. Cît despre sabotori, aceștia erau, cel mai adesea, bătrîni, femei sau adolescenți. Rolul lor nu era mai puțin important, ei riscînd la tot pasul să fie omorîți sau făcuți prizonieri. Această sarcină necesita mai multă viclenie și suplețe decît forță.

Fiecare operațiune era pusă la punct cu cea mai mare grijă și minuțiozitate. Să luăm un exemplu : Rezistența dorea să pună mîna pe un depozit de arme ușoare. Se începea prin studierea numărului de gardieni, a obiceiurilor lor, a obiceiurilor locatarilor din imobilele vecine, a mijloacelor de pătrundere în depozit.

Să presupunem că erau opt santinele. Pentru a le lichida, ofițerul alegea șaisprezece oameni din trupa de șoc. Apoi, erau necesare două camioane și cincizeci de oameni pentru transportarea armelor capturate. La sfîrșit, patru diversioniști distrugeau clădirile, executînd ordine stricte. Timpul necesar era calculat cît mai precis : zece minute pentru „gorile", patruzeci pentru transporturi, zece pentru echipa de dărîmare.

Trupa de șoc ataca depozitul într-o noapte fără lună. Cîteva șuierături de pistolet cu amortizor, cîteva lovituri surde, cîteva sughițuri. Așa decurgea prima parte a operațiunii. Apoi „gorilele" se retrăgeau. Identitatea lor rămînea necunoscută transportorilor, care își introduceau camioanele în curtea depozitului, mergînd cu spatele. După terminarea încărcării camioanelor, patru siluete se grăbeau spre hangarele goale și, un minut mai tîrziu, flăcările se năpusteau asupra acestora. Camioa-

nele duduiau în depărtare, în timp ce ultimul dintre partizani dispărea în beznă.

Pentru pregătirea unei operațiuni ca aceea a distrugerii antenelor de la postul de radio Paris, au fost necesare mai mult de trei luni de zile. Fusese nevoie de informații referitoare la cantitatea exactă de exploziv, și acestea au fost obținute de la Londra. Englezii trebuiră să reproducă postul emițător în mărime naturală și să-l facă să sară în aer. Au fost aleși patru membri ai trupelor de șoc pentru executarea acestui proiect. Ei au repetat operațiunea de o sută de ori sub supravegherea unui instructor al Rezistenței. În ziua fixată, cei patru oameni au escaladat peretele, au plasat explozivul și s-au retras. Douăzeci de minute mai tîrziu, antenele au sărit în aer. Autorii atentatului n-au fost prinși niciodată.

Un alt exemplu de pregătire minuțioasă și de executare ireproșabilă a fost dat puțin mai tîrziu de debarcarea americanilor în Africa de Nord. Se bănuia că zona neocupată de Franța va fi invadată de nemți. În aceste condiții, trebuiau întrerupte cu orice preț comunicațiile dintre forțele Axei din Italia și cele din Franța meridională, ocupînd căile ferate transalpine. Un corp de comando al Rezistenței a făcut să deraieze un tren în curba unui tunel, împiedicînd astfel trecerea timp de mai multe zile. Un alt grup a dinamitat un perete stîncos, provocînd o surpare care a distrus un important pod de cale ferată. Un al treilea grup a aruncat în aer un alt pod, lichidînd în prealabil santinelele germane.

Atunci cînd naziștii au început să expedieze trenuri cu produse agricole din Franța în Germania, chimiștii Rezistenței au descoperit mijlocul de a le otrăvi. Partizanii se strecurau în vagoane în timpul opririi trenurilor în gările de triaj și își executau misiunea : sute de nemți au pierit atunci. Naziștii folosiră alte gări de triaj, dar rezultatul rămase același. Pretutindeni, în fiecare gară de triaj, Rezistența avea oameni recrutați mai ales din rîndurile muncitorilor feroviari care lucrau în acel sector.

Laboratorul clandestin care a preparat otrava pentru produsele agricole a mai inventat și un abraziv utilizabil în uzine. Pentru a limita riscurile datorate raidurilor aeriene, nemții împrăștiaseră în diverse puncte clădirile în care se efectuau diferitele etape de producție ; o fabrică producea șasiuri de camioane, alta motoare și așa mai departe. În toate atelierele, în afară de unul singur, producția era perfectă. Iar în acesta din urmă, un membru al armatei secrete freca cu abrazivul

respectiv unul din principalele elemente ale vehiculului, să zicem, de pildă, rulmenţii. Camionul părăsea deci rampa de montare şi mergea o sută de kilometri fără inconveniente. Apoi, dintr-o dată era imobilizat de o avarie misterioasă. În cursul unei perioade de zece luni, nouăzeci la sută din camioanele montate au suferit tot felul de accidente ciudate. Tulburări asemănătoare s-au constatat în producţia de aeronave, pe şantierele navale şi, de altfel, la toate tipurile de produse ale industriei mecanice franceze aflată sub ocupaţie. Unul din şantierele navale n-a reuşit să construiască nici măcar o singură navă utilizabilă.

Nemţii au combătut Rezistenţa atît direct, prin arestări, ucideri şi torturi, cît şi indirect, prin vicleşuguri. Unul din procedeele favorite ale Gestapo-ului, atunci cînd reuşea să captureze un soldat din armata secretă, era să-l tortureze pînă la limită şi apoi să-l abandoneze plin de sînge pe trotuar, în nădejdea că alţi membri ai Rezistenţei îi vor veni în ajutor în ciuda riscului mare la care s-ar fi expus. Era extrem de greu să-ţi laşi un camarad să agonizeze în asemenea chinuri, dar altfel nu se putea.

Nemţii foloseau deseori spioane, fiindcă, după părerea lor, francezii se caracterizează prin galanterie. Tinere şi fermecătoare nemţoaice care cunoşteau limba franceză îşi petreceau timpul pe terasele cafenelelor, în localurile de noapte şi se plimbau pe marile bulevarde, în nădejdea că vor face cunoştinţă cu oameni din Rezistenţă susceptibili de a dezvălui secrete. În orice caz, aceste domnişoare n-au descoperit mare lucru: Rezistenţa le-a identificat imediat. Bineînţeles că s-a întîmplat, şi asta de mai multe ori, ca spioanele germane să se îndrăgostească de francezii pe care erau însărcinate să-i seducă, ceea ce reducea enorm eficacitatea lor. În plus, autorităţile municipale au pretins ca aceste auxiliare ale Gestapo-ului să se supună tuturor regulilor în vigoare referitoare la prostituţie. Aşa că nemţii au fost nevoiţi să abandoneze operaţiunea „Fräulein".

Una din problemele cele mai importante ale Rezistenţei era aceea de a menţine contactul între diversele sale grupuri şi, de asemenea, cu Anglia. Cel mai adesea s-a recurs la ajutorul posturilor de radio clandestine.

Cîteodată, nemţii începeau urmărirea prin localizarea cartierului în care se afla postul emiţător, folosind maşini dotate cu aparate de detecţie. Apoi, un om, cu un mic aparat portativ,

circula pe străzile din zona suspectă şi determina exact locul de emisie. După aceea, cartierul era înconjurat cu un cordon de soldaţi, operatorii radio erau prinşi şi postul distrus. Rezistenţa a ripostat, întinzînd curse maşinilor germane de detecţie şi omorîndu-i pe ocupanţi.

Un alt mijloc eficace de transmisie era mesajul comunicat verbal de la om la om. Agenţii de legătură învăţau întotdeauna mesajele pe de rost în loc să le transporte în scris, cu excepţia cazurilor de livrări de muniţii, unde era absolut necesară o semnătură. Mesajele de acest ultim tip erau scrise pe hîrtie de orez, ca să poată fi înghiţite în cazul cînd purtătorul lor cădea în mîinile inamicului.

Un timp, pentru expedierea mesajelor între două puncte clandestine situate în două oraşe diferite, a fost folosit portbagajul maşinii unui înalt funcţionar din Vichy. Documentele care trebuiau transportate erau introduse în maşină în timpul staţionării ei la marginea trotuarului şi erau retrase, la sosire, de un mecanic afiliat Rezistenţei. În acelaşi scop, graţie mecanicilor francezi care lucrau pentru nemţi, au fost utilizate şi serviciul regulat de curier al Wehrmacht-ului, precum şi camioanele armatei de ocupaţie.

Lipsurile alimentare care dăinuiau în Franţa constituiau cauza proastei stări a sănătăţii generale a populaţiei. Dacă îşi rupea cineva o mînă sau un picior, osul nu se suda decît foarte greu şi rănitul suferea dureri groaznice. O simplă tăietură se vindeca în luni de zile. De asemenea, dinţii se înnegreau, începeau să se clatine şi cădeau. De aceea, atunci cînd era arestat un suspect, nemţii îl puneau să deschidă gura: dacă dinţii erau sănătoşi, însemna că prizonierul venea din Anglia sau din altă parte, şi era foarte posibil să fie vorba de un spion. Într-un timp, un agent al Rezistenţei, care fusese în misiune la Londra, a cerut unui dentist britanic să-i aranjeze dantura de aşa manieră încît să pară în stare proastă şi să nu constituie o probă împotriva lui la întoarcerea în Franţa.

Deplasările membrilor Rezistenţei erau organizate cu multă grijă. Astfel, s-a remarcat că cei care circulau cu bicicletele trezeau mai puţin suspiciunile nemţilor decît pietonii şi că, în general, o fată drăguţă trecea cu mai multă uşurinţă bagajele decît un bărbat. Unul dintre agenţii noştri a putut face o lungă călătorie prin Franţa cu un automobil ce aparţinea unor jandarmi care trecuseră de partea Rezistenţei. Şiretlicul era simplu: i s-au pus cătuşe la mîini. Patrulele nemţeşti, luîndu-l drept un deţinut de drept comun, nu-i acordau nici cea mai mică atenţie.

Toţi patrioţii care circulau între Franţa şi Germania aduceau informaţii interesante: în cutare loc se află o gară germană unde se poate dormi în cea mai deplină siguranţă; dincolo, o casă ai cărei locuitori sînt favorabili Aliaţilor; mai departe, o fermă de la care se poate procura hrană. Cîţiva agenţi ai Rezistenţei au putut ajunge în U.R.S.S. prin Germania, urmînd itinerare de acest gen. Prizonierii aliaţi care ajungeau astfel în Franţa, erau trecuţi în Spania sau transportaţi în Anglia cu ajutorul unui vas.

La un moment dat, un membru al Rezistenţei s-a alăturat voluntar unui convoi de deportaţi pentru muncă în Germania, pentru a putea repera un şantier de construcţii de submarine rămas pînă atunci absolut secret. O dată ajuns în Germania, el a fugit din convoi şi a rătăcit pe cîmpuri, timp de o lună, pe jumătate mort de foame. În sfîrşit, a găsit ceea ce căuta: şantierul era construit undeva, pe sub pămînt. Îşi fixă locul în memorie, apoi reveni în Franţa, la capătul puterilor. Puţin mai tîrziu, nişte bombe bine plasate paralizară şantierul pentru multă vreme.

Rezistenţa franceză s-a pregătit intens pentru debarcarea Aliaţilor. Reţelele germane de comunicaţii erau întrerupte, centrele operaţionale distruse şi, de asemenea, era întîrziată cît se putea de mult sosirea trupelor nemţeşti de întărire.

Numeroase persoane, bărbaţi şi femei, au fost instruite în mod special fiecare pentru cîte o misiune bine precizată, ca aceea a tăierii unei linii telefonice, a dinamitării unei căi ferate sau pentru apăsarea pe un detonator care putea face să sară în aer încărcătura plasată sub o cazemată germană. Pe aerodromuri şi în hangarele inamice, slujbaşi modeşti aşteptau cu nerăbdare clipa în care îşi vor schimba înfăţişarea supusă, pentru a-şi îndeplini teribila sarcină, care avea să contribuie la împiedicarea operaţiunilor aviaţiei germane militare.

Toate actele care necesitau o perfectă sincronizare, ca de pildă distrugerea liniilor de cale ferată pe care urmau a se deplasa trupele germane de întărire, erau încredinţate trupelor secrete de şoc sau sabotorilor.

Soldaţii francezi fugiţi au aşteptat cu nerăbdare ziua în care au putut lua parte direct şi nemijlocit la zdrobirea definitivă a tiraniei hitleriste.

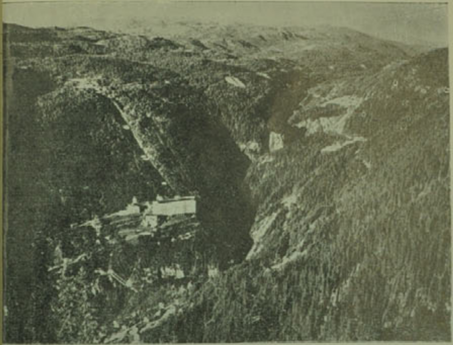
PLANŞE

cu ilustraţii fotografice la povestirile din volumul

„Fapte care nu se uită"

Robert Oppenheimer şi generalul Groves, fotografiaţi la Alamogordo, în Noul Mexic, după succesul primei explozii atomice experimentale

Vedere de ansamblu a centralei hidroelectrice de la Norsk Hydro
şi a împrejurimilor

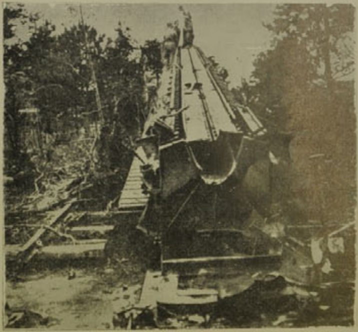
Actorul Clifton James (dreapta), gata pregătit pentru cel mai dificil rol din cariera sa: substituirea generalului Montgomery (stînga) într-un turneu prin Spania și Africa

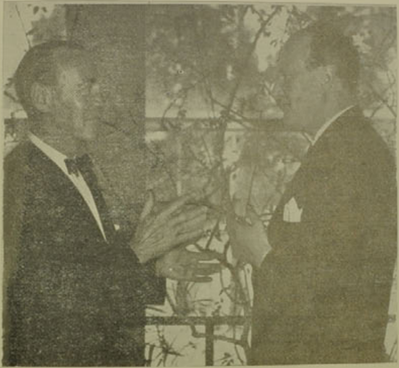
Stanley Moss şi Patrik Leigh-Fermor, autorii răpirii generalului nazist Kreipe, în uniforme de jandarmi germani

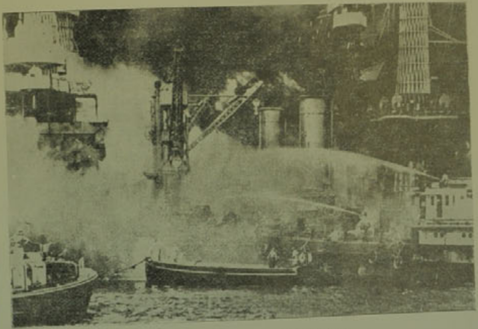
Michel Holliard, „omul care a salvat Londra"

Una din zecile de rampe de lansare a rachetelor V1 distruse de Aliaţi în urma informaţiilor primite de la Michel Hollard

Eric Erickson şi prinţul Carl Bernadotte conversează pe tema uzinelor germane de carburanţi

Pearl Harbor după atacul japonezilor

CUPRINS

	Pag.
1. Din partea redacției	3
2. Acest om a salvat Londra	5
3. Eram spioană	11
4. Spionul preferat al englezilor	19
5. Noi vă așteptam la Dakar	23
6. Am fost dublura lui Montgomery	31
7. Agentul dublu	43
8. Joc dublu pe sub nasul lui Himmler	49
9. Misiune de sabotaj în Statele Unite	55
10. Urmărirea unui om prin New York	63
11. Vînătorii de spioni	71
12. Spionajul și cenzura	77
13. Micropunctul	83
14. Adevărul despre tragedia de la Pearl Harbor	89
15. Cinci ocazii pierdute	95
16. Percheziții	99
17. Misiune ultrasecretă în Africa de Nord	111
18. Unsprezece oameni împotriva bombei naziste	121
19. Răpirea unui general	129
20. Curierul diplomatic	135
21. Conjurația tăcerii	139
22. Astfel a fost organizată Rezistența	145